

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΑΧΥΡΟΜΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΤΕΒΛΗΘΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»

(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 1885)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του έσωτερικού και του
έξωτερικού καθώς και τους φίλους του Μικρού Χωριού Εύρυτανίας.

(Σημ.: Τα ένυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη του συγγραφέα τους)

Περίοδος Β' — Χρόνος 15ος
Τόμος 2ος 'Αρ. φύλλων 23-24

Δεκέμβρης 1934

Έτήσια συνδρομή:

Έσωτερικού Δρχ. 500
Έξωτερικού Δολ. 20
Έταιριών, ΝΠΔΔ, κλπ. Δρχ. 1000

Έπεύθυντοι σύμφωνα με τὸ νόμο:

Σύνταξης: Μεν. Κουτσούκης, 'Αγλαύ-
ρου 19 — 21. 'Αθήνα (11741),
τηλέφ. 92.38.197.

Τυπογραφείου: Γερ. Μαυρογεώργης,
Σεργίου Πατριάρχου 6, 'Αθήνα,
τηλ. 36.07.938.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

— Χριστούγεννα, (ποίημα), Γ. Μερικγούνη	1
— Χαρμόσυνο Μήνυμα, Σεβ. Μητροπολίτου Καρπενησίου, κ. Νικολάου	2
— Χριστός Γεννάται, (διήγημα), Απ. Ζορμπά	4
— Εύχες, (ποίημα), Ρ.Ζ.	6
— 'Η Μπαλλάντα του ΠαπαΒαστάκη, (ποίημα), Χρ. Χατζηγιαννιού	7
— Έπιστημονικό Συνέδριο: Ευγένιος ο Αιτωλός και ή Έποχή του	8
— Προσαλαιά εις την Σύνταξιν, Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Νικολάου	10
— Εύχες, (ποίημα), Ρ.Ζ.	12
— Θεοφάνεια, (ποίημα), Π. Ξενούλη - Λολώνη	13
— 'Η προσφορά μιᾶς μητέρας, Σπ. Κομπορόζου	14
— Σοφά Λόγια: Γ. Δ. Φλώρου	16
— 'Η Εύτυχία, Β. Κομματά	18
— Οί γυναίκες του Μικρού Χωριού, Γ. Μανίκα	19
— Τῆς Γριούλας οί 'Αγάπες (ποίημα)	25
— 'Απ' ὄσα θυμάμαι, Στ. Γεωργούλη	26
— 1984: Έτος Μακεδονικοῦ 'Αγώνα	28
— Πολεμικό Έμερολόγιο (1912 - 13), Σπ. Ζορμπαλά	29
— Κύπρος - Διγενής, (ποίημα), Χ. Δ. Τριανταφύλλη	31
— Αὐτή ἦταν ή Κοκτίθα, Στ. Κατσιγιάνη	32
— Εύρυτανία — Εύρυτος — Οίχαλία, Δ. Πολύζου	33
— Τὸ Κάλλιον, Δημ. Φαλλή	36
— 'Απὸ τῆ Σκοπιά τῆς 'Αδελφότητος, Προβλήματα, Δράση, Σχόλια	38
— 'Απὸ τὸ χῶρο τῆς Εύρυτανίας	44
— Τὸ Συνέδριο Εύρυτανῶν 'Αμερικῆς, Π. Κωστοπαναγιώτη	46
— Συναισθήματα και προοπτικῆς τοῦ μετανάστη, Γ. Σταυράκη	48
— 'Εντυπα πὸ λάβαμα	50
— Μικροχωρίτικα Γράμματα	51
— Μνήμη και Χρέος: Κρίσεις, σχόλια, συμπληρώσεις	54
— Πικρά ἐνθύμηση Κατοχής, Ι. Σ. Ζαχαρόπουλου	56
— Μνήμη Κ. Καμαρέτσου, Ελ. Καμαρέτσου - Γραμματικοπούλου	60
— Μνήμη Γιάννη Α. Κομπορόζου	62
— Λίγα λόγια γιὰ κείνους πὸ ἔφυγαν	64

Χριστούγεννα

Τοῦ Γιάννη Μεριγγούνη

Χριστούγεννα! Πάντα φωτάει
καρδιά καὶ λογισμό μας
κεῖνο τ' ἀστέρι, καὶ κρατάει
κοντά Σου, τ' ὄνειρό μας.

Χριστούγεννα! Γλυκοχαρὰ
γεμίζει τὶς καρδιές μας.
Στὸ κοινοστάσι μας, ψηλά,
φτερώνουν προσευχές μας.

Ὅλοῖθ' ἡ ἀγάπη στέρεψε
— πόλεμοι, ἔχτρες, μίση —
Χριστέ, τὸν κόσμο μέρεψε
πὸ ὡς πάει, θὰ ξεστρατήσει.

Χριστούλη μας! Τ' ἅγιο Σου φῶς
σ' ὄλους μας ἄπλωσέ το.
Κεῖο τὸ μαχαίρι — ὦιμὲ χαμός! —
Χριστέ μας, κράτησέ το.

Παιδάκια μεις, ὅλης τῆς γῆς
θερμοπαρακαλοῦμε
Χριστούλη νὰ μᾶς λυπηθεῖς
Εἰρήνη νὰ χαροῦμε.

(Ἀπὸ τὴ Συλλογὴ του, Τὰ Τραγοῦδια
μου, Ἔκδοση Πανεργυτανικῆς Ἐνώσεως, Ἀ-
θήνα, 1982).

ΧΑΡΜΟΣΥΝΟ ΜΗΝΥΜΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπενησίου πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανοὺς τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, εἰρήνην καὶ εὐλογίαν ἐπὶ τῇ εορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

Ἐορτάζομεν μετ' εὐφροσύνης τὸ μέγα γεγονός, ἀλλὰ καὶ «ξένον μυστήριον» καὶ «παράδοξον θαῦμα» τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὁ ὁποῖος «σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰω. α' 14) καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ζωοποιοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἀδάμ ἀποθνήσκοντες. Πράγματι, ὁ Χριστὸς ἐνηθρώπησε καὶ ἦλθε πλησίον μας καὶ ἔγινεν ἓνας ἀπὸ ἡμᾶς χωρὶς τὴν ἁμαρτίαν (Ἐβρ. δ' 15), ὅχι ἀπλῶς διὰ νὰ διδάξῃ τὴν ζωὴν ἢ νὰ διορθώσῃ τὴν ζωὴν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος ἡ ζωὴ μας, νὰ γίνῃ «ἄρτος ζωῆς αἰωνιζούσης». «Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ» (Α' Ἰω. δ' 9).

Τὸ μέγα γεγονός τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ «ὄτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν», ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνευ ὄρων καὶ ὀρίων ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, χάριν τοῦ ὁποῖου «προφήτας ἐξαπέστειλεν» ἐποίησε δυνάμεις διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ... νόμον ἔδωκεν εἰς βοήθειαν ἀγγέλους ἐπέστησε φύλακας». Ἡ θεανθρωπία τῶν Χριστουγέννων, ἡ εἴσοδος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν χρόνον καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, εἶναι ἡ μεγίστη ἔκφρασις τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀγάπης του διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν κάθε ἄνθρωπον, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, ὅτι καὶ ἂν εἶναι, ὅπου καὶ ἂν ἀνήκει. Ἡ μεγάλη χαρὰ, τὴν ὁποίαν εὐηγγελίσθη ὁ ἄγγελος Κυρίου εἰς τοὺς ἀγραυλοῦντας ποιμένας τῆς Βηθλεέμ, ἦτο χαρὰ «παντὶ τῷ λαῷ» (Λουκ. θ' 10). «ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις» (Τίτ. θ' 11).

Τὴν θείαν αὐτὴν ἀγάπην πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως συνεχίζει ἔκτοτε ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι ὁ εἰς τοὺς αἰῶνας παρατεινόμενος Χριστὸς. Διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι τὸ Σῶμα του, ἐνούμεθα μετὰ τὸν Χριστὸν κατὰ ἓνα τρόπο μυστηριακόν, θαθύν, ὑπαρξιακόν, καὶ ὀδηγούμεθα πρὸς τὴν θέωσιν καὶ τὴν σωτηρίαν «ὃ ἦνωται τῷ Θεῷ, τοῦτο καὶ σώζεται», διδάσκει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Μ.Ρ.Γ. 37, 181). Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ κιθωτὸς τῆς σωτηρίας. Τὸ ἔργον τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἀποβλέπει καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν σωτηρίαν ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Ὅπως ὁ Κύριος οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία, «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. θ' 4). Ἡ Ἐκκλησία παρέχει

τὴν δυνατότητα εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ οἰκειωθῇ τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν πρὸ τῆς πώσεως μακαριότητα, νὰ οἰκειωθῇ δηλαδὴ τὰ σωτηριώδη ἀποτελέσματα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ, ποῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς τῶν πάντων θεώσεως.

Ἄλλὰ πρέπει καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ θέλῃ, νὰ δέχεται καὶ νὰ ἐγκολπῶνεται τὴν σωτηρίαν, τὴν ὁποίαν εὐαγγελίζεται καὶ ἐνεργεῖ ἀδιακόπως διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἡ Ἐκκλησία. Διότι, τὸ τραγικὸν φαινόμενον σήμερον, 1984 ἔτη ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, εἶναι ὅτι, ἐνῶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας συνεχίζεται τὸ ὑπερφυῆς μυστήριον τῆς καταλλαγῆς, τῆς σωτηρίας καὶ τῆς εἰρήνης τῶν Χριστουγέννων, τοῦτο δὲν ἐνεργοποιεῖται πλήρως, καθὼς δὲν συναντᾷ τὴν ἀνθρωπίνην βούλησιν καὶ συνέργειαν διὰ τὴν οἰκείωσίν του. Ἀντιθέτως, ὁ Χριστός, ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὴν ἐπιμονὴν τῶν νὰ προσφέρουν τὴν δωρεὰν τῆς σωτηρίας τῶν Χριστουγέννων, συναντοῦν τὴν ἐπιμονὴν τῆς ἀδιαφορίας τῶν ἀνθρώπων ἢ τῆς ἀρνήσεως ἢ τοῦ κάθε εἴδους πολέμου, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἐπανασταυρώσεως. Ἄλλ' ὁ Χριστός, ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀπογοητεύονται, δὲν παραιτοῦνται, διότι ἡ ἀγάπη τῶν δὲν ἔχει ὄρια καὶ τέλος. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ Χριστοῦγεννα μὲ ἐπιμονὴν ἐπανέρχονται καὶ τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας διὰ τῆς Ἐκκλησίας συνεχίζεται.

Ἐορτάζοντες θεοπρεπῶς τὸ πλέον συγκλονιστικὸν ἱστορικὸν καὶ ἐξωἱστορικὸν γεγονός καὶ μυστήριον τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ κόσμου, τὴν «μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν», κατὰ τὸν Χρυσορρήμονα, τοῦτο μόνον ἐπιθυμοῦμεν νὰ συστήσωμεν πατρικῶς. Ἔστω ἡ ἀνανεώσωμεν τὴν δοξολογίαν, τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς συγκατάθεσιν, καὶ ἅς ἐπανατοποθετηθῶμεν ὄχι ἔναντι, ἀλλὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας Του, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν ὅλα τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ καὶ προπαντὸς τὴν ζωὴν, τὴν προκοπὴν καὶ τὴν σωτηρίαν μας. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας τῶν κατακλυσμικῶν ρευμάτων, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν, χρειαζόμεθα τὴν κιβωτὸν τῆς Ἐκκλησίας, μοναδικὴν κιβωτὸν σωτηρίας. Τὴν χρειαζόμεθα ὅλοι ἀνεξαιρέτως, καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς αὐτῆς, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ συναισθανόμεθα πάντοτε, ἀλλὰ μένομεν μὲ τὸ ἀόριστον συναίσθημα τῆς ἀνάγκης τοῦ καταφυγίου, τῆς ἀνάγκης νὰ τελειωθῶμεν ἐν τῇ σωτηρίᾳ. Τὸ «παιδίον νέον» τῆς νέας περιόδου τῆς ἱστορίας, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς, ἡ μόνη καταφυγή, εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια καὶ ἡ μόνη σωτηρία μας. Χάρις τῆς σωτηρίας καὶ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας δὲν ὑπάρχουν μακρὰν καὶ ἄνευ τοῦ Χριστοῦ — «ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο» (Ἰω. α' 17).

Ἡ ἀπὸ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ τεχθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ εὐλογία μετὰ πάντων ὑμῶν ἢ δὲ ἀφ' ἡμῶν δόξα καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Ἀμήν.

Ὁ Καρπενησιου ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ

τοῦ Ἀπ. Ζορμπᾶ

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ μάχη τέλειωσε. Διακομίστηκαν οἱ τραυματίες. Παραχώθηκαν οἱ σκοτωμένοι. Οἱ ζωντανοὶ περίμεναν Χριστούγεννα τὴν ἄλλη μέρα. Ὅλα γύρω πήραν πάνω τους τὸ προσωρινὸ φόρεμα τῆς ἡσυχίας. Ἰκουκουλώθηκαν μὲ τὸ ἀρχονοῦφαντο πέπλο τῆς γαλήνης, ποὺ ἀφήνει, ὡστόσο, τὸ διεισδυτικὸ κι' ἔμπειρο μάτι νὰ ξεχωρίσει τὴ συμπύκνωση καινούργιας μάνητας, ἔτοιμης, σὲ λίγο ἴσως, γιὰ ξέσπασμα στὰ βουνὰ τῆς Ἀλβανίας.

Στὸ διάκενο αὐτὸ οἱ ἀντίπαλοι ἀνασυγκροτοῦσαν τὶς δυνάμεις τους γιὰ ἄλλες ἀναμετρήσεις. Ὁ ἓνας νὰ ξαναπάρει ὅ,τι ἔχασε. Ὁ ἄλλος νὰ κερδίσει κι' ἄλλες νίκες... Ποιὸς ξέρει; Κάθε ἀγώνας ἔχει τόσες ἐναλλαγές, τόσα ἀπρόοπτα... Ἐκεῖ ποὺ τὰ ὑπολογίζεις μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια καὶ λογαριάξεις πὼς ἔχεις χειροπιαστὴ τὴν ἐπιτυχία, ἔρχονται κάτι «ἀστάθμητοι παράγοντες» καὶ σοῦ τὰ ἀναποδογυρίζουν ὅλα, τὴν ὥρα τῆς ἐκτέλεσης ἢ ἀκόμα καὶ τὴν ὥρα ποὺ τὰ σχεδιάζεις...

Τυλιγμένοι στὸ χοντρὸ μαντύα του ὁ Κορπενησιώτης διοικητὴς εἶχε σκύψει πάνω στὸ χάρτη κι' ἀγωνιζόταν νὰ ξεδιαλύνει τὰ ὅσα ἔγιναν τὴν προηγούμενη μέρα στὸ πεδίο τῆς μάχης, νὰ θρεῖ κάποιον νόημα, ἄποιους παράγοντες καὶ νὰ χαράξει γραμμὴ μὲ βάση τὴ νέα πραγματικότητα.

—Ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς πέτυχε, σκέφτηκε. Ἄνοιξε ὁ δρόμος πρὸς τὴν καρδιά τοῦ μετώπου. Στρατιωτικὴ ἢ νίκη, ὅχι ὅμως καὶ στρατηγική, γιὰτὶ ὁ ἐχθρὸς ἀπέσυρε τὶς δυνάμεις του... Κι' ἔχομε πολλές ζημιές! Ἐκατόμβες!... Οἱ παράγοντες τῆς ἐπιτυχίας; Τὸ θαυμάσιο σχέδιο τῆς ἡγεσίας μας κι' ἡ ἀρίστη ἐκτέλεσή του ἀπ' τοὺς μαχητὲς μας! Εὐψυχία! Αὐτὸ εἶναι. Ἄπ' τὸν μικρότερο ὠς τὸν μεγαλύτερο! Ἐπιβαλλόμενα μέτρα Ἐνασυγκρότηση μὲ ἐφεδρικές δυνάμεις...

Ἐλεγε κείνος σὲ λίγο κι' ὁ Λιδωρικιώτης ὑπασπιστὴς ἔγραφε. Ὑπαγόρευε βηματίζοντας στὰ δυὸ τετραγωνικά τῆς σκηνῆς του. Οἱ φαντάροι τὴν εἶχαν σκεπάσει μὲ κλαριά. Ὁ γέρο - Χειμώνας μὲ τὸ χιόνι του διόρθωσε τὶς διακοσμητικὰ ἀτέλειές τῆς καὶ συμπλήρωσε τὴν ἀνθρώπινη προχειρότητα δίνοντας κάποιαν μορφή γραφικότητας. Κι' ὁ διοικητὴς: Μεγαλόπρεπος. Σητὸς. Λίγο Ἀχιλλέας κι' Ὀδυσσεάς. Κάτι ἀπὸ τὸν Μιλτιάδη καὶ τὸν Ἀλέξανδρο. Πιὸ πολὺ Κολοκοτρώνης καὶ Καραϊσκάκης! Τοῦ τὸ εἶχαν πεῖ. Τὸ δεχόταν. Καὶ καμάρωνε! Ἡ ψυχὴ του ἦταν γεμάτη ἀπὸ Ἑλλάδα!

—Ἐπιβαλλόμενα μέτρα, συνέχισε, ὑπογραμμίστε το...

Ἐκείνη τὴν ὥρα χτύπησε μακρύτερα συναγερμὸς. Ἀεροπορικὴ ἐπιδρομὴ. Τὸ μούγκρισμα τῶν βομβαρδιστικῶν πλησίαζε. Τραβοῦσαν ἱ-

σια για τόν τόπο, όπου ή γραφικότητα τής σκηνης του διοικητή ήμέρευε λίγο τής ψυχής. Λές κι' είχαν έπισημάνει τὸ στόχο...

—Νά πᾶμε στο χαράκωμα, κ. διοικητά, εἶπε ὁ ὑπασπιστής.

—Ἐπιβαλλόμενα μέτρα. Πρῶτον..., ἐπανάλαβε κείνος αὐστηρά.

—Κ. διοικητά, συναγερομός! Νά διακόψουμε;

—Κύριε ὑπασπιστά, δέν ἐπιτρέπω στὸν ἑαυτό μου νά κάνει κάτι, πού ἀπαγορεύω νά κάνουν οἱ στρατιῶτες μου τὴν ὥρα τοῦ καθήκοντος. Εἶστε ἐλεύθερος σεῖς. Μπορεῖτε νά πηγαίνετε!...

—Συγγνώμην. Συνεχίστε. Ἐπιβαλλόμενα μέτρα. Πρῶτον...

Ἄμεσος ἀνασυγκρότησις... Καί σὰν τὰ ἔλεγε αὐτὰ σέρνοντας τὶς συλλαβές, τὰ ἀεροπλάνα εἶχαν ἀφήσει τὸν κονσερβαρισμένο —ἀπ' τὸν ἄνθρωπο γιὰ τὸ συνάνθρωπό του — σὲ μετάλλινα, κουτιά θάνατο νά κατεβαίνει. Σφυρίζοντας κατέβαιναν οἱ Χριστουγενιιάτικοι «μποναμάδες» χριστιανῶν σὲ χριστιανούς, πάνω στὰ κακοτράχαλα βουνα τῆς Ἀρβανιτιάς.

—Μήπως θέλεις νά πᾶς στο χαράκωμα, παιδί μου;

Ἦχι, συνεχίστε, κ. διοικητά!

—Σὲ διατάσσω: στο χαράκωμα γρήγορα, φώναξε ξαφνικά ὁ διοικητής καὶ τὸν ἔσπρωξε στο σκάμμα, πού ἦταν πρὸς στὴν εἴσοδο τῆς σκηνης. Κι' ὕστερα ἄρπαξε τὴν πένα κι' ἔκανε νά συνεχίσει...

...Δυὸ - τρεῖς, δέκα - εἴκοσι... πενήντα ἐκρήξεις σκόρπισαν τὴν κόλαση γύρω... Βρέθηκε πεσμένος πὸ πέρα... Ἦταν ζαλισμένος... Ἔκανε νά σηκωθεῖ τινάζοντας χῶματα, ξύλα καὶ χιόνια. Μὰ τὸ πόδι του δέν ὑπάκουε. Ψάχτηκε. Ματώθηκε. Χτυπήθηκε στο μηρό. Ἔτρεχε τὸ αἷμα. Δέθηκε μόνος του. Ξαναδοκίμασε νά σηκωθεῖ. Τίποτα. Σύρθηκε πρὸς τὸ τηλέφωνο. Σὰ νᾴκουσε φωνή...

—Κύριε ὑπασπιστά! φώναξε, ὅσο μπορούσε. Τίποτα.

Μὲ κόπο ἔφτασε τὸ τηλέφωνο. Τάχα νά λειτουργεῖ;

—Ἐμπρός! Στρατηγεῖον! Διοικητής, ἐδῶ. Γράφε γρήγορα νά προλάβεις... «Ἀπολύτου προτεραιότητος...». Κι' ἄρχισε νά ὑπαγορεύει τὴν ἀναφορά του μὲ κόπο.

—Ἄμεσος ἀνασυγκρότησις, ναί - ναί... Τῶγραφες; Κι' ἐνῶ ἀγκομαχώντας ἤθελε νά πεῖ παρακάτω, ἄκουσε πνιχτὴ φωνή:

—Κύ-ριε., δι-οικη-τάαα...

Τραντάχτηκε. Κατάλαθε. Ἐκεῖνος ἦταν, ὁ ὑπασπιστής.

—Περίμενε στ' ἀκουστικό σου, εἶπε στὸν ἄλλον κι' ἀρκουδίζοντας μὲ ἀγωνία ἄρχισε νά σέρνεται ἔξω ἀπ' τὴν κομματιασμένη σκηνή. Ὁργωμά τὸ χαράκωμα. Πουθενά ὑπασπιστής... Τὸ πόδι του αἰμορροοῦσε. Ἄκουσε φωνές φαντάρων μακρυστά... Βγήκε λίγο ἔξω... Σκοτωμένοι. Κύτταξε δίπλα.

—Νάτος!... Ἄνάσκελα ὁ ὑπασπιστής εἶχε παραδώσει τὸ πνεῦμα καλώντας τὸν διοικητή του, πού ἔκανε κουράγιο κι' ἔφτασε ἀνασαίνοντας πολὺ βαριά...

Ἐνοιωθε νά χάνει τὶς δυνάμεις του. Ἔκανε τὴν ὕστατη προσπάθεια... Σίμωσε τὸ σῆσμένο παλληκάρι, ποῦχε μιὰ ἔκφραση γαλήνης σὸ πρόσωπό του. Ἄφησε τὴ μισόσβυστη ματιά του νά τὸν χαϊδεύει... Ἐνοιωθε τώρα πὼς χανόταν. Λές κι' ἄνοιγε ἡ γῆ νά τὸν ρουφήξει. Σὰν ἀπόκοσμοι ἦχοι καμπάνας χτυποῦσαν στ' αὐτιά του οἱ κουβέντες, ποῦχαν ἀλλάξει:

—Πᾶμε στο χαράκωμα...

- 'Επιβαλλόμενα μέτρα...
- Κύριε διοικητά, συναγερμός!
- Δέν ἐπιτρέπω...
- Συγνώμην!
- Μήπως θέλεις νά πᾶς...
- 'Όχι, κ. διοικητά!

—Σέ διατάσσω νά πᾶς στό χαράκωμα... "Ἐτσι τοῦ εἶπε αὐστηρά καί τόν ἔσπρωξε... Λυπήθηκε τὰ νιάτα του, τή λεβεντιά του. "Ἦθελε νά τόν προφυλάξει. Μά ἐκεῖ στό σκάμμα τὸ παλληκάρι συναπαντήθηκε μὲ τὸ χάρο...

"Ἐχανε τὶς αἰσθήσεις του... 'Ανεμοστρόβιλος... Γύριζε ἢ γῆ... 'Αγγελοκρούσματα... χάος!..

Σέ λίγο συνῆρθε κάπως... Καί τὴν ὥρα τούτη, πού τοῦμενε μιὰ σπύθα ζωῆς, ἔβγαλε ἀργά, τελετουργικά, τὸν πολεμικὸ Σταυρὸ ἀπὸ τὰ στήθη του καί τόν ἄφησε νά πέσει στὰ στήθια τοῦ ὑπασπιστῆ του... Δοκίμασε νά ὀρθωθεῖ λίγο... "Ἐκανε νά χαιρετήσῃ στρατιωτικά, τρέμοντας σύγκορμος, καί σωριάστηκε δεύτερος νεκρὸς πάνω στὸν πρῶτο...

Σὰν τοὺς βρῆκαν οἱ Ρουμελιῶτες φαντᾶροι ἔτσι ἀγκαλιασμένους δὲ μπορούσαν νά ξεχωρίσουν, ἂν ὁ πολεμικὸς Σταυρὸς ἀνῆκε στὰ φλογερὰ νιάτα ἢ στὰ μπαρουτοκαπνισμένα γεράματα ἢ καί στοὺς δυὸ σταυραῖτους τῆς Ρούμελης μαζί.

Τὸ κουδούνι τοῦ τηλεφώνου χτυποῦσε ἀδιάκοπα στὴν ἔρμη σκηνή. 'Ο ἥλιος κρυβόταν πίσω ἀπ' τὰ χιονισμένα βουνά, πονεμένος γιὰ τὴν ἀνθρώπινη τραγωδία...

Πέρα μακρὰ σ' ἓνα χριστιανοχώρι, οἱ ἦχοι μιᾶς καμπάνας θύμιζαν σὲ κείνους πού ἔμειναν, πὼς τὴν ἄλλη μέρα θὰ ξεμέρωναν —ἂν ξεμέρωναν γιὰ ὅλους— Χριστοῦγεννα κι' οἱ χριστιανοὶ θᾶκουγαν, σ' 'Ανατολή καί Δύση, σὲ χαρακώματα, σ' ἐκκλησιᾶς καί σὲ σαλόνια:

—Christus nascitur! οἱ ἀντίπαλοί μας, οἱ 'Ιταλοί.

—Χριστὸς γεννᾶται! οἱ δικοὶ μας κι' ἐμεῖς!

(Ἐκτὸς τῆ Συλλογῆ του, Λαμπρὰ Παλληκάρια, Ἀθήνα, 1976)

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ — ΕΚΚΛΗΣΗ

Παρακαλοῦνται, ὅσοι συνδρομητὲς ἐσωτερικοῦ καί ἐξωτερικοῦ λαβαίνουν τὸ περιοδικὸ καί δὲν ἔστειλαν τὴν συνδρομὴ τους, ἑνὸς ἢ περισσοτέρων χρόνων, νά φροντίσουν νά τὴ στείλουν στὴν ταχυδρομικὴ διεύθυνση τῆς Ἀδελφότητος ἢ τοῦ περιοδικοῦ. Ἡ Ἀδελφότητα βασίζεται στὴ συνδρομὴ τους γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ.

Η ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΒΑΣΤΑΚΗ*

(ἀπόσπασμα)

τῆς Χρυσούλας Χατζηγιαννίου

Κι ὡς βορεινῶν ἀνέμων πύρινες πνοές
ἀπ' τὴν κόμη ἀρπάζουν τ' ἀψηλά κλωνάρια
νὰ τὰ δείρουν καταγῆς
καὶ κείνα ἀντιπαλαίοντας
ψηλότερα τινάζονται
τὸν πόνο προσπερνώντας
τῆς πληγῆς,
ὅμοια καὶ κείνοι ἀπάνω μου ὤρμησαν,
οἱ καλλικέλαδοι Ρωμαῖοι,
μ' ὄλα τὰ σύνεργα ποὺ διαφεντεύει ὁ νοῦς,
ποὺ μέσα του, τὸ θεϊκὸ μας λίκνο
ἐλησμονήθη.

Κι ὅταν ἡ δίκωπη μανία στὰ χέρια τους
ἀπόκαμε,
κι ὄλη ζωγράφισε τὸ φονικὸ νυστέρι
ἀπάνω μου τὴ φρίκη
μὲ φλόγες πυρπολήσαν τὸ κορμί μου
κι ἔγινα φῶς
καὶ σάχτη ὄλος
μέσα στὴν ἄμετρη ὀδύνη,
τὴν ὥρα, ποὺ ὀλόφωτοι ἀνοίγαν
οἱ οὐρανοὶ
κι ἡ Ἁγία Νύχτα εὐαγγελίζετο
τὴν ἐπὶ γῆς εἰρήνη.

Πίσω μου ἄφησα
τῆς πληγωμένης μου πατρίδας τις ἱτιές
καὶ πάνω στὰ κλαριά τους
τῶνειρό μας σκαλωμένο
νὰ ἐνθαρρύνει.

Τώρα, πρὸς Σὲ ἀνέρχεται
ἡ ψυχὴ μου.

Δέξου τὴν, Κύριε,

σάν ὄπως

ἓνα ταπεινότατο κερὶ

ἀναμμένο,

στὴ μαύρη ὀλονυκτία

τῆς πατρίδας.

Νὰ φέγγει καὶ νὰ ὁμολογεῖ

ὀλοένα,

πῶς τούτῃ ἡ γῆ μας,

ἡ Ἑλληνίδα,

κι ἡ Πίστη τοῦ Σταυροῦ Σου,

εἶν' Ἕνα.

* (Εἶναι ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ ἀείμνηστου ἔθνομάρτυρα ποὺ οἱ Ἴταλοὶ τὸν ἔκαψαν μαζί με τὸν ἐνωματάρχη Κατσιμπα, στὸ Μικρὸ Χωριὸ τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1942).

Ἐπιστημονικὸν Συνέδριον

«ΣΥΝΑΞΙΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ»

(Καρπενήσι, 13 - 14 Ὀκτωβρίου 1984)

Ἀντικείμενον τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξεν ἡ συστηματικὴ μελέτη τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ, ἡ ἀξιολόγησις τῆς προσφορᾶς του καὶ ἡ ἀναφορὰ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ διαδόχους του τῶν περιφημῶν «Σχολῶν τῶν Ἀγράφων» συναφῶς ἐπεχειρήθη εὐρύτερα θεώρησις τῆς παιδείας εἰς τὴν Εὐρυτανίαν καὶ Αἰτωλίαν κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἀπετιμήθη ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὴν πνευματικὴν ἀρύπνισιν τοῦ δούλου Γένους καὶ τὴν προπαρασκευὴν διὰ τὴν ἐθνικὴν του ἀποκατάστασιν.

Εἰς τὸ Συνέδριον ἔλαβον μέρος πολλοὶ ἐπιστήμονες, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, Ἀνότ. Ἐκπαιδευτικοί, συγγραφεῖς, ἐρευνῆται, λόγιοι, οἱ ὅποιοι ἐπραγματοποίησαν λίαν ἐνδιαφερούσας ἀνακρινώσεις. Τοῦτου μετέσχον καὶ διακεκριμένοι Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προσκεκλημένοι τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ προσωπικῶς τοῦ Ἐπιτίμου Προέδρου τῆς Μητροπόλεως Καρπενησίου κ. Νικολάου.

Κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν ὁ Μητροπολίτης Καρπενησίου, πλαισιούμενος ἀπὸ ἱερεῖς, ἐτέλεσεν ἀγιασμὸν καὶ ἠλόγησε τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου. Ἀκολούθως ἀπηύθυνεν ἐμπνευσμένον ἐναρκετικὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως κ. Παναγιώτης Κ. Βλάχος. Ἐκολούθησε θερμὴ προσλαλιὰ τοῦ Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Νικολάου. Μὲ ἐγκαρδιότητα ἐχαιρέτησαν τὸ Συνέδριον καὶ ἐξῆραν τὴν σημασίαν του ὁ Νομάρχης Εὐρυτανίας κ. Νώντας Μπλατσῆς καὶ ὁ Δήμαρχος Καρπενησίου κ. Δημήτριος Σερετάκης.

Αἱ ὑπὲρ τὰς εἴκοσι πέντε ἐπιστημονικαὶ ἀνακρινώσεις πὺν ἐπραγματοποιήθησαν κατὰ τὸ διήμερον τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἀναφέροντο εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου, τοὺς μαθητὰς καὶ διαδόχους του, τὰς Σχολὰς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του, διεκρίνοντο δὲ διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν ἀριότητων, τὸ οὐσιαστικὸν τῶν περιεχόμενων, τὴν ἐπικαιρότητα τῶν μηνυμάτων τῶν καὶ τὴν παρὰ-θεσιν καὶ νέων ἀγνώστων στοιχείων.

Ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπιλέκτους εἰσηγητὰς τοῦ Συνεδρίου ἐτονίσθη ἡ ὑψίστη προσφορὰ τοῦ Εὐγενίου Αἰτωλοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δούλου Γένους. Ἄξιος θεράπων τῆς παιδείας καὶ πιστὸς διάκονος τῆς Ἐκκλησίας, ἀγνή ψυχὴ καὶ ρωμαλέα διάνοια ἀνεδείχθη «διδάσκαλος ἐνθεὸς καὶ ὁδηγὸς τῶν πιστῶν». Μελετῶν, σπουδάζων, διδάσκων, κηρύττων, ἱερουργῶν καὶ συγγραφῶν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν στήριξιν τῶν ὁμοεθνῶν του, εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀπὸ τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀμαθίας τὰ δεσμά,

εις την πνευματικὴν των ἀφύπνισιν καὶ ἐθνικὴν καλλιέργειαν. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν προπαρεσκεύασε τὸ Γένος του διὰ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ ἐπιτύχῃ καὶ τὴν ἐθνικὴν του ἀπελευθέρωσιν. Ἔτσι αἱ περίφημοι Σχολαὶ Καρπενησίου καὶ Βραγγιανῶν, τὰς ὁποίας ἴδρυσε καὶ ἀνύψωσεν εἰς περιωπὴν, ἔγιναν κατὰ τοὺς σκληροὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ἐστία παιδείας καὶ κέντρα χριστιανικῆς ἀγωγῆς καὶ ἐθνικῆς ἀνατάσεως. Τὸ ἔργον τοῦ Εὐγενίου ἀποτελεῖ ἐκπλήρωσιν ὑπερτάτου χρέους πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τοὺς ἀδελφούς του, ἡ ζωὴ του ὑπῆρξεν ἀδιάλειπτος ἀγὼν πίστεως, ἀρετῆς καὶ προσφορᾶς. Τοιοῦτοτρόπως κατεδείχθη ὅτι ἡ ἀκτινοβολία του μέχρι τῶν ἡμερῶν μας εἶναι ἔντονος καὶ διαρκῆς, τὰ δὲ διδάγματα του διατηροῦν ἀμείωτον καὶ διὰ τὴν ἐποχὴν μας τὴν ἀξίαν των.

Τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου κατέλειψε μὲ θερμὴν προσφώνησιν ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἄγγελος Παπαθανασίου.

Ὁ Σύνδεσμος «Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς» καὶ ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Καρπενησίου εἶναι ἄξιοι παντὸς ἐπαίνου, διότι μὲ κόπον καὶ ἐπιμέλειαν διοργάνωσαν καὶ διεξήγαγον τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἐπιστημονικὸν καὶ πολιτιστικὸν ἐγχείρημα. Μὲ τὴν πραγματώσιν τοῦ Συνεδρίου ἡ πόλις τοῦ Καρπενησίου καὶ ἡ ὅλη περιοχὴ ἐγνώρισαν ἓνα διήμερον πνευματικῆς ἐργογόρσεως καὶ ψυχικῆς ἀνατάσεως, ἐνῶ παραλλήλως ἐδείχθη ὅτι ὅπου ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἐνθουσιῶδεις, μὲ πίστιν εἰς τὰ ἀνώτερα ἰδεώδη καὶ ἀγάπην διὰ τὸν τόπον των εἶναι δυνατὸν καὶ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν νὰ ἀναπτυχθῇ πνευματικὴ ζωὴ καὶ πολιτιστικὴ κίνησις.

Τὸ Συνέδριον ἀπέτελεσε σημαντικὸν σταθμὸν εἰς τὴν θεώρησιν τῆς παιδείας κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ τὴν παιδαγωγικὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ἔργου τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ ἀφρητιαν διὰ τὴν πλήρη ἀποτίμησιν τῆς προσφορᾶς του εἰς τὴν παιδείαν, τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀπὸ τὴν αἴθουσα Διαλέξεων τοῦ Συνδέσμου «Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς», ποὺ ἀποτελεῖ πνευματικὸν φάρον καὶ γνήσιον ἐκφραστὴν καὶ κήρυκα τῶν πόθων καὶ δραματισμῶν τῶν κατοίκων τῆς Εὐρυτανίας, ἐξεπορεύθη ἓνα ὑπέροχον μῆνυμα διὰ τὴν ἐποχὴν μας καὶ ὑπεγραμμίσθη ἓνα ὑψηλὸν χρέος διὰ τοὺς ἡγέτας τῆς: Ἡ χριστιανικὴ πίστις, ἡ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν συνάνθρωπον ἀγάπη καὶ ὁ συνεπὴς ἀγὼν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀποτελοῦν τὰ μόνα μέσα διὰ νὰ ὑπερνηκῆσῃ καὶ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος τὴν δοκιμασίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν κρίσιν τῶν ἠθικῶν ἀξιών, ποὺ παρατηρεῖται εἰς τὴν ζωὴν, καὶ νὰ συνεχίσῃ χωρὶς ταλαντεύσεις τὴν κοινωνικὴν του προσφορὰν καὶ τὴν πολιτιστικὴν του παράδοσιν.

ΠΡΟΣΛΑΔΙΑ

εις τὴν Σύναξιν: «Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς καὶ ἡ ἐποχὴ του»

(Καρπενήσιον 13-10-84)

Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἅγιοι ἀδελφοί,

Ἄγαπητοὶ Σύεδροι καὶ ἀκροαταί,

Ὁ ὅσιος Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός, ἥρωϊκὸς ἀγωνιστὴς τῆς χριστιανικῆς καὶ ἑλληνικῆς παιδείας κατὰ τοὺς δυσχεμεῖρους χρόνους τῆς δουλείας, παρέμεινε πιστὸς καὶ ὑποδειγματικὸς ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος καὶ ἐποδηγέτησε τελεσφόρως τοὺς δούλους ἀδελφούς του κατὰ τὸν ζοφερὸν 17ον αἰῶνα. Τοιοῦτοτρόπως κατέταξεν ἑαυτὸν ἐθελουσίως εἰς τὴν παράταξιν τῶν λογίων ἐκείνων, τῶν ἐλλεικτῶν Διδασκάλων τοῦ Γένους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπεδίωξαν εὐημερίαν καὶ ἀξιώματα εἰς τὴν ξένην, ἀλλ' ὡς τηλαυγῆς φάρος ἐσκόρπισε πλουσίως τὸ φῶς τῆς πίστεως, τῆς γνώσεως καὶ τῆς φιλοπατρίας, ἐτόνωσε τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα, ἐκαλλιέργησε τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, ἐθέρμανε τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ συνήργησεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν προπαρασκευὴν διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους.

Κακουχοῦμενος, διωκόμενος «μέχρι δεσμῶν καὶ φυλακῆς», δυσπραγῶν εἰς τὰ «κακοβιώτα Ἄγραφα», διέσωσε τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ διὰ τῶν Σχολῶν, τῶν μαθητῶν καὶ διαδόχων του ἐκληροδότησεν αὐτὴν εἰς τοὺς ἐπερχομένους. Τὴν ἀνεκτίμητον προσφορὰν τοῦ Εὐγενίου καὶ τῶν ἄλλων Διδασκάλων τοῦ Γένους, προβάλλων ἀνάγλυφον ὁ ἐθνικὸς μας ἱστορικὸς Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος, γράφει: «Ἄν ὑπάρχωμεν σήμερον ὀμιλοῦντες τὴν πάτριον γλῶσσαν, λατρεύοντες τὸν πάτριον Θεόν, ἐλευθῆροι καὶ εὐέλπιδες, ὀφείλομεν τὰ ἀγαθὰ ταῦτα πρῶτον μὲν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὕστερον δὲ εἰς τὰς ταλαιπωρηθείσας ἐκείνας τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ γενεάς...». Τὸ χρέος μας ἔναντι τῶν γενεῶν αὐτῶν τῆς δουλείας εἰς ἀκαδημαϊκὸν του λόγον, ὑπογραμμίζων ὁ Φίλιππος Ἰωάννου, γράφει μεταξὺ ἄλλων: «Ἡ εὐγνωμοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ μνημονεύωμεν τῶν ἀρχαιοτέρων διδασκάλων τοῦ Γένους ἡμῶν, καὶ ὀφέλμιον εἶναι νὰ προτίθεται ἡ ἀρετὴ ἐκείνων καὶ ὁ πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν τῶν ζῆλος παράδειγμα μιμήσεως εἰς τοὺς νεωτέρους, καὶ ἀρμόζει νὰ ἀπονέμηται εἰς αὐτοὺς ὁ προσήκων ἔπαινος».

Ἡ προτροπὴ αὐτὴ τοῦ σοφοῦ ἑλληνιστοῦ εὐρίσκει πραγματίωσιν καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν σοφὸν διδάσκαλον καὶ σεπτὸν καὶ ἅγιον ἱερομόναχον Εὐγένιον τὸν Αἰτωλόν. Ὁ βίος καὶ τὸ ἔργον του ἀποβαίνουν ἤδη ἀντικείμενον σπουδῆς καὶ μελέτης περισσότερον συστηματικῆς, τὰ δὲ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντα μηνύματα ἀποκατοῦν μίαν ἔκτακτον διὰ τὴν ἐποχὴν μας ἐπικαιρότητα. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς τὸ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σύναξις, Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός καὶ ἡ ἐποχὴ του» πραγματοποιούμενον ἤδη ἐπιστημονικὸν Συνέδριον, πιστεύομεν ὅτι θὰ συμβάλῃ ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν προώθησιν τῆς σχετικῆς κινήσεως. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ὅσιος Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός, τὸν ὁποῖον προσφάτως ἡ πάνσεπτος τῆς Ὄρθοδοξίας Κορυφή, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, κατέταξεν εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων τῆς «καθολικῆς Ἐκ-

κλησίας» και επεκύρωσε την περι αγιότητας αυτου συνειδησιν του χριστεπωνομου πληρωματος, τοποθετειται ηδη εις το προσηκον βαθρον και απο μερους της 'Επιστημης, η οποια στρεφει τον προβολεα της ερευνης της προς το προσωπον, το εργον και την εποχην του. Συγχαίρω, λοιπόν, κατά κυριολεξίαν του θρου, δια την πραγματάωσιν του επιστημονικοῦ τούτου ἐγχειρήματος και ἐπευλογῶ τὰς ἐργασίας του, ἐπικαλούμενος ἅμα τὴν ἐξ ὕψους ἀντιληψιν διὰ τὴν ἐγκαρπον διεξαγωγὴν των.

Ὁ ἅγιος Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς ὑπερέτησε τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Παιδείαν ὅσον ὀλίγοι ὡς ἱερεὺς - λειτουργὸς καὶ διδάσκαλος. Τὴν παιδείαν θέλει ἐνηρμοσιμένην μὲ τὴν θεοσέβειαν καὶ τὴν ἀρετὴν. Ἡ ἀπαιδευσία, τὴν ὁποίαν «ἀσυλλόγιστόν τι χρέημα» ἀποκαλεῖ, καὶ ἡ ἔλλειψις φόβου Θεοῦ προξενοῦν κακά, τὰ ὁποῖα «οὐ μόνον ἀνδράσιν ἀπαρέσκει σοφοῖς καὶ τοῖς κατὰ Χριστὸν ἐπαγγελλομένοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπαιδεύτοις αὐτοῖς οἶμαι», ὅπως ὁ ἴδιος γράφει. Διὰ τὴν διόρθωσιν αὐτῆς τῆς καταστάσεως χρειάζεται διδάσκαλος πεπαιδευμένος καὶ ἐνάρετος, «ἵνα μὴ χεῖρον ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ ρῆγμα γένηται καὶ λύπην σχῶμεν ἐπὶ λύπῃ». Ἀκουέτωσαν ταῦτα οἱ σύγχρονοι πολιτικοὶ ἄρχοντες.

Διὰ τὴν πραγματάωσιν τοῦ ἰδεώδους τούτου τῆς ὠλοκληρωμένης παιδείας, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ συνδυάζῃ γνῶσιν καὶ εὐσέβειαν, εἰργάσθη μέχρι τῆς ἐκδημίας του ὁ σοφὸς οἰκονόμος τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, τῶν πνευματικῶν δωρημάτων Ἐκείνου καὶ τῶν ὄσων ἐφοδίων ὁ ἴδιος ἀπειθησάρισε δι' ἐπιπόνου σπουδῆς καὶ διὰ βίου μελέτης. Γραπτῶς καὶ προφορικῶς τοὺς ἔχοντας τὴν εὐθύνην μορφώσεως τῶν ἄλλων συνεβούλευε νὰ ἀποδίδουν πρωταρχικὴν σημασίαν εἰς τὴν ἐμφύτευσιν καὶ καλλιέργειαν τῶν ἀρετῶν. Χαρακτηριστικῶς ἔγραφεν ἀπὸ τὸ Καρπενήσιον τὸ 1656 πρὸς τὸν «σοφώτατον ἐν διδασκάλοις καὶ λογιώτατον» Νικηφόρον: «Δαιμόνιον τι κτήμα καὶ τίμιον ἢ ἀρετὴ καὶ αὕτη μόνον κτημάτων τῶν ἐν ἡμῖν ἀναφαίρετον τοὺς δὲ κατὰ ταύτην ἤδη πεποημένους τῇ τοῦ κρεῖττονος μεθέξει θεοὺς κατὰ χάριν καὶ Θεοῦ πέλας καὶ περὶ Θεὸν χορεύειν φαμέν». Κατὰ δὲ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1662 ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων πρὸς τὸν μαθητὴν του, Ἐπίσκοπον Δημητριάδος Ἰωαννίκιον, προτιθέμενος νὰ τὸν διαφυλάξῃ ἀπὸ ἐπικινδύνους φιλοδοξίας: «...Φρόντιζε, Δέσποτα, τῶν καλῶν ἔργων καὶ προτίμα πάντα τῶν ρεόντων τὰ μένοντα γίνου πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος· εὐλαβοῦ τῆς ἐπισκοπῆς τὸ ἀξίωμα καὶ τῆς ἱερωσύνης τὸ ὕψος, μνημόνευε ἀεὶ τῶν ἐσχάτων· συλλογίζου τὴν ἀπόδοσιν τῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ ἀρχιποιέμενος Χριστοῦ τὴν μέχρι καὶ ἀργοῦ λόγου ἐξέτασιν».

Τὸ τοιοῦτον αὐθεντικὸν κύρος ὁ ὅσιος Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς ἦνται ἀπὸ τὴν ὑποδειγματικὴν συνέπειαν θεωρίας καὶ πράξεως καὶ τὴν σταθερὰν συναίσθησιν ὅτι ὁ ἴδιος ἐξεπλήρωνεν εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ἀποστολὴν του. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ προβάλλῃ τὸ ἰδικόν του ἔργον ὡς πρότυπον μιμήσεως πρὸς τοὺς μαθητάς του. Πρὸς τὸν διδάσκαλον ἤδη Γρηγόριον Μάνεσιν, ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι παρημέλησε τὸ διδασκαλικόν του ἔργον εἰς τὸ Αἰτωλικὸν ἢ τὸ ἐχρησιμοποιεῖ πρὸς χρηματισμόν, γράφει: «...Ὅν οἶσθ' ἄρ' οἴους καμάτους ἀνέτην ἐγώ, πόσους ἱερωνίκους ἄθλους, ἐμοὶ τε καὶ τῷ Θεῷ τῷ εἰδοτῇ γνωρίμοις· οὐ μόνον γὰρ ἀμισθεὶ τοῖς βουλομένοις τοὺς λόγους παρεῖχον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς χρείας αὐτοῖς ἐνέδιδον λειπόμενος ἐγὼ καὶ ταῦτα, ἵνα κατ' ἀρετὴν πείσω τινὰς συζῆν καὶ μετριάξαι ἐν προσώπῳ Χριστοῦ».

Αὐτὴν τὴν ἰσχυρὰν προσωπικότητα τοῦ ἁγίου Εὐγενίου, ὁ ὁποῖος ἀνεμόρφωσε τὰ ἄγρια βουνὰ τῶν Ἀγραύφων εἰς πνευματικὸν κέντρον πανελληνίου ἀκτινοβολίας, μὲ αἰσθητὴν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τὴν λάμψιν του, καὶ τὸν πνευματικὸν του περιγυρον θὰ μελετήσῃ καὶ θὰ παρουσιάσῃ ἢ παροῦσα ἐπιστημονικὴ Σύναξις.

Ὡς ἐπίσκοπος τῆς νεοσυστάτου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπενησίου μὲ αἰσθήματα ἀγάπης καὶ τιμῆς καλωσορίζω τοὺς ἀγαπητοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς Ἐπισκόπους, οἱ ὁποῖοι λαμπρύνουν τὴν Σύναξιν μὲ τὴν παρουσίαν των καὶ τὴν προάγουν μὲ τὴν συμβολὴν των. Μὲ τὰ ἴδια αἰσθήματα ἀγάπης καὶ τιμῆς εὐχαριστῶ τοὺς ἐπιλέκτους Συνέδρους, οἱ ὁποῖοι θὰ προσφέρουν τὸν τίμιον καρπὸν τοῦ ἐπιστημονικοῦ των μόχθου. Χαιρετίζω τὴν ἐκλεκτὴν ὁμήγηυριν τῶν ἀκροατῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ προσδοκῶ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν συμβολὴν των. Συγχαίρω τὴν Ὁργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰς ἀόκνους προσπάθειάς της καὶ διὰ τὴν ἀρτίαν ὀργάνωσιν τοῦ πνευματικοῦ τούτου συμποσίου καὶ εὐχόμαι, Χάριτι Θεοῦ, ἡ προσωπικότης καὶ τὸ ἔργον τοῦ ὀσίου ὀδηγοῦ τοῦ δουλεύοντος Γένους, νὰ ἐμπνέῃ καὶ τοὺς σημερινοὺς ἐπιγόνους του, διακόνους τῆς Ἐκκλησίας καὶ θεράποντας τῆς Παιδείας, εἰς τὴν ὀρθὴν τῆς καθ' ὑπεροχὴν καὶ πνευματικῆς ἀποστολῆς των ἐκπλήρωσιν. Ἀμήν.

Ὁ Καρπενησίου ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΕΥΧΕΣ

Γεῖά, εὐτυχία καὶ χαρὰ καὶ χρόνια σου πολλά,
Εσὺ κι ἡ οἰκογένεια, νὰ εἴσαστε καλά,
Ὡρες χαρᾶς, ὅμως νὰ ἴδεις καὶ ὅλη ἡ Ἀδελφότης
Ρόδινες μέρες νὰ περνᾷ, ὁ κάθε σὰς δημότης.
Γιὰ μιὰ καλλίτερη ζωὴ στὸ ὄμορφο χωριό σὰς,
Ἴσως νὰ θγεῖ ἀληθινὸ καὶ κάθε ὄνειρό σὰς.
Ὁ χρόνος τοῦτος νὰ σταθεῖ ἕνα ὀρόσημό σου
Σ' ὅ,τι ποθήσεις καὶ σκεφθεῖς, νὰ γίνει τὸ δικό σου.

Δῶσε καὶ πάλι Πρόεδρε καὶ φέτος τὴν καρδιά σου
Ἡ ἄπλωσε τὸ χέρι σου, σὲ ὅλους, ποῦν' παιδιὰ σου.
Μικρὸ Χωριό, εἰν' τ' ὄνομα,
Ὁχι καὶ ἡ δουλειὰ σου,
Ποῦ εἰν' τεράστιος ἀγὼν κι ὅλοι τ' ἀναγνωρίζουν
Ὁσους ρωτήσεις θὰ σοῦ ποῦν, πόσοι σὲ μακαρίζουν
Υπόστασι πῶς ἔδωσε στὸν τόπο ἡ Ἀδελφότητα
Λόγω ποῦ ἐσὺ ἐφρόντιζες πάντοτε τὴν ὀλότητα.
Ὁ τόπος νὰ σὲ χαίρεται κι ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλά
Σὲ μένα πέφτει νὰ σοῦ πῶ, ξανά, χρόνια πολλά.

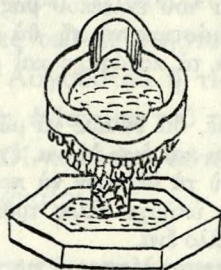
P. Z.

ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

τῆς Παναγιώτας Ξενούλη - Λολώνη

Τὰ θεοφάνεια τ' οὐρανοῦ ξημέρωναν... Κι' ὦ θάμπος!
'Ο ἥλιος ἔστελνε τὸ φῶς μὲ γλυκερές ἐλπίδες.
Κι' ὄλα τ' ἀστέρια ἀκούμπαγαν πάνω στὴ γῆ μ' ἀγάπη.
Φῶς γαλανὸ καὶ ἀστραφτερὸ φανέρωνε τὶς βουλές τ' ἀπείρου νοῦ.
Καὶ ἡ ἀπέραντη στοργὴ τοῦ Θεοῦ ἦταν μιὰ ἀκένωτη πηγὴ,
'Ο Θεὸς ἐκατέβαινε μ' ἄπειρες δέσμες ἀκτίνων
κι' εὐώδιαζαν ἀρώματα ἀπείρων γαρυφάλλων καὶ κρίνων.
"Ενας Θεὸς ἐβαφτίζονταν μὲ φεγγοβολὴ κι' ἀστραπές
κι' ἐνώνονταν τὸ σήμερα μὲ τὸ αὔριο καὶ τὸ χθές.
Χιονονιφάδες ἀπειράριθμες χορεύαν
στὸ μαγικὸ καὶ θεῖο ἐκείνο χορό.
Οἱ τύψεις μὲ τ' ἁμαρτήματα γινόντουσαν σωρὸ
κι οἱ ἄνθρωποι νὰ παίξουνε τὸ δράμα τους γυρεύαν.
"Ελαμπε ὁ ἀγέρας, ἔλαμπε ἡ φύση καὶ τὰ σπίτια
χόρευαν κι' ἦσαν γελαστὰ καὶ τὰ σπουργίτια.
Παντοῦ τραγούδια καὶ χαρὲς καὶ φῶτα μυστικά!
Γελοῦσαν κάμποι, λίμνες, ποτάμια, βουνά,
χαίρονταν ἄντρες, γυναῖκες, γέροι, παιδιὰ!
Καινούργια φαίνονταν ὄλα καὶ λαμπερὰ
ἀγίαζαν θάλασσες, βρύσες, νερά.
Μ' ἀγίασμα ράντιζε τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι
ὄλον τὸν κόσμον. Καὶ τ' ἅγιο πνεῦμα σὰν περιστέρι
στὶς κεφαλές τῶν ἀνθρώπων ἐκάθισε ξανά
νὰ ψάλουν μ' ἀγάπη καὶ πίστη τὸ 'Ωσαννά.

(Ἀπὸ τὴ Συλλογὴ τῆς, «Ροδάγκαθα καὶ Νυχτολούλουδα», Ἀθήνα 1982).

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

του κ. Σπ. Κομπορόζου

Ὁ συγκωρανός μας κ. Σπ. Κομπορόζος ὡς Γεν. Γραμματέας τοῦ Πανελληνίου Χριστιανικοῦ Ὁμίλου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς (Ἄνω Κυψέλη) παρὰ τὰ 84 χρόνια του, ἐργάζεται ἐθελοντικά ἀλλὰ ἀκούραστα γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς συνανθρώπους μας στὴν Ἀφρική καὶ τὴν Ἀσία ποὺ στεροῦνται πάρα πολλὰ ἀκόμη καὶ τὴ βασική τους τροφή καὶ ἔνδυση.

Μιά γεύση ἀπὸ τὴν δουλειὰ ποὺ κάνει μᾶς δίνει τὸ συγκινητικὸ περιστατικὸ ποὺ μᾶς ἀφηγεῖται πῶς κάτω. Ταυτόχρονα ἀπευθύνει μέσα ἀπ' τὸ περιοδικὸ πρόσκληση σὲ ὄλους μας νὰ βοηθήσουμε, ὅσο μπορεῖ ὁ καθένας, τὴν φιλόνηρωτη αὐτὴ προσπάθεια τοῦ Παν. Χριστιανικοῦ Ὁμίλου. Ἀκολουθεῖ τὸ κείμενο τοῦ κ. Κομπορόζου:

Ἀθήνα 20 - 10 - 84

Ἔλαβα ἀφορμὴ ἀπὸ μιὰ προσφορὰ μιᾶς μητέρας νὰ περιγράψω μερικὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς μου, εἶναι τόσο συγκινητικὰ καὶ τόσο διδακτικὰ ποὺ κατορθώνουν ν' ἀγγίξουν τὶς εὐγενέστερες χορδὲς τῶν ψυχῶν μας. Ἐνα τέτοιο περιστατικὸ συνέβη μέσα στὰ γραφεῖα τῆς ἐξωτ. Ἱεραποστολῆς. Ἡ δουλειὰ συνεχιζόταν μὲ καρδιά καὶ μὲ ἀγάπη μὲ τὸν διαχειριστὴ κ. Χριστοφορίδη: ὅταν

ΙΛΑΡΟΝ ΓΑΡ ΔΟΤΗΝ ΑΓΑΠΑ Ο ΘΕΟΣ

τὴν ἡσυχία τοῦ Γραφείου τὴν διέκοψε ἕνα δειλὸ κτύπημα στὴν πόρτα. Ἐμπρός; περάσατε! Ἡ πόρτα ἀνοίξε καὶ στὸ κατώφλι φάνηκε μιὰ γυναίκα μεσόκοπη, μὲ τὸ ἀπλό νοικοκυρεμένο παρουνισιαστικὸ τῆς γυναίκας τοῦ Λαοῦ. Στὸ ἕνα χέρι κρατοῦσε μιὰ τσάντα μὲ ψώνια, καὶ στὸ ἄλλο μιὰ παλιὰ ὀμπρέλα ξεθωριασμένη, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ τὴν βολέψει, γιὰτὶ ἔσταζε νερὰ τῆς βροχῆς.

Μὲ ἐγκάρδιο χαιρετισμὸ καὶ μὲ τὸ χαμόγελο τὴν ὑποδεχτήκαμε:

Χαίρετε; ξέρετε θὰ ἦθελα.... Δίσασε καὶ κῦταξε ὀλόγυρα ἀναζητώντας νέα ἐνθάρρυνσι. Τὸ φιλικὸ μας βλέμμα ποὺ ἀντίκρισε τὴν ἔκανε πῶς ἀποφασιστική.

Σᾶς ἔφερα ἕνα κουμπαραῖ νὰ τὸν ἀνοίξετε ἐδῶ, ὅ,τι ἔχει σᾶς παρακαλῶ νὰ τὰ στείλετε γιὰ τὰ παιδάκια στὴν Ἀφρική, ἔχωσε τὸ χέρι της στὴν τσάντα καὶ ἔβγαλε ἕνα πῆλινο κουμπαραῖ τὸν ἀκούμπησε συνεσταλμένα στὸ τραπέζι. Σὲ λίγο ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χωμάτινα κομμάτια τοῦ κουμπαραῖ, πρόβαλε ἕνας μικρὸς γυαλιστερὸς σωρὸς νομισμάτων, εικοσάρικα, δεκάρικα καὶ ἀρκετὰ χαρτονομίσματα τῶν 50 δραχμῶν, ἐνῶ παρακαλουθοῦσε τὸ μέτρημα τὸ κουρασμένο πρόσωπό της ἔλαμπε ἀπὸ χαρὰ σχεδὸν παιδική, χαμογελοῦσε σὰν τὸ παιδί γιὰ νὰ ἀγοράσει τὸ ποθητὸ παιγνίδι - 1.146 δραχμῶν ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἐκλεκτοῦ μας συνεργάτη καὶ Διαχειριστοῦ Κου Χ. Χριστοφορίδη. Σταθῆτε βιάστηκε νὰ πῆ, θὰ ἦθελα νὰ τὶς κάμω 1200! μιὰ στιγμή νὰ τῆς συμπληρώσω, τελικὰ τὰ κατάφερε καὶ μὲ μιὰ εὐγενική κίνηση τ' ἀκούμπησε ἐπάνω στὸ τραπέζι.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε ἀπαντήσαμε, θὰ θέλαμε νὰ μᾶς πῆτε τὸ ὄνομά σας νὰ γράψουμε τὴν ἀπόδειξη; ὄχι, ὄχι, εἶμαι καὶ ἐγὼ Μάνα, ἔχω ἕξι παιδιὰ καὶ συμμεριρίζουμαι αὐτὲς τὶς μάνες ἐκεῖ κάτω ποὺ τὰ βλέπουν νὰ πεθαίνουν ἀπὸ τὴν πείνα. Ἔτσι ἀγόρασα τὸν κουμπαραῖ, γιὰτὶ δὲν ὑπῆρχε ἄλλος τρόπος νὰ τὰ μαζεύσω. Πῆς ὅτι κοντὰ στὰ δικὰ μου θὰ τρέφω καὶ ἄλλο ἕνα.

Νοιώσαμε σεβασμὸ καὶ ἐκτίμηση. Μπροστά μας στεκόταν μιὰ ἑλληνίδα μάνα

χριστιανή, με όλη την ομορφιά της αταπαρνήσεως της στοργής της, μία μάνα που ή αγάπη της φιλότιμη και πονετική που στο τραπέζι της φιλοξενούσε με τη σκέψη της δίπλα στα δικά της παιδιά και ένα σκελετωμένο μαυράκι: "Έφυγε απλά μᾶς χά-

Ό κ. Σπ. Κομπορόζος στο γραφείο του με φόντο παιδιά της 'Αφρικής.

ρισε τὸ σεμνὸ φωτεινὸ της χαμόγελο καὶ εὐχὲς γιὰ τὸ ἔργο τῆς ἐξωτερικῆς ἀποστο-
λῆς.

Σ' εὐχαριστοῦμε καλὴ μας μητέρα καὶ γιὰ τὶς εὐχὲς σου γιὰ τὸ δυνατό παρά-
δειγμα πὸ μᾶς ἔδωσες, ταράζοντας τὰ λιμνάζοντα ὕδατα τῆς θελήσεώς μας.

Μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ μᾶς

ΣΠΥΡΟΣ ΚΟΜΠΟΡΟΖΟΣ

Ἐπίτιμος Ἐπόπτης Ε.Ο.Τ.

Ψαλμωδίες Παπαθανάση

Ἡ Ἀδελφότητα μπορεῖ νὰ στείλει σ' ὅποιον ἐνδιαφέρεται κασέτες με ψαλμωδίες τοῦ ἀείμνηστου Παπαθανάση ἀπὸ τὶς παρακλήσεις τοῦ 15 Αὐγούστου ἢ τὶς συνεστιάσεις μας, με μικρὸ ἀντίτιμο γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ταμείου της. Γράψτε μας ἢ τηλεφωνήστε μας. Οἱ κασέτες αὐτὲς θὰ εἶναι διαθεσίμες καὶ στὸ χωριὸ τὸ καλοκαίρι.

Σοφὰ Λόγια

Τοῦ πολὺ ἠλικιωμένου Σ/χου Δασονόμου Γ Δ. Φλώρου
κορφολογήματα ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή, θρησκευτικὰ βιβλία κ.λ.π.

Τί σέ καλέσουμε ὦ κεχαριτωμένη. Οὐρανὸν ὅτι ἀνέτειλες, τὸν ἴμιον τῆς δικαιοσύνης, παράδεισον ὅτι ἐβλάστησες τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας, Παρθένον ὅτι ἐμεινες ἀφθαρτος. Ἄγνην ὅτι ἔσχες στὶς ἀγνοαῖς σου ἀγκάλας υἱὸν τῶν πάντων θεῶν. Αὐτὸν ἰκέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εἶπε ὁ Χριστός.

Ἐγὼ εἶμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰμὴ δι' ἐμοῦ. Ὁ ἐπρωτός ἐμὲ ἐώρακε τὸν Πατέρα. Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ἀλλ' ὁ Πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. Αὕτη ἐστὶν ἡ κρίσις: Ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ἠγάπησαν μᾶλλον τὸ σκότος, διότι εἰσὶν πονηρὰ τὰ ἔργα των. Πάντες οἱ τὰ φαῦλα πράττοντες μισοῦσι τὸ φῶς καὶ δὲν ἔρχονται πρὸς αὐτὸ ἵνα μὴ φανερωθῶσι τὰ ἔργα των τὰ πονηρά, οἱ δὲ ποιῶντες τὴν ἀλήθεια ἔρχονται πρὸς τὸ φῶς ἵνα φανερωθῶσι αὐτῶν τὰ ἔργα διότι εἰσὶν ἐν τῷ φωτὶ εἰργασμένα.

Ἐγὼ εἶμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, χωρὶς ἐμοῦ οὐδὲν δύνασθε ποιεῖν...

Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς διδασκαλίας του ἐτόνισε ὅτι δὲν ἤλθε νὰ καταργήσῃ τὸν νόμο, δηλαδὴ τὶς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ νὰ τὸν συμπληρώσῃ διὰ τῆς προσθήκης καὶ τῆς κυριότερας ἐντολῆς, ἣτοι τῆς ἀπεριορίστου ἀγάπης πρὸς τὸν θεὸν καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς πλησίον μας, τοὺς ἀδελφούς μας. Ὅταν δὲν ὑπάρχει ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον δὲν ὑπάρχει πίστις καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν θεόν, οὔτε εἶναι δεκτὴ. Διὰ νὰ φθάσῃ ὁ χριστιανὸς εἰς τὸν παράδεισον χρειάζεται δύο πτέρυγες, τὴν ταπεινώσῃ καὶ τὴν ἀγάπῃ. Ἄνευ ταπεινώσεως δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ πραγματικὴ ἀγάπη. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ κορωνὶς ἀπασῶν τῶν ἀρετῶν, ἐνῶ ἡ ἀλαζονία ἐγωϊσμός ἀντίθετος πάσης ἀρετῆς. Ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ρίζα καὶ πηγὴ πασῶν τῶν ἀνομιῶν, ἀφανισμός ὅλων τῶν ἀρετῶν, χωρίζει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν θεόν. Διὰ νὰ τύχουμε σωτηρίας πρέπει νὰ μάθουμε νὰ διακρίνουμε καὶ νὰ μισοῦμε καὶ ν' ἀπαρνούμεθα αὐτὸ τὸ καταραμένο Ἐγώ. Βασίλισσα τῶν ἀρετῶν εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ ὑπομονή, Μὲ τὴν ὑπομονήν, ἀγάπην καὶ πραότητα τὰ πάντα ἐπιτυγχάνονται καὶ οἱ ἔχοντες αὐτὰς τὶς ἀρετὰς εἶναι εὐάρεστοι τῷ θεῷ καὶ ἡ ὁμόνοια δὲν λείπει ἀπ' αὐτούς. Ἡ ὁμόνοια φκαίνει σπῆτι καὶ ἡ διχόνοια τὸ χαλάει. Μὲ τὴν ὑπομονὴν νικᾶται ὁ θυμωμένος καὶ μὲ τὴν ταπεινώσῃ ὁ ὑπερήφανος.

Γιὰ τοὺς ἀπομακρυνθέντας ὑπάρχει ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς καὶ τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ πατρὸς, ἀρκεῖ νὰ ὁμολογήσουμε ὡς ὁ ἄσωτος, ὁ παράδεισος εἶναι γιὰ τοὺς μετανοομένους ἀμαρτωλούς, ἡ κόλασις γιὰ τοὺς ἀμετανοήτους. Ἡ ἀλήθεια εἶναι φῶς μὲ τὸ Χριστό, τὸ ψεῦδος σκότος μὲ τὸ διάβολο, σκοτίζει τὴ διάνοια.

Μάθε εἰς τὸ σῶμα σου νὰ ὑπακούει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ψυχὴν νὰ κάνει ὑποκομὴ εἰς τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ γιὰ νὰ γίνῃς κληρονόμος τῆς οὐρανοῦ Βασιλείας. Ὁ πόνος φέρει τὴν ὑπακομὴν, ἡ ὑπακομὴ τὴν πίστην καὶ ἡ πίστις τὴν αἰωνιότητα. Πρέπει νὰ ὑποστῶμε τὸ Σταυρόν, νὰ περάσουμε τὸν Γολγοθᾶ γιὰ νὰ φθάσουμε εἰς τὴν ἀνάστασιν, τὴν νίκην.

Μακάριοι οἱ ὑπομένοντες πειρασμούς, πρέπει νὰ αισθανώμεθα χαρὰ διότι αἱ δοκιμασίαι ἐργάζονται ὑπομονὴν καὶ αὕτη τελειότεραν πίστην, ἥτις ὁδηγεῖ εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν. Διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ

Θεοῦ. Οὐδείς ἄνθρωπος πού πέρασε ἀπὸ τῆ γῆ δὲν ἐδοκίμασε θλίψιν, ἀλλ' ἡ θλίψη βρίσκεται μέσα στὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος κατευθύνεται πρὸς τὴν σωτηρίαν. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔχετε, δηλαδή θὰ νοιώσετε πόνο, ὁ πόνος εἶναι ζημιόμενος μὲ τὴν ζωὴν μας. Μᾶς κάνει νὰ πονέσουμε μικροὶ καὶ μεγάλοι σωματικῶς καὶ ψυχικῶς περισσότερο.

Μακάριοι ὅσοι πιστεύουν, ἀγαποῦν καὶ περιμένουν τὸν Κύριον. Ἐλεημοσύνη, προσευχή, ἀγάπη καὶ νηστεία αὐτὰ σώζουν τὴν ψυχὴ καὶ μὴ τὰ λετέ ἀστεῖα. Ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι οἱ ἀγαπῶντες τοὺς ἐχθροὺς των καὶ ἐκεῖνοι πού προσεύχονται ὑπὲρ τῶν μισούντων αὐτούς, Ἡ πραγματικὴ ἀγάπη εἶναι μία δύναμη ἀκατάβλητη. Ἡ τελεία ἀγάπη εὐρίσκεται εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. Ἡμεῖς ἔχομε ἀγάπη πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τοὺς πλησίον μας;

Εἶπε ὁ Χριστὸς, μὲ πολὺ μεγάλη πίστη μποροῦμε νὰ μετακινήσουμε ὄρη, δηλαδή τοὺς σωροὺς τῶν παθῶν. Ὅταν παραμένει ὁ σωρὸς ἢ πίστη εἶναι ἐλλιπής. Πρέπει νὰ ζητοῦμε ἐνίσχυση τῆς πίστεώς μας. Ὅ,τι εἶναι τὸ μάτι γιὰ τὸ σῶμα, εἶναι καὶ ὁ νοῦς γιὰ τὴ ψυχὴ. Ὅταν τὸ μάτι ὑγιές, καθαρὸ καὶ ὄλο τὸ σῶμα φωτεινόν. Ὅσοι ὑποστηρίζουν ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἡθικὴ χωρὶς θρησκεία εἶναι σὰν νὰ ὑποστηρίζουν ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ζωὴ χωρὶς τροφή.

Ὁ Κύριος κτυπᾷ τὴ θύρα καὶ περιμένει κάποια ἀπάντηση. Ἄρα θὰ συγκινηθοῦμε ν' ἀπαντήσουμε; Πόσες φορὲς μᾶς στέλνει δοκιμασίες νὰ συνέλθουμε, νὰ μετανοήσουμε. Ὁ Θεὸς δὲν πρόκειται νὰ σὲ σώσῃ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς σου καὶ τῆς συνεργασίας. Καθάρισον Κύριε τὸν ρύπον τῆς ψυχῆς μου καὶ σώσον με ὡς φιλάνθρωπος,

Πρόσεχε τὶ λέει ὁ Θεὸς γιὰ σένα καὶ ὄχι ὁ κόσμος.

Ἐγὼ φοβάμαι τὸ Θεὸ πού εἶναι ψηλά καὶ βλέπει, φοβάμαι καὶ τὸν ἄνθρωπο πού Θεὸ δὲν ἔχει. Θεέ μου παντοδύναμε μεγάλο τὸ ὄνομά σου, φύλλο δὲν πέφτει ἀπ' τὸ δένδρι χωρὲς τὸ θέλημά σου.

Πρωτίστως ἔνα πολὺ μικρὸ μέλος τοῦ σώματός μας, ἡ γλῶσσα συχνὰ μᾶς βυθίζει στὴν ἁμαρτία. Φθάνει μέχρι σημείου νὰ ἀνάπτει φωτιὰ σὲ μεγάλη ὕλη, εἶναι ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, μολύνουσα τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τοῦ βίου. Ὅλα τὰ θηρία ξηρᾶς - θαλάσσης δαμάζονται τὴν γλῶσσαν ὁμοῦς οὐδὲς τῶν ἀνθρώπων δύναται δαμῆσαι. Μὲ αὐτὴν ἐδλογοῦμε μὲ τὴν ἴδια καταρώμεθα. Ἀπὸ τὴν ἴδια πηγὴ μπορεῖ νὰ γλυκὸ καὶ πικρὸ νερό; Μὴ καταλαλήτε ἀλλήλους. Ποῖος εἶσαι ἐσὺ πού κρίνεις; πρῶτα νὰ κρίνεις τὸν ἑαυτὸν σου.

Ὅπου καὶ ἂν εἴμαστε εἶναι καὶ ὁ Χριστὸς μαζί μας ετοιμὸς νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ καὶ βοηθήσῃ. Τὸ λυπηρὸ εἶναι ὅτι ἡμεῖς δὲν στρέφουμε βλέμμα πρὸς Αὐτὸν καὶ δὲν συνειδητοποιοῦμε τὴν παρουσία του στὴ ζωὴ μας.

Ἄπιστος ἔλεγε σὲ χωρικὸ θὰ γκρεμίσω τὶς Ἐκκλησίες γιὰ νὰ μὴ μολύνονται οἱ νεοί. Καὶ ὁ χωρικὸς ἀπήντησε: ὅλα ἂν καταστραφοῦν ἢ φύση θὰ μείνῃ γιὰ νὰ μαθαίνουμε στὰ παιδιά μας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

Εὐσεβὴς κληρικὸς εἶδε πολλοὺς χοίρους ν' ἀκολουθοῦν ἄνθρωπο μέσα σὲ σφαγεῖο. Ἐρωτήσας ἔμαθε ὅτι ἀπὸ καλάθι ἐρρίπτοντο καθ' ὁδὸν βαλανίδια. Ἔτσι καὶ ὁ Σατανᾶς τραβάει πρὸς τὶς ἁμαρτίας καὶ τὴ κόλαση καὶ τὶς διασκεδάσεις, σαρκικῆς ἐπιθυμίας πολὰ πλήθη ἀνθρώπων εἰς ἓνα σκοτεινὸ σφαγεῖο. Τὸ πιὸ ἀρχαιότερο στὸν κόσμο εἶναι ὁ Θεὸς διότι δὲν ἔχει ἀρχή. Τὸ πιὸ ὁμορφὸ ἢ φύση διότι εἶναι ποίημα Θεοῦ. Τὸ πιὸ ἐλαφρὸ ἢ σκέψη διατρέχει ἀστραπιαίως ὅλες τὶς ἀποστάσεις,

Δοξάζω ἀπειράτως τὸν Ὑψιστο πού κι αὐτὴ τῆ φορὰ μοῦ ἔδωσε τὴ δύναμη καὶ τὴ φώτιση νὰ κατατάξω μὲ τὴ κατάλληλη σειρὰ τὰ ἀνωτέρω πού συγκέντρωσα ἀπὸ βιβλιάρια καὶ σημειώσεις πού κατὰ καιροὺς εἶχον κρατήσει.

Γ. Δ. ΦΛΩΡΟΣ

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

τοῦ κ. Β. Κομματᾶ

Ἐσωτερικὴ Γαλήνη καὶ Ἀρμονία προάγουν τὴν εὐτυχία. Εὐτυχία εἶναι ἡ συνεχὴς ἐπιδίωξις τῆς ζωῆς μας, χάριν αὐτῆς μοχθοῦμεν συνεχῶς, καὶ ὀδυνηρῶς καὶ αὐτὴν ὄραματιζόμεθα. Δυστυχῶς ὅμως εἶναι σφαλερὰ ἡ τοποθέτησις τῆς ἀπ' ὅλους μας. Διότι τὴν ἔχομεν ταυτοποιήσει μὲ τὴν ἄνεσιν τὴν χλιδὴν, τὸν πλοῦτον, καὶ μὲ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ. Ὅμως αὐτὰ δὲν μᾶς ἐγγυῶνται τὴν εὐτυχίαν, οὔτε καὶ τὴν βασιλείαν τῆς γῆς, ποῦ ὑπεσχέθη κάποτε τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Αὐτὴ ἡ ἀπάτη, αὐτὴ ἡ πλάνη, εἶχε θυτίσει τότε τὸν κόσμον ὅλον, μὲ μίαν κατάστασιν βασάνου, ποῦ εἶχε προκαλέσῃ τὸν πόθον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ ἓνα θεῖον λυτρωτὴν.

Ἡ εὐτυχία εὐρίσκειται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν μας ζωὴν, καὶ ἡ καθαρὰ καὶ ἀνεξάντλητος πηγὴ τῆς εἶναι ἡ ψυχὴ μας, ἡ συνειδησίς μας.

Ἡ εὐτυχία εἶναι μία διανοητικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὴ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἁρμονικῆς συνεργασίας τοῦ φυσικοῦ σώματος, τῶν διαθέσεων ἐπιθυμιῶν, καὶ τῶν σκέψεων μας ὑπὸ τὴν σοφὴν διακαθέρηνσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ὁ ἀνθρώπος καθίσταται εὐτυχὴς διὰ τῆς εὐρύνσεως τῆς ψυχικῆς του συνειδήσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀποτέλεσμα ἁρμονικοῦ βίου, μὲ τὸν πλησίον, μὲ τὴν φύσιν, μὲ τὸν Θεόν.

Ὁ Ἡσίδωτος ἔλεγε «τὸ μέγιστον ἀγαθὸν εἰς τὸν ἀνθρώπον εἶναι ἡ ἡρεμία τῆς συνειδήσεως». Βεβαίως χρειαζόμεθα, καὶ τὰ ἀπαραίτητα ὑλικά ἀγαθὰ, διότι ἀποτελούμεθα ἀπὸ σὰρα καὶ ὀστά. Ὁ φιλόσοφος Ἀντιφὼν εἶχε κατηγορήσει τὸν φιλόσοφον Σωκράτην διὰ τὴν λιτὴν τροφὴν του καὶ ἀφιλοκερδίαν του.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἔδωσε τὴν ἐξῆς ἀξιωματικὸν ἀπάντησιν «Σὺ δ' Ἀντιφών, νομίζεις ὅτι εὐδαιμονία εἶναι ἡ τροφή, καὶ ἡ πολυτέλεια, ἐγὼ ὅμως φρονῶ, ὅταν ὁ ἀνθρώπος περιορίζει τὰς ἐπιθυμίας του, τὰς διαθέσεις, τὰς ἀλόγους ὀρεξείας, τότε ἐρχεται πλησιέστερον πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἐπομένως πρὸς τὴν πραγματικὴν εὐδαιμονίαν».

Παρὰ τὰ σημερινὰ ἄλλατα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας, ὀλίγοι ἀνθρώποι ἔχουν μόνη νὰ διευθύνουν τὸν ἑαυτό των, καὶ ζοῦν ἓνα βίον ἄνευ περιορισμῶν, παραβιάζοντες τὸς νόμους τῆς φύσεως μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ζήσουν βίον ἄχαριν καὶ πρόωρον θάνατον, διότι χάνουν τὴν διοίκησιν τοῦ σώματος, καὶ προσπαθοῦν νὰ ἀναπληρώσουν μεταχειριζόμενοι διάφορα διεγερτικά, ναρκωτικά, ἐνέσεις, φάρμακα πρὸς ὕπνον, καὶ ἄλλα φαρμακευτικὰ παρασκευάσματα.

Τὰ ζῶα ἐν τῇ ἀγρία αὐτῶν καταστάσει, εἶναι ἐλεύθερα, καὶ ζοῦν εὐτυχέστερα τοῦ ἀνθρώπου, ταῦτα ὡς διευθυνόμενα ὑπὸ τοῦ ἐνστικτοῦ ζοῦν σοφώτερα, ἀκολουθοῦντα τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ὁ ἀνθρώπος τὸ ἀνώτατον αὐτὸ ὄν τῆς θείας δημιουργίας, παρ' ὅλας τὰς γνώσεις καὶ τὴν ἐλευθέραν βούλησιν τῆς ψυχῆς του, ἀντὶ αὐτοῦ συνεργάζεται μὲ τὴν φύσιν, καὶ ἀντὶ νὰ ἐξευμενίη τὰς σκέψεις του, οὗτος ἔχασεν τὸ ὕμνον καὶ θεῖον τοῦτο προνόμιον.

Ὅλοι αἱ θρησκεῖαι διδάσκουν τὴν θεῖαν αὐτῆς προέλευσιν. Ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές, ὅπως καὶ εἶναι, τότε ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ ἐκδήλωσις θείας ἁρμονίας, ὠραιότητος, εἰρήνης, ὑγείας, καὶ εὐτυχίας.

Ἐν τούτοις ἀντὶ τῆς τοιαύτης φυσικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, τί ἔχει ἡ ἀνθρωπότης νὰ ἐπαδείξῃ σήμερον; ὅλοι μας γνωρίζομεν τὴν ἀπάντησιν.

Ἡ ζωὴ μας ἔχει δημιουργήσει φοβερὰς συνθήκας, ὥστε ἡ παρούσα ἐποχὴ νὰ θεωρῆται ὡς μία ἐκ τῶν κρισιμωτέρων τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἀνθρώπο ἐξαρτάται νὰ μάθῃ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, οἱ ὁποῖοι κυβερνοῦν τὴν ὑπαρξίν μας, καὶ νὰ τὰς ἐφαρμόσομε στη καθημερινὴ ζωὴ μας.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

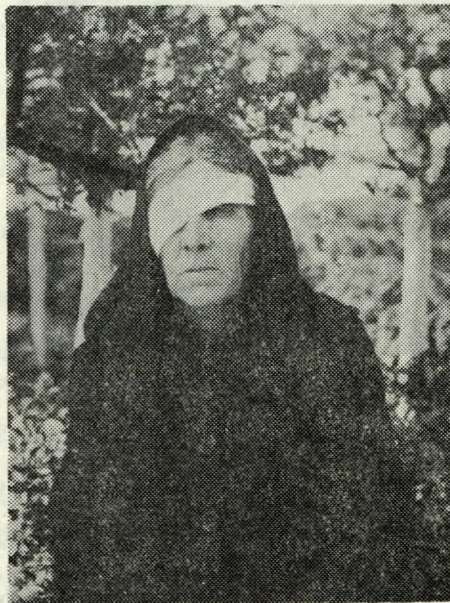
Του Γιάννη Μανίκα

(Συνέχεια απ' τὸ προηγούμενο)

Ἡ Μανικονικόλενα, ἀδελφή τοῦ Κώστα Ζορμπαλά, χρεώθηκε ὁ ἄνδρας της στὴν Πόλη, εἶχε βάλει ἐνέχυρο τὸ σπίτι του. Ἦρθε ὁ δανειστής νὰ πάρει τὸ σπίτι, ὁ ἀδελφός της Κώστας Ζορμπαλάς τῆς προτείνει νὰ πάρει αὐτὸς τὸ κατασχετήριο πληρώνοντας τὸ χρέος, αὐτὴ τὸ δέχτηκε ὁμοῦς ὁ ἀδελφός της σὲ λίγο καιρὸ τῆς εἶπε νὰ φύγει ἀπὸ τὸ σπίτι της καὶ τόδωσε στὸ γιό του Δ. Κ. Ζορμπαλά, ποὺ ὅπως γράφω παραπάνω ἀτύχησε καὶ ὁ γιὸς του καὶ ἀκόμη καὶ ὁ δεύτερος ἀγοραστής σχεδὸν ἀτύχησε. Θυμάμαι, ὅταν θὰ πέθαινε ἡ γιαγιά μου, ἦρθε ὁ παπὰς καὶ τὴ μετᾶλαβε· σὲ λίγο ἦρθε καὶ ὁ ἀδελφός της Κ. Ζορμπαλάς καὶ τῆς ζήτησε συγχώρεση. Τοῦ εἶπε «τί νὰ σὲ συγχωρήσω ἀδελφέ, τὸ σπίτι εἶναι ἀφορισμένο, προκοπὴ σ' αὐτὸ κανεὶς δὲν κάνει». Αὐτὴ ἡ γοιὰ ἦταν πολὺ ζαβὴ, ἔκανε στὶς νέες γυναῖκες παρατηρήσεις, ὅταν δὲν εἶχαν καλὰ δεμένες τὶς βαμπακέλες τους, ὅταν δὲν ἦταν τεζαρισμένα τὰ τσουράπια τους. Εἶχε τὰ γίδια της στὸ καλύβι στὸν Ἄη Γιάννη καὶ ἐκεῖ κοπάνιζε καὶ τὸ γάλα της. Τὸν καιρὸ πόκανε ζέστες, γέμιζε ἕνα ἀρθαλοκάκαβο ξυνόγαλο καὶ ἔστειλε τὴ μάνα μου μέχρι τὰ Στασιά νὰ μοιράσει στὶς γυναῖκες ποὺ σιάμιζαν στὶς μεγάλες ζέστες γιὰ νὰ δροσιστοῦν. Ἐκεῖνες τὴ ρωτοῦσαν, πὼς ζεῖς μὲ τόσο ἰδιότροπη πεθερά; Ἡ μάνα μου τοὺς ἔλεγε ὅτι καλύτερη ἀπ' αὐτὴν ἄλλη δὲν εἶναι, ποτὲ δὲν τὴν εἶχε μαλώσει, «σὰν πεθερὰ ὁμοῦς τὴ σέβομαι καὶ τὴν ἀκὼ σ' ὅ,τι μοῦ λέει»,

Ἡ Μανικοχρίστينا

Ἡ Μπατσοσάββα

Ἡ Μανικοχρήστενα, χήρα ἔμεινε μὲ δυὸ κορίτσια καὶ ἕνα παιδί καὶ μὲ χρέος στὸ δημόσιο καὶ σὲ τοκογλύφους. Ὁ ἄνδρας της πέθανε στὴ φυλακὴ γιὰ

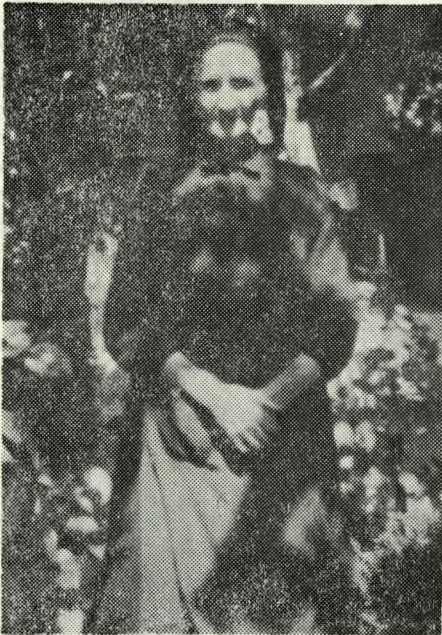
χρέος στο κονδύριο. Έπασχε από έπιληψία, μπορεί όμως και από βασανιστήρια, γιατί ξυλοφόρτωσε όταν τον πιάσανε και τον εισπράκτορα και τον έναματάρχη. Έγώ δέν τον γνώρισα, θάμωνα 2-3 χρονών. Έζησε πάνω από ένατο χρόνια και οι άδελφές μου, μεγαλύτερες από μένα, ζούν και οι δυο. Έγώ έχω 81 χρόνια, τώρα, πού γράφω.

Η Κερανοφροσύνη χήρεψε νωρίς, έμεινε με 4 κορίτσια και 2 παιδιά, είχαν φτώχεια, όμως και τά κορίτσια καλοπαντρεύτηγαν και τά παιδιά πολú προόδευσαν. Ό μικρότερος, Γιώργος, έγινε βιομήχανος, πέθανε όμως νωρίς.

Η Κερανονικόλωνα, χήρα με 3 παιδιά, ήταν ψευτομαμή και έκανε και έκανε και τις Λειτουργίες σχεδόν όλου του χωριού.

Η Ζαχαροφώτωνα, άλληρη, φτωχή, χήρα πήρε ψυχοκόριτσο και τó πάντρεψε.

Η Μπατσονικόλωνα, φτωχή με δυο παιδιά κι ένα κορίτσι μονόφθαλμο. Τά παιδιά πρόκοιφαν στήν Πόλη και μετά στήν Άλεξανδρούπολη, Τó κορίτσι πήρε ένα χήρο Γιουσασσονίκο.

Ή Πιστιόλου

Ζορμπαλά Μαρία

Η Παπαδοσταύρινα, φτωχή έζησε μεταπολεμικά, υπέφερε όμως και αυτή και ή κόρη της Φαλίνα.

Η Γιουσιμπασοδηήτρινα, φιλήσυχη νοικοκυρά με παιδιά.

Η Καναβολεφτέρηνα, περήφανη, λεβέντισα με άξιοπρέπεια.

Η Λανζούνου, άλληρη, εργατικιά.

Η Δημοκώστενα, άξιοπρεπέστατη, φιλήσυχη με παιδιά και κορίτσι. Τά παιδιά της ξενητεμένα και ένας επιστήμων. Άποκαταστημένο και τó κορίτσι της σέ μοναχογιό.

Η Παπαδοχαρολαμπίνα, φτωχή χήρα. Ό άντρας της πνίγηκε σέ κατεβασία του Βασιλορέματος προς τó Πουρί.

Ἡ Λούκου, χήρα με παιδιά και κορίτσι. Ὁ ἄντρας της αὐτοκτόνησε στὸ Βράχο.

Ἡ Κουστοδμήτρην, χήρα με παιδιά και κορίτσια.

Ἡ Κατσίνα, πού ἀνέλαβε σάν σωματοφύλακας νὰ συνοδεύσει τὸν Σφήκα γιὰ νὰ μὴν τὸν ληστέψουν.

Ἡ Ξεντάρενα, με συνταξιούχο ἄντρα, ἄκλληρη, ζοῦσαν πάμπτωχοι.

Ἡ Φλεγκοαθηνά, πού τὸν ἄνδρα της, πρόεδρο, τὸν σκότωσαν τὸ 1942 οἱ Ἴταλοι.

Οἱ Γρατσινοπούλες, μ' ἕναν ἀδελφό, ἔχουν στήν Παναγιά καλύβι με γίδια.

Ἡ Κωσταριστείδενα, ἄνδρα στήν Πόλη, με παιδιά.

Ἡ Μαστρογιωργόπουλου Χ., πού ὁ ἄνδρας ἀνοιξε φουρνο, ὅμως γρήγορα τὸν παρήτησε.

Ἡ Μαστρογιωργόπουλου, ὁ ἄντρας της φαρμακοτρίφτης στήν Ἀθήνα.

Ἡ Γιουργολογιώργενα, πάμπτωχη, μ' ἕνα παιδί στήν Ἀλεξάνδρεια.

Ἡ Γιουργολονικόλενα, πάμπτωχη, μ' ἕνα παιδί φιλάρρωστο, ἀπαρτημένη ἀπὸ τὸν ἄνδρα της.

Ἡ Γιουργολοβασιλό, παντρεύτηκε ἀργά.

Ἡ Γιουσπασίνα, σχεδὸν στραβὴ με κόρη της, μ' ἕνα παιδί, ἀπαρτημένη. Σκεπάζοντας τὰ μάτια της με τὸ χέρι, ρωτοῦσε τὸ διάσκαλο Κούστελο «Δάσκαλε, βγῆκαν τὰ βόδια;»

Ἡ Γιουσπασίνα, χήρα, πῆρε σὺγάμπρο ἀπὸ τὸ Μεγάλο Χωριὸ και ἔφκιαξε ἄλευρόμυλο.

Ἡ Ζαχαροπούλινα, χήρα με κορίτσια, πῆρε σὺγάμπρο τσαγκάρη Μεγαλοχωρίτη.

Ἡ Κρεμδολευτέρενα, πάμπτωχη, ὁ ἄνδρας της γύρισε γέφυς ἀπὸ τὴν Πόλη.

Ἡ Γιουσμπασοσάβω, μονόφθαλμη ὑπερήλικη, πῆρε χῆρο.

Ἡ Παπαδογιάννενα, ἄκλληρη μ' ἄνδρα πολίτη μάγειρα σὲ καράβια και γέρος μυλωνάς.

Ἡ Ζορμπαλοχαράμπινα, μ' ἕνα μόνο κορίτσι, πού παντρεύτηκε ἀμερικανομετανάστη.

Ἡ Ζορμπαλίνα, με κορίτσια και παιδιά. Ὁ Σπῦρος οἰνοπνευματοποιός στή Χαλκίδα.

Ἡ Στέλινα, λεβεντογυναίκα, μ' ἀτυχία ἀπὸ ἄνδρα.

Ἡ Κοματογιώργινα, μ' ἄνδρα στήν Πόλη, παιδί Δικηγόρο και σὺγάμπρο στὸ κορίτσι της.

Ἡ Νικολοπούλινα, χήρα, πῆρε σὺγάμπρο τὸ Δημιανδρέα με χάνι στὸ Καρπενήσι.

Ἡ Νικολολένη, χήρα πῆρε σὺγάμπρο τὸν Μπακατσιά, μετὰ ἀμερικάνο.

Ἡ Νικολοπούλινα, χήρα με παιδιά τὸ Μιχάλη σωφὲρ και τὸν Παντελὴ καπνεργάτη.

Ἡ Ζωγράφω, χήρα με κορίτσια και παιδιά κατὰ ἀποκαταστημένα.

Ἡ Σιδροπαντελίνα, μ' ἄνδρα μπαλωματὴ παπουτσιῶν.

Ἡ Μποκομάρω, μ' ἄνδρα ψάλτη, παρέθε τὸ ρακί. Χοντρογυναίκα, δούλευε και νεροφόρος.

Ἡ Σταμολένη, πάμπτωχη με κόρη.

Ἡ Γιωτοφροσύνη, λειτουργοῦσε ἀλευρόμυλο. Ὅταν ζύγιζε τ' ἀλεύρι ἢ Μανικοχρήστενα καὶ εἶδε ὅτι εἶναι καὶ παραπάνω, τὴ ρώτησε γιατί δὲν βάζαξε τὸ ξαί της, «ἐγὼ τὸ βάζαξα πρὶν τ' ἀλέσω πολὺ ξερὸ, ἦταν ἀπὸ τὴν κεράνη τὸ καλαμπόκι σου καὶ αὐγατένει ἀπ' τὴν ὑγρασία».

Ἡ Μπαμπούλοκατερίνη, περήφανη ἀνδρογυναίκα, ἀγαποῦσε τὸ κονιάκι.

Ἡ Ζορμπαλοκώστενα, μισοεἰπορη, πῆρε νύφη Φλεγκοπούλα.

Ἡ Γιώταινα μετὸν νερόμυλο
στὸ Κεφαλόβρυσο.

Ἡ Ζάχαινα

Ἡ Πλακοδημήτρενα, μετ' ἄνδρα γιδοβοσκὸ τοῦ χωριοῦ καὶ κονιάδο ἀνύπανδρο σαλπικτῆ στὸ Στρατό.

Ἡ Πλακανδρέηνα, μ' ἄνδρα σιδερά.

Ἡ Πλακοπαντελίνα, μ' ἄνδρα μεροκαματιάρη, τίμιο καὶ πολὺ ἐργατικό.

Ἡ Πλακογιάννενα, ἄπειρη μ' ἄνδρα μετανάστη στὴν Ἀμερική.

Ἡ Σταθοπουλίνα, χήρα, φτωχή.

Ἡ Τσοκλιτίνα, πάμπτωχη μ' ἕνα παιδί.

Ἡ Νταλάκου, ἄκλληρη μ' ἄνδρα τσοπάνο, χασάπη, τύπο Μιζροχωροίτη.

Ἡ Κοματονικόλενα, μ' ἄνδρα πολίτη καὶ παιδιὰ στὴν Ἀμερική.

Ἡ Κολιοδημήτρενα, μ' ἄρρωστο ἄνδρα καὶ κονιιάδες ἀνύπανδρες.

Ἡ Δημοζώστενα, φτωχή.

Ἡ Ζεκαρφωτίνα, ἀσχολούμενη περισσότερο μετ' κτηνοτροφία.

Ἡ Ζησημολένη, φτωχή καὶ μ' ἀτύχημα οἰκογενειακό.

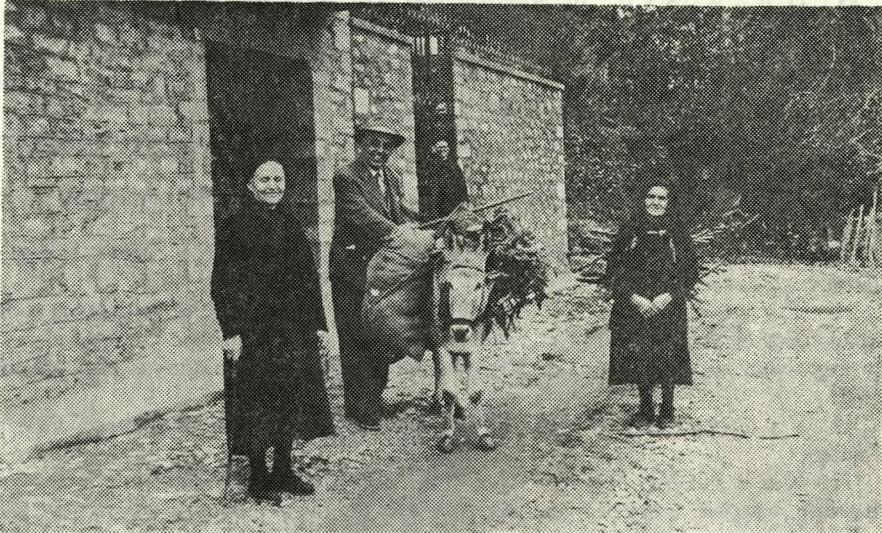
Οἱ Καζακιέσιες, μάνα καὶ κόρη, ποὺ κατοικοῦσαν κοντὰ στὴν Ἁγία Κατερίνη.

Ἡ Πετσικοχαραμίνα, μ' ἀδελφὴ τυφλὴ, κατοικοῦσε ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ, στὴ Σαζούλη.

Ἡ Μουχρητισοχαλαμπίνα κατοικοῦσε μαζί με τὰ γίδια τους καὶ τὸν ἄνδρα της. Ἀσκληροί, προστατεύτηκαν στὰ γεράματά τους ἀπὸ τὴ Ζορμπαλοφρόσω, πέθαναν καὶ οἱ δυὸ κηδεύτηκαν τὴν ἴδια μέρα.

Οἱ κάπως εὐπορότερες οικογένειες, ποὺ κρατοῦσαν τὴν κάσκα εὐγενῶν ἀποφεύγοντας καὶ τὰ γαμήλια συνοικέσια με τοὺς πληθεῖους φτωχοὺς, δὲν ζοῦσαν πολὺ καλύτερα. Ἡ μομιπότη ἦταν τὸ ψομί τους, τὰ φασόλια καὶ ὁ τραχανὰς τὸ φαγητό τους, μόνο λίγο περισσότερο λάδι, κανένα τσίρο πούφερναν οἱ Πολίτες, καμιά ρέγκα ἢ μπακαλιάρο, ἐλίξ. Αὐτὰ τὰ στεροῦνταν οἱ φτωχοί, μόνο ποὺ θὰ τάτρωγαν ὅταν θὰ κάναν κανένα μεροκάματο πούταν μιὰ δραχμὴ καὶ τὸ φαγητὸ τῆς μέρας.

Ὁ Διονύσης Κουμπουρόπουλος καὶ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ (πρὶν τὸ 1963)
ἀπὸ δεξιά: Τσιγαρδοδημήτρανα, Κερανομάρω, Κερανοοάββω.

Τέτοιες οικογένειες ἦταν:

Ἡ Σιδραντρέηνα, εἶχαν καὶ ὑπηρέτρια, μὰ ὁ ἄνδρας της ἴσως νὰ μὴν ἤξερε καὶ ποῦ εἶναι τὰ κτήματά του, δουλειά του ἢ πρέφα ἢ πόκερ στὸν πλάτανο καὶ ἄσκοπη πολιτικολογία.

Ἡ Καλανζοφτεινή, εἶχαν κι αὐτοὶ τὸν Γιώτα τακτικὸ ποὺ τοὺς δούλευε, εἶχαν καὶ λιοστάσι στὴ Βαριά Τριχονίας καὶ ἐμπορεύονταν λάδια.

Ἡ Κομπορζογιάννενα, εἶχε μπακαλικο ὁ ἄνδρας της, πολυμελὴ οἰκογένεια, καλύβι με γίδια, σπῆτι ιδιόρρυθμο με καμάρες καὶ ἓνα κορίτσι μισάρωστο.

Ἡ Γιουρναρεστείδινα, με πολίτη ἄνδρα καὶ παιδι στὴν Ἀμερική.

Ἡ Κοκαλοκώστενα, μ' ἓνα παιδι καὶ ζοῦσαν πολλὰ χρόνια στὴν Πόλη.

Ἡ Μανικοσπύρενα ζοῦσε στὴν Πόλη με τὸν ἄνδρα της καὶ τὰ παιδιά της, ἐκεῖ καὶ πέθαναν.

Ἡ Παναγιωτοκατερίνη, ἔζησε λίγα χρόνια στὴν Πόλη, γέννησε ἐκεῖ μιὰ κόρη καὶ ξαναγύρισε.

Ἡ Ζορμπαλογιάννενα, μ' ἓνα παιδι κι ἓνα κορίτσι, ὁ ἄνδρας της ἐμπορεύονταν.

Ἡ Σιδερογιώργενα Μπλασάρα, ἓνα μόνο κορίτσι.

Ἡ Σιδερογιώργενα, με σπíti 3 πατώματα, με τρία κορίτσια πού τὰ καλοπάντρεψε.

Ἡ Σιδερολίηνα, φιλήσυχη νοικοκυρά, ἀποκατέστησε παιδιὰ καὶ κορίτσια,

Ἡ Παπαδολεφτέρυνα, εἶχαν μαγαζάκι καὶ σφάζαν. Ὁ γιὸς τους ἔγινε δάσκαλος τοῦ χωριοῦ.

Ἡ Κουμπουρογιάννενα, με ἄνδρα φιλοπρόοδο πού ἔκαμε τὰ κληντρίμια στοῦ χωριοῦ. Τὰ παιδιὰ καὶ τὰ κορίτσια ἀποκαταστάθηκαν, τὰ παιδιὰ σπούδασαν.

Ἡ Παπαδίνα, με πολίτη ἄνδρα, ἓνα παιδί καὶ δυὸ κορίτσια.

Ἡ Κυρτσοθανάσενα, πού τὴν κόρη της, παρὰ τὴν ἀντίρρησή της, τὴν πῆρε φτωχόπαιδο.

Ἡ Πολζοδιονύσενα, λεβεντογυναίκα, ἀποκατέστησε τὰ παιδιὰ της, ἓνας ἔγινε ἀνώτερος ἀξιωματικός.

Ἡ Θανοκώστενα, μ' ἄνδρα στὴν Ἀμερική, σπούδασε 4 παιδιὰ καὶ ἀποκατέστησε τὴν κόρη της.

Ἡ Παπαδοκώστενα, πατὰς ὁ σύζυγος, γεννοβόλησε κάπου 13 παιδιὰ, κορίτσια.

Κάπως σὲ καλλίτερη κατάσταση ἦταν οἱ λίγοι ἐπαγγελματίες - μαγαζάτορες τοῦ χωριοῦ.

Ἡ Τσιοτνοσάθω, εἶχαν τὸ χάνι, ὁ ἄνδρας της πρόεδρος χρόνια. Παλιὰ, ὅλοι οἱ χωριανοὶ ἔπρεπε νὰ δίνουν ὀρισμένα αὐτὰ δωρεάν στοῦ χάνι γιὰ νὰ μὴν πηγαίνουν καταλύματα οἱ εἰσπράκτορες καὶ τ' ἀποσπάσματα τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἡ Γιωργούλενα, μ' ἓνα παιδί καὶ πολλὰ κορίτσια, μικρόσωμη καὶ φιλήσυχη.

Ἡ Κατσαδροσταύρενα, με τὸ μερακλή ἄνδρα της πολυτεχνίτη τσαγκάρη, κουρέα, καφετζῆ καὶ τραγουδιστὴ με τὸν μπαγλαμά.

Ἡ Ζορμπαλοφρόσω, μοδίστρα, μαγαζάτορας καὶ πολιτικὰ ἀσχολούμενη πρωτοφανὲς γιὰ γυναίκα χωριοῦ. Ἐβγαλε παιδιὰ καὶ κορίτσια πού πρωτοστατοῦν στοῦ προοδευτικὸ κίνημα τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ Μουχρητσιογιώργενα, ἄκλλη καὶ δίχως καμιάἐπίδειξη.

Μπορεῖ νὰ λησμονήσα καὶ γυναῖκες ἄλλες, γιὰτι 35 χρόνια βρήσκομαι ἀναγκαστικά σὲ ξένη, φιλόξενη ὅμως, χώρα, τὴν Πολωνία, πού καὶ ἐδῶ δημιουργοῦν κατάσταση οἱ ἀντιδραστικοὶ πολέμοι τοῦ σοσιαλιστικοῦ τρόπου διακυβέρνησης.

I. Μανίκας

ΤΗΣ ΓΡΙΟΥΛΑΣ ΟΙ ΑΓΑΠΕΣ

«Ἄνθρωπον οὐκ ἔχω...»

Δυὸ τσάντες μικρὲς ὄλος ὁ βιός της,
πλάι της, πάνω στὸ παγγάκι,
στὸ πάρκο,
μπροστά στή μικρὴ ἐκκλησιά,
κι ἡ σκούπα ἀπ' ἑρβὰ της,
παντοτεινὴ συντρόφισσα,
κι' ἐκείνη μπαλῶνει τώρα
σιγαμιλώντας μὲ τὸν ἑαυτὸ της
—ποιὸς ξέρει τι ἀπ' τὰ περασμένα συλλο-
γιέται...

καὶ ρίχνει ψίχουλα στὰ περιστέρια
καὶ τρῶν' ἐκείνα—
ἕνα σμάρι παιδιὰ κι' ἐγγόνια μπροστά
της—

καὶ τὰ γλυκομυλᾶ ψιθυριστά.
Κι ὡς ἡ καμπάνα
ἀπ' τὸν καταπράσινο πλάτανο
δοξολογία χτυπᾶ
φέρει τὸ χέρι στὸ ριτιδωμένο μέτωπο
στὸ στερεωμένο στῆθος,
στοὺς γερμένους ὤμους
καὶ σταυροκοπιέται.

Καὶ ρίχνει πάλι ψίχουλα
στὰ περιστέρια
—θυμίαμα εὐλαδικό—
καὶ πιάνει πάλι τὸ μπάλωμα
καὶ τὴ σιγοκουθέντα μὲ τὸν ἑαυτὸ της
—ποιὸς ξέρει τι ἀπ' τὰ περασμένα συλ-
λογιέται:

ποιὰ ἦτανε... πῶς ἦτανε...
τὸ σπίτι... τὰ παιδιὰ της... τότε...

Τώρα
στὸν πράσινο πάγγο
ἢ γιὰ βρῆκε ἀραξοβόλι,
τὴ σκούπα ἔχει συντροφιά,
τὰ περιστέρια ἐγγόνια,
τὸ σῆμαντρο τῆς Ἐκκλησιᾶς
φωνῆ' ναι τῶν δικῶν της.

Νὰ ζεῖ, λές, στὸν Παράδεισο;
Στὴν κόλαση δὲν εἶναι.

(Περιοδ. ὁ Ἄγγελιοφόρος τῆς Ἀγάπης).

Ἀπ' ὅσα θυμᾶμαι

τοῦ κ. Σ. Γεωργούλη

Θάμωνα τότε 8-9 χρονῶν μαθητῆς στοῦ Δημοτικῆ ὅταν ἕνας συγγενῆς μου ταξειδεμένος μούφερε δῶρο γιὰ «φωτῖκια», ἕνα ζευγάρι παπούτσι καὶ ἕνα καπέλο. Ἦταν ἀπ' τὰ λίγα δῶρα πού πήρα γι' αὐτὸ καὶ τὰ θυμᾶμαι ὡς τώρα.

Τὰ παπούτσια ἦταν μαύρα βακέτα καὶ γερά γιὰ νὰ «χτράνε». Κι ὅπως ἦτανε προκριασμένα καὶ γὼ ἄμαθος συνηθισμένος μὲ τὰ «λουροτσάρχα» πήγαινα σὰν παπουτσωμένος γάτος κι' ἄλλου πατούσα κι' ἄλλου θρισκόμουνα τρέχοντας στὰ καλντρίμια. Κάποτε μάλιστα ἕνα τέτοιο γλύστρημα εἶχε καὶ κάπως ἐπίσημο χαρακτῆρα. Τὸ γλύστρημα ἐγινε ἀπὸ τὰ σκαλιά δίπλα στὶς θρύσες στοῦ Χάνι καὶ θρέθηκα ἀπ' τὴν κορφή μὲ θουτιά φαρδὺς πλατὺς στὴν πλατεία, κι ἔγινα νούμερο γιὰτι ἦτανε χρονιάρα μέρα καὶ στὴν πλατεία γινότανε χορὸς.

Αὐτὰ τὰ πεζᾶ γιὰ τὰ παπούτσια.

Τὸ καπέλο ὅμως ἦτανε ἄλλο πράμα. Μαθητικὸ πηλίκιο μού φαίνεται εἶναι ἡ ἐπίσημη ὄνομασίᾳ του. Μὲ τὴν κουκουβάγια του, τὰ χρυσὰ σειρίτια, τὰ μπιχλιμπιδία τὸ σκληρὸ γείσο κ.λ.π., ἦταν κάτι πού μόνο τὰ παιδιὰ καλῶν οἰκογενειῶν φοροῦσαν. Καὶ θρέθηκα καὶ γὼ μέσα σ' αὐτὰ ἐκ παραδρομῆς βέβαια. Γι' αὐτὸ καὶ ὅπως θὰ δεῖτε δὲ μού πήγε γούρι.

Συνέπεσε κείνο τὸν καιρὸ νὰ ἰσχύουν στοῦ Σχολεῖο δυὸ ἀπαγορευτικὲς διαταγὲς ἀπ' τὸ δάσκαλο.

Ἡ μίᾳ ἀπαγόρευε στοὺς μαθητὲς νὰ πηγαίνουν «βίζιτες» στὶς «νομασίες» καὶ τὰ «γιορτάσια».

Ἴσως γιὰτι ὑστεροῦσαν στοῦ Σαβουάρ Βίθρ, ἂν τὸ λέω καλὰ, ἢ ἴσως καὶ τὸ πιθανώτερο δὲν περιορίζονταν στὶς κοκόσιες καὶ τὰ θρασμένα κάστανα ἀλλὰ εἶχαν ἀξιώσεις γιὰ μεζέδες καὶ κρασί. Καὶ τὰ οἰνοπνευματώδη θρίσκοντε ὡς γνωστὸ σὲ διωγμὸ. Ἦταν μάλιστα ἐκεῖνη ἡ ἐποχὴ τῆς ποτοαπαγόρευσης καὶ στὴν Ἀμερικὴ.

Καὶ μὴ μού πῆτε ὅτι ἡ μίᾳ ἀπαγόρευση ἐπιηραέστηκε ἀπ' τὴν ἄλλη ἢ ὅτι «ἀνήκαμε ἀπὸ τότε εἰς τὴν Δύσιν» γιὰτι δὲ θὰ τὸ παραδεχτῶ. Καὶ πᾶμε παρακάτω.

Ἡ δευτέρη ἀπαγόρευση πού ἔχει σχέση μὲ τὸ καπέλο ἀπαγόρευε στοὺς μαθητὲς νὰ παίρνουν κόλυθα κοινῶς «στάρι», στὰ «σχώρια» ἢ «μακάρισιες», ὅπως τὰ λέγαμε τότε ἢ «μνημόσυνα» ὅπως θέλουν νὰ τὰ λένε μερικοὶ σήμερα. Γιὰτι ἡ ἀπαγόρευση; Ἴσως ἐπειδὴ μικρὰ παιδιὰ ἐμεῖς δὲν εἶχαμε πᾶρε δῶσε μὲ τοὺς μακαρίτες κι ἔτσι δὲ χρειάζονταν νὰ τοὺς σ'χωρέσουμε. Ἴσως καὶ γιὰ ἄλλους βαθυτέρους λόγους πού δὲν ἔγιναν γνωστοί.

Μιὰ Κυριακὴ λοιπὸν μὲ τὸ καινούργιο μού τὸ καπέλο πού πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι τὸ φοροῦσα μόνο τὶς Κυριακὲς καὶ τὶς μεγάλες καὶ ἐπίσημες γιορτές, ὅπως περίπου φορᾶνε τὸ ψηλὸ καπέλο οἱ Ὑπουργοὶ στὶς ὀρκωμοσίαις ἢ στὶς τελετές, θρέθηκα μετὰ τὴ λειτουργία ἔξω ἀπ' τὴν ἐκκλησίᾳ πού εἶχανε σχώριο καὶ μοιράζανε στάρι. Ὅπως τῶχανε μὲ μπόλικη ζάχαρη ἀπὸ πάνω μὲ τὶς σταφίδες τὰ ρόδια καὶ τὰ καρύδια ἢ-

τανε νά τρώς και νά χωράς πού λένε. "Ετσι τουλάχιστο τὸ εἶδα ἐγώ. Καὶ τί νά σᾶς τὰ λέω τώρα. Ξελιγωμένος και νηστικός, μόνο με τὸ ἀντίδωρο ἐνέδωκα στὸν πειρασμὸ και παρέβην τὴν ἐνδέκατη ἐντολή «οὐ πάρης σάρι». Καὶ ἐνὸς κακοῦ δοθέντος ἀκολούθησε στὴ συνέχεια ἡ παράβαση και τῆς δωδεκάτης ἐντολῆς «οὐβάλης τὰ κόλυθα στο καινούργιο σου τὸ καπέλο».

Τὸ τί ἔγινε μετὰ τὸ καταλαβαίνετε. Θὰ μπορούσε ἴσως νά περάσει ἀπαρατήρητη ἡ παράβαση ἀλλὰ ἦταν βλέπετε τὸ καινούργιο τὸ καπέλο με τὰ χρυσᾶ σειρήτια και τὴν κουκουβάγια πού τραβοῦσε τὰ βλέμματα. Καὶ τὰ τράβηξε και με ἐκδικήθηκε, πού δὲν τὸ σεβάστηκε. Καὶ ἦρθε ἡ τιμωρία τόσο ἀπ' τὴ μάνα μου, ὅσο και ἀπ' τὸ δάσκαλο. Ἐπικαλέστηκε θέβαια ὡς ἐλαφρυντικὸ τὴν πείνα, ἀλλὰ δὲν ἔπιασε. Οὔτε και ὁ πρότερος ἔντιμος θίος, ἀλλὰ και πῶς νά πιάσει; Ἐδῶ δὲν τὰ κατάφερε ἕνας Οὐγκῶ νά γλυτώσει ἀπ' τὴν καταδίκη τὸ Γιάννη Ἀγיאνη πού πήρε τὸ ψωμί γιατί πεινοῦσε και θὰ τὴ γλύτωνα ἐγώ;

Ἀπὸ τότε λοιπὸν τῶχω σὲ γουρσουζιά νά φορέσω καινούργιο καπέλο και γιὰ καλὸ και κακὸ γυρίζω ξεσκούφωτος. Ξέρες τί γίνεται καμιά φορά;

Υ.Γ. Με τὸ καλαμπούρι τῆς ἱστορίας μας πήραν κάπως τὰ «σκᾶια» και τὸ δάσκαλο. Πρόκειται θέβαια γιὰ τὸν κ. Παπαδη. Καὶ γιὰ ὅσους μὲν τὸν ξέρουν δὲ χρειάζεται νά πῶ τίποτα. Γιὰ ὅσους ὅμως δὲν ἔτυχε νά τὸν γνωρίζουν, και θᾶναι λίγοι, πρέπει νά πῶ ὅτι πρόκειται γιὰ ἕναν ἀπ' τοὺς προοδευτικὸς δασκάλους πού κάθε ἄλλο παρά ὁ τύπος τοῦ ἀποφασίζομε και διατάζομε τοῦ ταιριάζει. Αὐτὰ και με τὸν ὀφειλόμενο σεβασμὸ στο δάσκαλο πού μᾶς ἔμαθε γράμματα.

Σ.Γ.

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

Ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση τῆς Ἀδελφότητος τοῦ 1982 καθορίστηκε ἡ ἐτήσια συνδρομὴ τῶν μελῶν σὲ δραχμὲς τριακόσιες (300) και τοῦ περιοδικοῦ «Μικροχωρίτικα Γράμματα» σὲ δραχμὲς πεντακόσιες (500).

Ὅσα μέλη ἔρχονται στὴ Γενικὴ Συνέλευση πληρώνουν ἐκεῖ τίς καθυστερούμενες συνδρομὲς και τίς συνδρομὲς τοῦ ἐπομένου ἔτους και παίρνουν ἀμέσως τὴν ἀπόδειξη.

Ὅσα μέλη δὲν ἔρχονται στὴν ἐτήσια Γενικὴ Συνέλευση γιατί διαμένουν μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, δύνανται νά ἀποστέλλουν τίς καθυστερούμενες συνδρομὲς τους καθὼς και τίς συνδρομὲς τοῦ ἐπομένου ἔτους με ταχυδρομικὴ ἐπιταγή ἢ συστημένο γράμμα, στὴ διεύθυνση τῆς Ἀδελφότητος, Ἀστυδάμαντος 17, 116 34 Ἀθήνας, ὅποτε ἡ ἀπόδειξη θὰ τοὺς στέλλεται ταχυδρομικῶς.

Παρακαλοῦμε θερμὰ ὄλους νά ἀνταποκριθοῦν στὴν παράκληση αὐτὴ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου και τοὺς εὐχαριστοῦμε προκαταβολικά.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο

1984 : ΕΤΟΣ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΥΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

(Γεωργούλας)

1876 - 1951

ΕΠΙΣΤΡΑΤΟΛΟΓΟΣ

Ἐνάμεσα στοὺς ἀξίους Μακεδονομάχους πὺ ἀγωνίστηκαν γιὰ μιὰ Ἑλληνικὴ Μακεδονία, συγκαταλέγεται καὶ ὁ Μικροχωρίτης Γεώργιος Χ. Γιαννακόπουλος (Γεωργούλας). Εἰκοσάχρονος ἀκόμη ἔλαβε μέρος σὲ πολλὲς μάχες στὴ Δυτικὴ Μακεδονία μὲ τοὺς Παῦλο Μελά, Τέλο Ἄγρα καὶ ἄλλους καπεταναίους. Ἄς εἶναι ἡ εὐθύνη αὐτὴ μικρὸς φόρος τιμῆς σ' ἐκείνους πὺ ἀγωνίστηκαν καὶ σ' ὅσους ζοῦν ἀκόμη μ' αὐτὲς τὶς ἡρωικὲς ἀναμνήσεις.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ (1912 - 13)

ΤΟΥ ΣΠ. ΖΟΡΜΠΑΛΑ

(Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο)

Νοεμβρίου 3, Βλάβδουβον. Ἐκαταυλίσθημεν μέσα εἰς οἰκίματα ἀλλὰ δὲν εἶχαμεν καμίαν περριποίησιν ἀπολύτως ἀπὸ τοὺς κατοίκους.

Νοεμβρίου 4, Ὀστροβον. Τὸ Σύνταγμα εἶχε προφυλακὰς ἀλλὰ ἐγὼ μὴ γνωρίζων ἀπὸ ἐνωρίς προσοῦ καταβλησθῶμεν, παρέκλεινα τῆς γραμμῆς καὶ ἐπῆρα τὴν γραμμὴν τοῦ Σιδηροδρόμου καὶ ἐφθάσαμεν εἰς Ὀστροβον. Καθ' ὁδὸν εὗρομεν ἓνα ἐρίφιον, τὸ ἐσφάξαμεν καὶ τὸ θάλαμεν εἰς τὰ σακίδια καὶ μεταβαίνοντες εἰς Ὀστροβον εὗρωμεν κατὰλλημα καὶ μαγειρεύσαμεν, οἰκονομήσαμεν καὶ λίγο ψωμί.

Νοεμβρίου 5, Κορνίτσοβον. Βουλγαροχώριον, δὲν ἀνοιξαν πόρτα εἰς κανένα, οὔτε νερὸ εἶχαμε διότι ἦταν 3 ὥρας μακρὰν.

Νοεμβρίου 6, Μπάνιτσανο. Μὲ βροχὴ καὶ χιόνια, λάσπες πολλὰς δὲν βρῖσκαμε μέρος νὰ κατασκηνώσωμεν. Τέλος εὗρομεν ἓνα ὀλίγον στεγνότερον, ἐστήσαμε ἀντίσκηνα καὶ τρυπώσαμε ὀλίγον νὰ μᾶς δέρνει ἡ βροχὴ. Ἐμάθαμε δὲ ὅτι τὰ Βιτώλια κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Σέρβων ἡ βροχὴ ὅμως ἦτον τόσοσιν ραγδαία ἐνῶ ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὰ ἀντίσκηνα ὡς ποτάμι, εἶχαμεν δὲ ὅλοι τοὺς γελιούς καὶ καθήμεθα ἐπάνω τὰ δὲ πόδια μέσα εἰς τὸ νερὸ. Τὰ μεσάνυκτα τὸ ἐγύρισε εἰς χιονιά, ἔριξε ἕως 40 πόντους τὰ δὲ ἀντίσκηνα ἄλλοι μὲν πάσαλοι ἔσπασαν ἄλλοι δὲ ἐβούλιαξαν καὶ ἔτσι ὅλους μᾶς πλάκωσαν τὰ ἀντίσκηνα. Τότε ἀρχίσαμε νὰ τραγουδῶμεν νὰ ξεχάσωμεν τὰ βάσανά μας, ὅσοι δὲ ἐπιχείρησαν νὰ τὰ φριάσουν δὲν ἠμπόρεσαν διότι ἀπὸ χιόνια καὶ λάσπες ἐβούλιαξαν ἓνα γόνα. Ὁ Σιδηροδρομικὸς Σταθμὸς ἀπῆχε περὶ τὰ 100 μέτρα καὶ τὴν πρῶταν ἄλλοι ἐσκορπίσθησαν ἄνευ διαταγῆς εἰς τὰ χωριά, ἐγὼ δὲ μετέβην εἰς τὸν Σταθμὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἀπὸ τὸν Σταθμὸν ἐπερνοῦσαν τὰ τραῖνα καὶ τροφοδοτούμεθα τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Νοεμβρίου 12, ἐσυντάχθημεν καὶ Σιδηροδρομικῶς μετεφέρθημεν εἰς Θεσσαλονίκην. Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν μᾶς ἔλλειψε ὁ ἄρτος καὶ συσσίτιον.

Ἐμείναμεν εἰς Θεσσαλονίκην πολὺ ἀρκετὰ καὶ ἀναπαύθημεν ἐπὶ ἐβδομήκοντα πέντε ἡμέρας.

Ἰανουαρίου 29, 1913. Σιδηροδρομικῶς εἰς Φλώριναν.

Ἰανουαρίου 30, Πισσόντερη.

Ἰανουαρίου 31, Ζέλεβον.

Φεβρουαρίου 1, Πρίνιτσα.

Φεβρουαρίου 2, Ζάρδες.

Φεβρουαρίου 3, Μπήλιστα.

Φεβρουαρίου 4, Κότσιστα. Οἱ κάτοικοι πολλοὶ, φιλόξενοι δὲν ἤξευρον πῶς νὰ μᾶς περιποιηθῶμεν μὲ περιποίησιν πρώτης τάξεως καὶ μὲ πολυτελέστατα φαγητὰ καὶ τὴν πρῶταν ἡσθήματε προσκλητήριον δὲν μᾶς ἄφηναν νὰ φύγωμεν ἐὰν δὲν τρώγαμε καὶ παίρναμε καὶ διὰ τὸν δρόμον.

Φεβρουαρίου 5, Μυλορτά.

Φεβρουαρίου 6, Δίσνιτσα. Ἐνταῦθα μᾶς ἔκλεισε τὸ χιόνι διότι καθημερινῶς ἐχιόμιζε καὶ μᾶς ἔκλεισε τὴν συγκοινωνίαν διότι θαδίζαμεν διὰ Ἰωάννινα.

Εἰς Δίσνιτσα ἐκαταβλήσθημεν εἰς οἰκίματα τουρκικὰ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, δύο ὥρας μακρὰν τῆς Κοριτσᾶς.

Φεβρουαρίου 22, Κοριτσᾶν.

Φεβρουαρίου 23, Φλώξ.
 Φεβρουαρίου 24, Ἀρσέκαν. Ἐκεῖ καθίσαμεν ἐπὶ δέκα ἡμέρας καὶ ἐπειδὴ ἔπεσαν τὰ Ἰωάννινα ἐπιστρέψαμεν διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ εἰς Θεσσαλονίκην.
 Μαρτίου 14, Καπουτσίδες. Μίαν ὥραν ἔξωθεν τῆς Θεσσαλονίκης.
 Ἀπριλίου 8, Κορθιάν.
 Ἀπριλίου 9, Λαγκαδίκη.
 Ἀπριλίου 10, Σταυρόν.
 Ἀπριλίου 11, Τσάγεζι. Ἦρχισαν αἱ ἐχθροπραξίαι μὲ τοὺς συμμάχους μας Βουλγάρους.
 Μαΐου 9 Σέμαλτο. Ἐγένετο μεγάλη μάχη, εἶχε πολλές ἀπωλείας τὸ 19ον Σύνταγμα καὶ θὰ αἰχμαλοῦτο ἢ 7η Μεραρχία ἐὰν δὲν προλαβαίναμεν. Τὴν ἐπομένῃν τοὺς ἐδώσαμεν ἀφορμὴν ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐπετέθησαν. Ἡμεῖς εἶχομεν αὐστηράν διαταγὴν νὰ προφυλασώμεθα ν ἀμὴ δώσωμεν ἀφορμὴν.

Μικροχωρίτες πολεμιστὲς τοῦ 1912 - 13

Καθημερινῶς καὶ νύκτας ἐκατασκευάζαμεν προχώματα.
 Μαΐου 27 ἐπιστρέψαμεν διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ διὰ στρατηγικούς λόγους εἰς Λεγκαδίκη.
 Ἰουνίου 1, Λαγκαδίκη. Καθημερινῶς καὶ ἐδῶ προχώματα καὶ μεγάλα στρατιωτικὰ ἔργα.
 Ἰουνίου 10 προσεκαλήθημεν εἰς τὸν 1ο λόχον 27 Συν) τος.
 Ἰουνίου 15 αὐθημερὸν ὁδοπορικῶς εἰς Θεσσαλονίκην.
 Ἰουνίου 17 - 18 ἐγένετο ἀφοπλισμὸς τῶν Βουλγάρων. Μάχαι πεισιματικά ἐντὸς τῆς πόλεως μὲ κανόνια καὶ πολυβόλα.
 Ἰουνίου 19, Νταουκλή. Ἐναντι τοῦ Κιλκίς ἔχομεν τὴν καλύτεραν θέσιν δίχως νὰ μᾶς φθάσει τὸ πυροβόλον (πλησίον τοῦ Στρατηγείου Βασιλ.).
 Ἰουνίου 22, Κιλκίς.
 Ἰουνίου 25, Δοϊράνη.

Ἰουλίου 27, Χαντζή Μπειλήκ. Μᾶς ἐκράτησαν διὰ τὸ Στρατηγεῖον τοῦ Βασιλέως ἐπὶ 14 ἡμέρας περάσαμε καλά.

Ἰουλίου 9, Δεμήρ Ἐσάρ.

Ἰουλίου 10 ἀναχωρήσαμεν διὰ Πετρίτσιον.

Ἰουλίου 12, Πετρίτσιον. Ὁρα 3 μ.μ. τὸ ὄρος Πυρίνιον ἐκαλήφθη ὑπὸ χιῶνος.

Ἰουλίου 14, Λιβούνοβον.

Ἰουλίου 15, Στενὰ Κρέσματος.

Ἰουλίου 16, Σιμιτλή.

Ἰουλίου 17, Τσουμαγιαῖ. Ἐναντι παλαιῶν συνόρων, τῆς Βουλγαρίας. Ἐτοποθετήθη ἐν εἰς τὸν 11 λόχον τοῦ 2ου Συν) τος πεζικοῦ.

Ἰουλίου 20, ὑπεγράφη ἀνακωχή καὶ ἐπιστρέψαμεν ἐκ Τσουμαγιαῖς εἰς Χάνια Κρέσματος ἐπὶ δέκα ἡμέρας καὶ Αὐγούστου 4 Δεμήρ Ἐσάρ.

Αὐγούστου 4 ἐκ τοῦ 2ου Συντάγματος πάλι εἰς τὸ 27ον εἰς Ἄϊβάτ. Ἐπρυγήσαμεν καλὰ ἐκεῖ τὰ ἀμπέλια, κατόπιν ἔρχεται διαταγή καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ 2ον Σύνταγμα.

Αὐγούστου 24, σιδηροδρομικῶς εἰς Σέρρας.

Σεπτεμβρίου 19 ὁδοιπορικῶς ἕως 21 εἰς Δράμιαν.

Νοεμβρίου 12, σιδηροδρομικῶς εἰς Γιδά.

Νοεμβρίου 14, Ἐλευθεροχώριον.

Νοεμβρίου 16, Αἰκατερίνην.

Νοεμβρίου 17, Μηλιᾶ.

Νοεμβρίου 18, Ἅγιον Δημήτριον.

Νοεμβρίου 19, Ἐλασῶν.

Νοεμβρίου 20, Μ. Τυρνάβου.

21 Νοεμβρίου, Τύρναβον.

22 Νοεμβρίου, Λάρισσαν. Σιδηροδρομικῶς εἰς Λαμίαν.

25 Νοεμβρίου ἔλαβον τὸ ἀπολυτήριο ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ. Εὐχόμενος οὔτε εἰς τὸν ὕπνον μου νὰ μὴ θλέπω πολέμους.

ΚΥΠΡΟΣ – ΔΙΓΕΝΗΣ

Στῆς Κύπρος τίς κορφοπλαγιές καὶ στὰ κρυφὰ λαγγάδια,

ἐκεῖ ὁ Γρίβας θρῖσκεται μ' ὄλα τὰ παλληκάρια.

Μὲ τὸ σπαθὶ του στήριγμα, ὀρθὸς λαγοκοιμᾶται

μὲ μιὰ χούφτα παλληκαριῶν τὸν Ἄγγλο δὲν φοβάται.

Μὲ τὸνα μάτι του κλειστὸ καὶ τ' ἄλλο καρραούλι
μοιάζει τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ σὰν τὸν Μιαούλη.

Ὁ Ἄγγλος μὲ τίς ἀπιστίες κυττᾶ νὰ τὸν γελάσει
καλεῖ τὸν Τοῦρκο σύντροφο τὴν Κύπρο νὰ μεράσει.

Οἱ Ἕλληνες γνωρίζουνε τοῦ Ἄγγλου τίς ἀπάτες,
μπροστὰ σου φίλοι φέρονται καὶ πίσω σου μορτάτες.

Μὰ ἀπάτες δὲν περνάγανε, μὲ πάσα τους θυσία

οἱ Ἕλληνες θαδίζανε πρὸς τὴν Ἐλευθερία!

Χαράλαμπος Δ. Τριανταφύλλης

ΑΥΤΗ ΗΤΑΝ Η ΚΟΝΤΙΒΑ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ

του κ. Σταμάτη Κατσιγιάννη

(Από το όμώνυμο βιβλίο του κ. Κατσιγιάννη δημοσιεύουμε ένα μικρό απόσπασμα για την ώραία αλλά έρημη Κοντίβα.

‘Ο Σταμάτης Κατσιγιάννης γεννήθηκε και έζησε ως το 1960 στην Κοντίβα. Ύστερα μετώκησε στο Μεγάλο Χωριό Ευρυτανίας όπου και μένει. Με πόνο έφυγε, όπως έφυγαν και όλοι σχεδόν από το χωριό. Σήμερα μόνο μία οικογένεια μένει. Η αγάπη του Σταμάτη Κατσιγιάννη για το χωριό του, καθώς και όλων των χωριανών του, είναι συγκινητική.

Γά το βιβλίο του γράφει: «Μήμε πηραξηγειτε ήμε αναρθόγραφος όταν ήταν νά πάω σχολίο η δασκάλοι ήταν στο Μπιζάνι και στην Μικρασία. Πήγα τρίς φορές σχολίο εκδιαιμάτων. Όλο τó διαστημα δέν ήταν πέντε μήνους, πού γνώρισα τά πκουσιτέσιρα ψηφία τού αλφαβήτου...».

«Έβεργέτες Δάσκαλοι και Παπάδες τού χωριού

‘Ο Κώστας Σ. Μπακατσιας εχη πολλά άφιερόματα στη μεταμόρφωση ζωή, ήρθε ο Δημήτριος Γ. Μπακατσιας και έφκιασε τó Σχολίο διέθησε χρίματα και κόπους και ολοκληρο τó χοργιαδάκη εργάστηκε με μεγάλη διάθεση ενό έγινε τó σχολίο δάσκαλο δέν ήχαμε, φέραμε τόν Χριστόφορο Σταθόπουλο από την Καστανιά δέν ήχε διοριστή ακομα, τόν πλήρονα τά πεδγιά, μετά διορίστηκε ό άγαπητός δάσκαλος τόν πεδγιόν μόλης έφηγκε ήμέρα τά πεδγιά τρέχαν στο σχολίο. Τού λέου κάποτε δάσκαλε τόν άερα πού τούς έδοσες θά σέ τριλάνουν μου απαντάη πήγες σέ εργοστάσιο καμινιά φορά πήγα ήδες τη κρότου κάνου τα μεχανιματα ήδες τó γνέμα τη όρόθ βγένη άφτός ήταν ο μακαρίτης Βασήλης Παπανηκολάου μετά ήρθε ή Γγανα μετά ό Γιανάκος μετά ο Μαβροσκότης μετά ήρθε ο Ίρηπαμπούκης και τελεφτέος ο Βαστάκης, άπόκεντρο ήταν τó χοργιοδάκη άφτό αλλά ήχε καλές αρχές φηλόξενο φηλίσιχο, ήρθε ο Δεσπότης ό Άμβρόσιος νά εκγυλιάση τη Μεταμόρφωση πήγαμε στον Δολιανίτικο σταθρό και τόν περιμέναμε εφημέρείος παπάς ήταν τότε ο μακάριος Παπαχρίστος από την Καστανια όταν φτάσαμε πήσο άπο τόν αγιόρη λήη ό Παπαχρίστος στον Δεσπότη, σεβαζμηότατε έδó πγιο πέρα ηνε ένας ανοτερόσμας και άρχήζη τó τροπάριο τού Αγιουγεωργιου φτάσαμε στην εκκισία πήγε μέσα αναψε κερη θγίκε πριν τού Παπαχρίστου εφιμεριος ήταν ό Παπαγιώργις από τα δολιανά στην πόρτα και λήη έδó έχητε την άδια νά λητοργιστε παντοτε, κατέλησε στο μακαρίτη τó θήμνιο έκη φάγαν και κημηθίκαν προτου νά ετημαστούν τά φαγιτά τούς πηγε ό μακαριτης θήμνιος ούζο και σαλατηκα και τόν κατάλογο φαγητόν έκη ήταν και ό Παπαγιώργις πού ήταν στην Ανιάδα τότε τόν χηροτόνισε λήη ο Παπαγιώργις όταν ήδε αφτες τής ετημασιες κατάλογο φαγιτον και τóσα πράματα αφτος ό ανθρωπος δέν ήνε χαζός τού απαντάη ό Αμβρόσιος άφτός δέν ηνε χαζος έσθ ησε χαζός άφτός ηρθε και άναστήλοσε το χοργιότου και τó αξιοπήησέ, έγηναν τά εγκενια και η χιροτονια τού Παπαγιώργη και ξαναπήγε στον αγιόργη και πήρε φωτογραφίες, εσάνομε μία μεγάλη καταπόνηση όταν θημάμε τη ζωή άφτό τó χοργιαδάκη παρόλα σήμερα πού έχομε ολες της άνένηςης μου διηγέτανε ό μακάριος Παπαχρίστος πός γνώρισε τó πατρικό μου σπήτη έρχόμουνα στην παραμανιάσου και φόρτονα δυιακόσης όκάδες θούτηρο για τó Μοναστήρη μου έλεγε και τó λαηκό ρητό τόν εύτηχηή όλη νά τόν αγαπάνε τó διστηχηή όλη τόν μισούν».

ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ — ΕΥΡΥΤΟΣ — ΟΙΧΑΛΙΑ

τοῦ Δημ. Δ. Πολύζου

Παρουσιάζομε σήμερα τὴ δεύτερη ἐργασία γύρω ἀπ' τὰ ἱστορικά τῆς Εὐρυτανίας, τοῦ ἀείμνηστου Μικροχωρίτη, στρατηγοῦ Δημ. Δ. Πολύζου. Ἄν καὶ πέρασαν εἴκοσι, σχεδόν, χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ γράφτηκε (1966), ὅμως δὲν χάνει τὴν ἐπικαιριότητά της. Τώρα ποὺ ἀναζωπυρώθηκε τὸ ἱστορικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Εὐρυτανία, μιά καὶ νέοι ἐρευνητὲς ἐνδιαφέρονται μὲ ζήλο γιὰ τὸ ἱστορικὸ τῆς παρελθόν, μπορεῖ νὰ φανεῖ ἰδιαίτερα χρήσιμη.

Περὶ τῆς Εὐρυτανίας πολλὰ συνεζητήθησαν καὶ ἠκούσθησαν ἢ ποιά τις ὅμως προχειρότης μεθ' ἧς ὑπεστηρίζοντο ἤγαγεν ἡμᾶς εἰς ἀναδίφησιν τῶν ἱστορικῶν πηγῶν. Δυστυχῶς ὅμως οὔτε ὁ Πausanias οὔτε ὁ Strabon ἠσχολήθησαν μὲ τὴν Εὐρυτανίαν διότι εἰς τὴν προϊστορικὴν καὶ ἱστορικὴν ἀρχαιότητα δὲν διεδραματίσθη ὄλον τινα εἰς τὰ γεγονότα δι' ὃ καὶ οἱ ἀναδιφῶντες τὸ Εὐρυτανικὸν παρελθὸν εὐρίσκονται ἐν ἀπορίᾳ.

Πολλοὶ δέσμοι μᾶλλον τῆς συγγενείας τῶν ὀνομάτων Εὐρυτος, Εὐρυτανία, Οἰχάλια (Χαλιᾶς ὀνομάζετο συνοικία τοῦ Καρπενησιοῦ) ἐκλαμβάνουν ὡς δεδομένον ὅτι κάποιος ἐκ τῶν γνωστῶν Εὐρύτων ὑπῆρξε γενάρχης τῆς Εὐρυτανίας.

Τοιοῦτοι ὅμως Εὐρυτοὶ, μετὰ τὸν Τιτᾶνα Εὐρυτον, φονευθέντα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ τὴν Τιτανομαχίαν ὡς ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἀπολλόδωρον, ἀναφέρονται ὡς ἐξημερωμένοι τρεῖς ἦτοι ὁ Μεσσηνίος, ὁ Θεσσαλὸς καὶ ὁ Εὐβοεὺς.

1) Ὁ Μεσσηνίος Εὐρυτος βασιλεὺς τῆς Οἰχάλιας ἀναφέρεται παρὰ τοῦ Ὁμήρου ὡς μέγας Εὐρύτης καὶ τοξότης. Ὁ Ὀδυσσεὺς δηλ. κενώμενος εἰς τοὺς Φαίακας διὰ τὴν τοξευτικὴν ἰδικίην του δεινότητα λέγει: (Ὀδύσεια Θ. 223). «Οὔθ' Ἡρακλῆ οὔτε Εὐρύτῳ Οἰχάλῃ, οἶρα καὶ ἀθανάτοισι ἐρίζεσκον οὐκ ἐθέλησω... τώρα καὶ αἶψ, ἔθανε μέγας Εὐρύτος οὐδ' ἐπὶ γῆρας ἴκετο ἐνὶ μεγάροισι χολωσσάμενος γὰρ Ἀπόλλων. ἔκτανεν, οὐνεκά μιν προκαλίετο τοξάζεσθαι».

Ἦτοι ὡς τοξότης ὁ Εὐρυτος ἦτο ἐφάμιλλος τοῦ Ἡρακλέους ἐπειδὴ δὲ προηκάλει εἰς ἀγῶνα τὸν Ἀπόλλωνα ἐφονεύθη παρ' αὐτοῦ ἐξοργισθέντος, ὁ Ὀδυσσεὺς δ' ἐκ μετριοφροσύνης δὲν ἤθελε νὰ συγκριθῆ μὲ αὐτούς.

Μὲ τὸν Εὐρυτίδην (υἱὸν τοῦ Εὐρύτου) Ἰφιτον ἦρθεν εἰς ἐπαφὴν ὁ Ὀδυσσεὺς ὅτε παῖς ὦν ἦλθεν εἰς Μεσσηνίαν ἀναζητῶν κλαπέντα ἐξ Ἰθάκης ποιμνία. Εἰς τὸ Φ. 14 τῆς Ὀδύσειας ἀναφέρεται:

«Ἰφιτος Εὐρυτίδης ἐπιεικέλος ἀθανάτοισιν ... ἦλθεν Ὀδυσσεύς... παιδὸς ἐὼν... δῶκε δὲ τόξον τὸ πρὶν γ' ἐφόρει μέγας Εὐρυτος».

Δηλαδή ὁ Ἰφιτος ἐδώρησεν εἰς τὸν Ὀδυσσεῖα τὸ τόξον τοῦ μεγάλου Εὐρύτου, μὲ τὸ ὅποιον ἔγινεν ἀργότερα ἐν Ἰθάκῃ ἡ μνηστοροφία.

Ὅτι δὲ πρόκειται περὶ τῆς Μεσσηνιακῆς Οἰχάλιας προσημαρτυρεῖ ὁ Pausanias εἰς τὰ Μεσσηνιακά του (4, 1, 12):

«Μελανεύς παρὰ τοῦτον (Περύρη τὸν Αἰόλου βασιλεῖα) ἀφίκετο καὶ οἱ τῆς χώρας τὸ Καρνάσιον τότε δ' Οἰχάλιαν κληθείσαν ἀπένευμεν ὁ Περύρης ἐνοικίησαι γενέσθαι δὲ ὄνομα Οἰχάλιαν τῇ πόλει ἀπὸ τοῦ Μελανέως τῆς γυναίκος».

Ὁ Pausanias ἐπίσης (4, 33, 34) λέγει ὅτι παρὰ τὴν Μεγαλόπολιν «... πεδίον ἔστιν ὀνομαζόμενον Στενυκληρικόν... τοῦ πεδίου δ' ἔστιν ἀπαντικρὺ καλουμένη το

ἀρχαῖον Οἰχαλία τὸ δὲ ἀπ' ἡμῶν καρνάσιον ἄλλος. Ὑδρία δὲ χαλκῆ τὸ εὔρημα τοῦ Ἀργείου στρατηγοῦ καὶ Εὐρύτου τοῦ Μελανέως τὰ ὄστα ἐφυλάσσετε... ρεῖ δὲ ποταμὸς παρὰ τὸ Καρνάσιον Χάραδρος...».

***

2ον Περὶ τοῦ Θεσσαλοῦ Εὐρύτου καὶ τῆς Θεσσαλικῆς Οἰχαλίας ὁ Ὅμηρος εἰς τὴν Ἰλιάδα Β 729 (κατάλογος) γράφει:

«Οἱ δ' εἶχον Τρῖκκην καὶ Ἰθώμην κλημακόμεσαν
οἱ τ' εἶχον Οἰχαλίαν πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλῆος
τῶν δ' αὐθ' ἠγείσθην Ἀσκληπιοῦ παῖδε δύο
ἰητῆρ' ἀγαθῶ ποδελείριος ἠδὲ Μαχάων...».

Συνεξεστράτευσαν δηλ. εἰς Τροίαν ὑπὸ τοὺς Ποδελείριον καὶ Μαχάωνα οἱ Οἰχαλιεῖς τῆς πόλεως τοῦ Εὐρύτου μετὰ τῶν Ποδαλείριον καὶ Μαχάωνα οἱ Οἰχαλιεῖς τῆς πόλεως τοῦ Εὐρύτου μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Τρῖκκης καὶ τῆς Ἰθώμης, αἵτινες ἦσαν πόλεις τῆς περιοχῆς τῶν Τρικάλων. Τὰ περὶ Θεσσαλικῆς Οἰχαλίας ἐννοῦσης τὸ Καρπενήσιον ἀποτελοῦν ὄθιν ἀστήρικτα εὐρήματα.

Οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Ὀμήρου ὡς ἠγηθέντες Θεσσαλικῶν λαῶν εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Τροίας εἶναι περὶ τοὺς δέκα, πλὴν δὲ τοῦ Ἀχιλλέως ἠγήθησαν πολλὴ μικρῶν λαῶν ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται σύγχυσις γεωγραφικὴ ἐκ τυχόν συστρατεύσεως μεμακρυσμένων λαῶν.

3ον Περὶ τοῦ Εὐβοέως Εὐρύτου: Ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὸ δράμα «Τραχίνιαι» φέρει τὴν σύζυγον τοῦ Ἡρακλέους Δημάνειραν ἐρωτῶσαν τὸν υἱὸν τῆς ἀγγελιοφόρον Ὑλλον: «καὶ ποῦ κλίεις, τέκνον, ἰδρύσθαι χθονός;».

ΥΛΛΟΣ: «Εὐβοϊδὴν χώραν φασὶν Εὐρύτου πόλιν ἐπιστρατεῦειν αὐτὸν ἢ μέλειν ἔτι».

Δηλαδή: εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου εὐρίσκειται ὁ πατέρας σου; μὲ ἀπάντησιν τοῦ Ὑλλου ὅτι «λένε πὼς ἐκστρατεῦει κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Εὐρύτου εἰς τὴν Εὐβοίαν» ὁ δὲ σχολιαστὴς τῆς Λευρίας ἐπιλέγει:

«Ὁ Ἡρακλῆς στρατιᾶν ἐπὶ Οἰχαλίαν συνήθροισεν Εὐρυτον τιμωρήσασθαι θέλων... κτεῖνας μετὰ τῶν παίδων Εὐρυτον αἰρεῖ τὴν πόλιν καὶ λαφυραγωγῆσας ἦγε Ἰόλην αἰχμάλωτον καὶ προσορμισθεὶς Κηναίῳ τῆς Εὐβοίας ἀκρωτηρίῳ...».

Αὐτὴ δ' ἡ Οἰχαλία ἔκειτο κατὰ τὸν Ἑκαταῖον παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Εἰς ἄλλος Εὐρυτος ἀναφέρεται εἰς τὸν Ὅμηρον ἀλλὰ χωρὶς Οἰχαλίαν αὐτὸς δ' ἦτο Ἡλείος (Ἰλιάς Β 621).

«Ἰλιδος... ἠγήσασθαι καὶ Θάλπιος υἱες... ὁ δ' ἀρ' Εὐρύτου».

Ἐκτὸς λοιπὸν ἂν ἄλλοι προσκομίσουν ἄλλα στοιχεῖα πείθοντα περὶ τοῦ ἀντιθέτου δὲν ὑπῆρξεν Εὐρυτος γενάρχης τῆς Εὐρυτανίας.

Τὴν τοπωνυμίαν Εὐρυτανία ὡς καὶ πάσας σχεδὸν τὰς ὁμοίας δέον νὰ ἀναζητησομεν ὡς πρὸς τὴν ἐτιμολογίαν εἰς τὴν προελληνικὴν στηριζομένην ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν σημιτικὴν γλῶσσαν ὡς αὕτη διεμορφώθη εἰς τὸ λεξικὸν Ὀμοπούλου καὶ τὴν Θεωρίαν Ἐλευθεριάδου «Πελασγῆ Ἑλλάς, οἱ Προέλληνες» Ἀθήναι 1931.

Εἰς τὴν σελίδα 94 τοῦ συγγράματος τούτου ἀναφέρεται ὅτι «ὁ Στράβων (152, 163) ὁμιλεῖ περὶ Ὠρητανίας ὡς χώρας ὄρεινῆς ἐν τῇ Ἰβηρικῇ χερσονήσῳ...». Ὠρητανοὶ (ὄρεινοι) εἶναι οἱ ἄλλως καλούμενοι Ὀρ-έσ-ται Ὠρητανία δὲ ἢ Οὐρητανία εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Εὐρυτανία καὶ Εὐρυτίων (οὐριτων) ὁ μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Ὀρεινῆς Φθίας, παρ' ᾧ κατέφυγεν ὁ Πηλεὺς γενόμενος γαμβρὸς του. Μετέσχον δὲ ἀμφότεροι εἰς τὴν θῆραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου, ὅποτε, ὅποτε ἐκ λάθους κατηκροντίσθη ὁ Εὐρυτίων ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ του σχόντος καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Φθίας, ἣν ἐκληρονόμησεν ὁ Ἀχιλλεὺς (Ἀπολλόδορος 3131)

Ὁ Πανσανίας τελικῶς γράφει (4, 1, 2) «ἦκει δὲ εἰς ἀμφισβήτησιν τῶν ἐν

Ἐλλάδι τὰ πλείω» δηλ. ἀμφισβητοῦνται τὰ περισσότερα πράγματα ἐν Ἐλλάδι αὐτὸς δὲ θεωρεῖ πιθανωτέραν τὴν ἐκδοχὴν, σχετικῶς μὲ τοὺς φημιλογουμένους Εὐρύτους, τοῦ Μεσσηνακοῦ «οὐχ ἦριστα. τῶν ὁστῶν εἰνεκα τῶν Εὐρύτων».

Ἡ Εὐρυτανία συνεπῶς ὡς κατ' ἐξοχὴν ὄρεινὴ χώρα παρήχθη μᾶλλον ὡς τοπωνύμια λόγῳ τῆς ὄρεινότητός της, ἀργότερον δὲ ἴσως ἐπεξητήθη νὰ ταυτισθῇ μὲ τὸν ἥρωα Εὐρυτον.

***

Ἄστυμαχίτης κ. Πάνος Βασιλείου μᾶς ἀπέστειλε τὸ ἔργον του «Ἡ ἀρχαία Εὐρυτανία - 1961». Ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἐργασιῶν του σχετικῶς μὲ τὴν Εὐρυτανίαν ἀποδεικνύεται ἀκαταπόνητος ἐρευνητής. Παρέχει δὲ εὐκαιρίας, λεπτομερεστέρας διευρηνήσεως τῶν Εὐρυτανικῶν ζητημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα διαφωνοῦμεν κατὰ τὰ κάτωθι σημεία:

1) Ἡ ὀνομασία τῆς Εὐρυτανίας ὡς ὀφειλομένη «εἰς τὰ ἄφθονα καλοτρεχοῦμενα νερά», φαίνεται κατ' ἡμᾶς ἡσσονος ἀξίας ἀπὸ τὴν ἐτυμολόγησιν τῶν σημιτιολόγων μὲ τὴν ἀπλῆν ἔννοιαν τῆς ὄρεινότητος: διότι οἱ σημιτιολόγοι ἐτυμολογοῦν ὅλα τὰ τοπωνύμια τῆς Ἐλλάδος τὰ ἄλλως ἀνεξήγητα.

Ἄναφερομεν δ' εἰς παραπλήσιον παράδειγμα φαινομενικῶς εὐεξηγήτου ὀνομασίας τὴν λέξιν Εὐβοία πού ἐμφανίζεται ὡς παραγομένη ἀπὸ τὸ εὖ καὶ βοῦς. Καὶ ὅμως πιθανωτέρα εἶναι ἡ ἐτυμολόγησις τῶν σημιτιολόγων κατ' ἡμᾶς ἢ αἱ - μπαὶ σημαίνει νῆσος μακρὰ, Μάκρις. Εἰς τοῦτο συνηγορεῖ καὶ ὁ Στράβων γράφων (444) «Παραμῆρις μὲν τοίνυν ἔστιν ἡ νῆσος... διὰ δὲ τὴν στενότητα καὶ λεχθὲν μῆκος ὑπὸ τῶν παλαιῶν Μάκρις ὀνομάσθη».

2) Ὅτι οἱ Δόλοπες μετέσχον τῆς ἐκστρατείας τῆς Τροίας ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Φοῖνικος δὲν εἶναι εὐκόλως παραδεκτόν. Διότι πλὴν τοῦ Στράβωνος μαρτυροῦντος τοῦτο οὐδεὶς ἄλλος συμφωνεῖ ὁ Ὅμηρος δὲ οὐδαμῶς ἀναφέρει τοιοῦτόν τι, ὡς δὲν ἀναφέρει καὶ οὐδαοῦ τοὺς Δόλοπας οὔτε ὡς αὐτοτελὲς στράτευμα οὔτε ἄλλως πως.

Ἐπιφέρει δὲ αἰτιολογία εἰς τὸ I 440 τῆς Ἰλιάδος ὅπου ὁ Φοῖνιξ ἀφηγοῦμενος λέγει ὅτι ὡς φυγὰς προσέφυγεν εἰς τὸν Πηλεῖα «ὅς με πρόφρων ὑπέδεκτο» καὶ περαιτέρω λέγει πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα:

«ἤματι τῷ ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπεν
νήπιον, οὗ πω εἰδὸτα ὁμοίου πυλέμοιο
οὐδ' ἀγορέειν...»

τοῦνεκά με προέηκε διδασκέμεναι ταῦτα πάντα».

Δηλ. ὅταν νήπιον ἀκόμη σὲ ἔστειλεν ὁ Πηλεῖς εἰς τὴν Τροίαν καὶ ἄπειρον ἀποπαρόμοιον πόλεμον καὶ τὰς ἐμφανίσεις καὶ ἀγορεύσεις μὲ ἔστειλεν ὁ Πηλεῖς νὰ σὲ διδάσκω ταῦτα πάντα.

Ὡστε ὡς φυγάδα ἐκ τῆς πατρίδος καὶ διὰ συγκεκριμένην αἰτίαν φυγαδευθέντα ἐδέχθη τὸν Φοῖνικα ὁ Πηλεῖς καὶ ὡς σύμβουλον τοῦ Ἀχιλλεῖως ἔστειλεν εἰς Τροίαν. Ὡς φυγὰς βεβαίως δὲν εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του τὴν ἡγεσίαν τῶν Δολόπων.

3) Περὶ τοῦ Γουνέως ἐκ Κύφου, οὗτος ἀναφέρεται εἰς τὸν Ὅμηρον (Ἰλιάς B 747) ὡς ἐξῆς:

«Γουνεὺς δ' ἐκ Κύφου, ἦγε δύο καὶ εἴκοσι νῆας
τῷ δ' Ἐπιήνης ἔποντο μενεπτόλεμοι τε Περραιβοὶ
οἳ περὶ Δωδώνην δυσχείμερον οἴκα' ἔθεντο
οἳτ' ἀμφὶ ἡμερτὸν Τιταρήσιον ἔργα νέμοντο
ὅς καὶ ἐκ Πηρνειοῦ προῖεὶ καλίσροον ὕδωρ...».

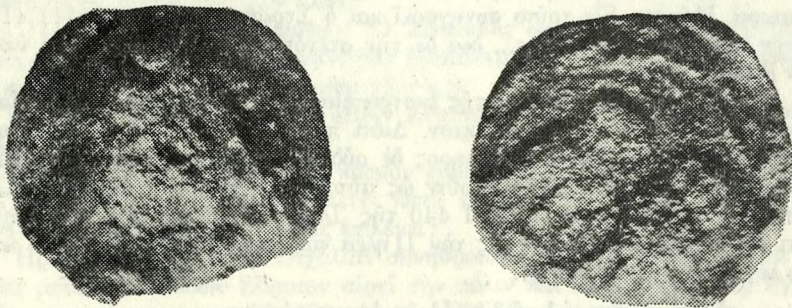
Αἱ ἀναφερόμεναι δὲ τοποθεσίαι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μὲ τὴν Εὐρυτανίαν ὥστε (συνέχεια στὴ σελίδα 37)

ΤΟ ΚΑΛΛΙΟΝ

του Δ. Φαλλή

Ἡ πρωτεύουσα τῶν Καλλιῶν καὶ τῆς Αἰτωλικῆς Συμπολιτείας ἀποτελοῦσε τὸ κέντρο πολιτισμοῦ στὴ Δυτικὴ Ἑλλάδα κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους καὶ τὴν Βυζαντινὴ ἐποχὴ.

Στὸ Κλαψί, τὸ 1957, ἔγινε μιὰ, περιορισμένης ἔκτασης, ἀνασκαφὴ καὶ ἤλθε στὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγ. Λεωνίδη, ἔργο τοῦ 5ου αἰ. μ.Χ. Ἔχει μεγάλες διαστάσεις, (18,5×28) καὶ τὰ ψηφιδωτὰ του διατηροῦνται καλὰ, μὲ θαυμάσιες παραστάσεις. Δυστυχῶς δὲν ἔχουμε σήμερα γραπτὲς ἱστορικὲς μαρτυρίες γιὰ νὰ γνωρίζουμε τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος τῆς πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης αὐτοῦ τοὺς αἰῶνες. Οὔτε ἄλλες ἀνασκαφῆς ἔγιναν στὸν γύρω χώρο τοῦ Ναοῦ, οὔτε σ' ἄλλο σημεῖο τοῦ Κλαυσίου γιὰ νὰ δοῦμε τί ἀκόμα κρύβεται κάτω ἀπ'τὸ ἔδαφος. Ἀκόμα, δὲν ἔχει γίνῃ καμιά ἄλλη ἀνασκαπτικὴ ἐργασία πουθενά στὸν Εὐρυτανικὸν χώρο, σὲ πανόρατες θαμιένες πόλεις καὶ κώμες, ὅπως εἶναι στοὺς Σταύλους, στοῦ Φαντίνου, τῆς Ἀρωνιά-

Οἱ δύο ὄψεις Ἀθηναϊκοῦ νομίσματος τοῦ 4ου αἰῶνα π.Χ.

δας, στὰ Φειδάκια, στὴ Βούλπη, κ.λ.π., γιὰ νὰ ὑπάρξει μιὰ παράλληλη ἐκτίμησις ἀπὸ ἐποχὴ σὲ ἐποχὴ, τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Εὐρυτανίας ὅλους τοὺς αἰῶνες πὸν πέρασαν καὶ μέχρι τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας. Ἡ παράδοσις τοῦ Κλαυσίου πὸν μεταφέρεται ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ πολλοὺς αἰῶνες τώρα, —καὶ εἶναι γνωστὴ καὶ σ' ὅλα τὰ γύρω χωριά— μᾶς λέει ὅτι ἐκεῖ ἦταν τὸ ἀρχαῖο Κάλλιο, πὸν κατέστρεψαν οἱ βάρβαροι, ὅτι ἐκεῖ ἦταν τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ (ρωμαίου στρατηγοῦ)... καὶ ὅτι ἦταν ἡ πρωτεύουσα τῆς Εὐρυτανίας. Δὲν γνωρίζαμε ὅμως τίποτα ἀπ' τὴν παράδοσις γιὰ τὴν Βυζαντινὴ ἐποχὴ, τὸν πολιτισμὸν του καὶ γιὰ τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγ. Λεωνίδη. Σύμφωνα βέβαια μὲ τὴς ἐπιγραφὰς πὸν ὑπάρχουν στὴν χαμοκέντησις τοῦ Ναοῦ, τὸ 490 μ.Χ. ἔγινε ἡ ἀνακαίνισις του. Αὐτὸ ἐξηγεῖται ὅτι ἡ ὁ Ναὸς αὐτὸς προϋπήρχε ἐκεῖ, ἢ ἄλλως μικρότερος στὴ θέση του.

Παρά τὴς ἐλλιπεῖς γνώσεις ὅμως πὸν ἔχουμε, τὸ συμπέρασμα πὸν θγαίνει ἀπ' τὸ παλαιοχριστιανικὸ αὐτὸ μνημεῖο τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδας —πὸν εἶναι ὁ Ἁγ. Λεωνίδης— εἶναι ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ καὶ πολιτιστικὴ στάθμη αὐτοῦ τοῦ τόπου ἦταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ σὲ πολὺ ψηλὸ επίπεδο. Εἶχαν σμίξει ἡ ἱστορία καὶ ἡ δραστηριότητα τῶν κατοίκων τοῦ Καλλίου μὲ τὸ ἀναγεννητικὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ δημιουργήσαν ἕναν ἀξιοθαύμαστο καὶ ἀξιοζήλυτο πολιτισμὸν, σὲ χρόνια δύσκολα καὶ

σὲ τόπο ὄρεινὸν καὶ ἀπόροιστο. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ μέγεθος τοῦ Ναοῦ καὶ τὶς πολυτίμες ἀφιερωτικὰς ἐπιγραφὰς ποὺ ὑπάρχουν στὴν καλλιτεχνικὴ χαμοκέντησι. Ἰδιαίτερα ὅμως ἀποδεικνύεται τὸ ὑψηλὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο αἰοῦ τοῦ τόπου ἀπ' τοὺς πολυάριθμους κληρικούς ποὺ ὑπηρετοῦσαν τὴν ἐκκλησίαν. Ἐνας ἐπίσκοπος τρεῖς ἱερεῖς, δύο ἀναγνώστες, μία διακόνισσα, ἕνας ὑποδιάκονος καὶ ἕνας δεκανός. Ὅλ' αὐτὰ μαρτυροῦν ἀμείψουσα πόλη καὶ μεγάλο πλῆθος χριστιανῶν με ἀνώτερη πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ στάθμη. Ἦταν δηλ. τὸ Κάλλιον τὸ κέντρο πολιτισμοῦ στὸν Εὐρυτανικὸ χῶρο, ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ γνωρίζουμε — ἀκόμα σήμερον — τὶς διαστάσεις του καὶ τὶς διασυνδέσεις του με ἄλλα κέντρα ὅλης τῆς Ἑλλάδας. Δὲν γνωρίζουμε ἀκόμα ἀπὸ πότε τὸ Κάλλιον ἦταν ἔδρα ἐπισκοπῆς καὶ ποιῆς. Πότε ἰδρύθηκε ἢ ἐπισκοπῆ αὐτῆ καὶ πότε καὶ ποιὸς ἦταν ὁ τελευταῖος ἐπίσκοπός της. Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι βέβαιο, εἶναι πὼς ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς δὲν ὑπῆρξε αὐτόματο δημιούργημα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ ἦταν μιὰ συνέχεια ἀπ' τὰ παλαιότερα χρόνια. Εἶναι πάλι βέβαιο, πὼς λίγους αἰῶνες πρὶν, οἱ Ῥωμαῖοι εἶχαν στὸ Κλαυρὶ (Κάλλιον τότε) τὸ στρατηγεῖο τους. Ὅπως εἶναι πάλι βέβαιο ὅτι τὸ Κάλλιον (Κλαυρὶ) τὸ κατέστρεψαν ριζικὰ οἱ Γαλάτες τὸ 279 π.Χ. καὶ ὅπως γράφει ὁ Παυσανίας (X, 22), οἱ 42.000 — περίπου — Γαλάτες ποὺ εἰσέβαλαν σὰν δαίμονες στὸ Κάλλιον, λεηλάτησαν τὶς οἰκίας καὶ τὰ ἱερά του καὶ τὸ ἔκαψαν.

Ὁ πολιτισμὸς ὅλων αὐτῶν τῶν αἰῶνων βρίσκεται θαμμένος καὶ καστερεῖ τὴ δική μας συμπόνη καὶ τὸ δικὸ μας ἐνδιαφέρον γιὰ νᾶρθεῖ στὸ φῶς. Πιστεύουμε πὼς σύντομα με τὶς ἐπίμονες προσπάθειες ὅλων μας, ν' ἀρχίσουν σιγὰ - σιγὰ οἱ ἀνασκαπτικὲς ἐργασίες. Τότε, καὶ αὐτὸ εἶναι βέβαιο, θὰ ἐκπλαγοῦμε ὅλοι μας ἀπ' τὸ μέγεθος τοῦ ἰδιόμορφου πολιτισμοῦ τῆς Εὐρυτανίας καὶ τὴν ἀράνταστη σὲ πλῆθος καὶ ἀξία εὐρήματα ποὺ κρύβει στὸ χῶμα της. Τὸ πλῆθος δὲ τῶν νομιομάτων ποὺ βρίσκουν καθημερινὰ οἱ Κλαυρῖτες στὸ σκάμμο τῶν κήπων των, δείχνουν τὶς ἐμπορικὰς διασυνδέσεις καὶ συναλλαγὰς ποὺ εἶχαν με ἄλλα μέρη τοῦ τότε Ἑλληνισμοῦ. Νομίσματα τῆς Αἰτωλικῆς Συμπολιτείας, τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ νομίσματα τῶν Θεσσαλῶν, τῶν Ἠπειρωτῶν, ἀκόμα καὶ τῶν Ἀθηνῶν!

Ἄς συσπειρωθοῦμε λοιπὸν ὅλοι οἱ Εὐρυτᾶνες καὶ ἄς ἐνώσουμε τὶς δυνάμεις μας. Ἄς συνεργαστοῦμε ἀρμονικὰ γιὰ τὸν τόπο μας, νὰ γράψουμε τὴν ἀπὸ ἀρχαιολογικὰς χρόνων φοβερὴ καὶ πονεμένη ἱστορία μας καὶ νὰ βροῦμε τὶς ρίζες τῆς φυλῆς μας. Νὰ περισώσουμε ὅ,τι ἀπόμεινε ἀπ' τὸν χρόνον καὶ τὶς καταστροφὰς τῶν βαρβάρων. Ἀξίζει ὁ κόπος.

ΕΥΡΥΤΟΣ — ΟΙΧΑΛΙΑ

(συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 35)

ἢ Κύριος τοῦ Γουνέως νὰ συγγέεται με ὁμώνυμον τοποθεσίαν τῆς Εὐρυτανίας, τῆς ὁποίας ἢ ἱστορία ἂν ὑπάρχη, ἀλλαγοῦ πρόπει νὰ ἀναζητηθῇ.

4ον. Δὲν ἀνεύρομεν εἰς τὸν Στράβωνα περικοπὴν δια τὴν Οἰχάλιαν «καὶ τῇ ἐν Αἰτωλίᾳ περὶ τοὺς Εὐρυτᾶνας» δηλ. νὰ προστίθεται εἰς τὰς ἄλλας καὶ Αἰτωλικὴ Οἰχάλια. Ὅς ἀναφέρει ὁ κ. Βασιλείου.

Ἀντιθέτως εἰς τὸ Θ 448 ὁ Στράβων ἀναγράφει: «τὴν δὲ Οἰχάλιαν πόλιν Εὐρύτου λεγομένην, ἐν τε τοῖς τόποις τούτοις ἱστοροῦσι (Σ.Σ. τῆς Τροίκης) καὶ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ». Αὐτὰ δὲ ὡς ἀπαριθμοῦνται ἀποκλείουν τὴν ὑπαρξιν τετάρτης Οἰχάλιας.

Ἡ ἡμετέρα ἔρευνα αὐτὰ ἀπέδωκε περὶ τῆς Εὐρυτανίας, ἄλλοι ἐπεκτείνοντες τὰς ἐρεῦνας ἀλλὰ με τεκμηριακὰ στοιχεῖα, ἄς συμπληρώσουν τὰ τυχὸν κενὰ περὶ Εὐρυτανίας.

απο τη σκοπια της αδελφότητας:

Προβλήματα, Δράση, Σχόλια

ΠΟΙΟΣ ΤΟ «ΣΥΛΛΑΧΕ» ; ΚΙ ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΟ!

Ο δρόμος του Μικρού Χωριού έγινε περίεργα κι αναπάντεχα θέμα, με τὸ ὁποῖο ἀσχολήθηκε στίς 5/10/84 ἡ πανελλήνια σατυρική Ἐφημερίδα τὸ «Ποντίκι»! Ἡ Ἀδελφότητά μας θεωροῦσε ὅτι θίχτηκε ἀπὸ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο τὴν παρουσιάζει καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς πού προσάπτει σὲ ὄλους τοὺς Μικροχωρίτες, ὁ ἀνώνυμος συντάκτης τῆς Ἐφημερίδας. Κατάπτυστος ὅμως θεωρεῖται ἐκεῖνος πὺ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὶς διαστρεβλωμένες πληροφορίες πὺ ἔδωσε στὸν ἀνώνυμο συντάκτη. Ἡ Ἀδελφότητά μας ἀπάντησε, ὅλα αὐτὰ γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ὑπόληψης της ἀλλὰ καὶ τῆς ἀλήθειας πᾶνω στὰ γεγονότα. Στὸ τελευταῖο συνηγόρησε καὶ ἡ Νομαρχία Εὐρυτανίας μὲ δική της ἐπιστολή. Τὰ ἀπαντητικά κείμενα καὶ ἡ κάποια ἐπανόρθωση πὺ ἔκαμε ἡ Ἐφημερίδα δημοσιεύθηκαν στίς 25.10.84.

Παραθέτουμε τὰ σχετικὰ κείμενα:

Οὐδὲν λογικόν...

ΔΙΧΩΣ ΝΑ ΚΑΤΑΓΕΤΑΙ ἀπὸ ἐκεῖ, τὸ «Π» ἔχει ἀσχοληθεῖ καὶ παλιότερα μὲ τὸ Μικρὸ Χωριὸ τῆς Εὐρυτανίας, πὺ ἔγινε γνωστὸ τὸ 1963 μὲ τὶς μεγάλες κατολισθήσεις οἱ ὁποῖες ἀνάγκασαν τοὺς κατοίκους του νὰ τὸ ἐγκαταλείψουν καὶ νὰ φτιάξουν τὸ Νέο Μικρὸ Χωριὸ γιὰ νὰ ζήσουν σὲ ἀσφάλεια καὶ χωρὶς νὰ κινδυνεύουν ἀπὸ σεισμούς, λιμούς καὶ καταποντισμούς.

ΩΣ ΕΔΩ ΚΑΛΑ καὶ λογικά. Ἐπειδὴ ὅμως ζοῦμε στὴν Ἑλλάδα ὅπου «ὐδὲν λογικὸν ἀμιγὲς παρὰ λόγῳ», οἱ κάτοικοι τοῦ Νέου Μικροῦ Χωριοῦ βρίσκονται σὲ συνεχῆ σύγκρουση μὲ τοὺς μετανάστες τοῦ Παλιοῦ Μικροῦ Χωριοῦ, πὺ διατηροῦν ὅμως σπίτια ἐκεῖ καὶ πᾶνε πότε - πότε γιὰ διακοπές. Αἰτία τοῦ καβγά: ξίνας δρόμος!

Ἡ ΙΣΤΟΡΙΑ: Ὅταν ἔγιναν οἱ κατολισθήσεις καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ τὴν κοπάνησαν, δὲν πῆραν βέβαια καὶ τὰ χωράφια τους μαζί. Αὐτὰ τὰ ἄφησαν ἐκεῖ πὺ ἦταν καὶ τώρα πὺ ζοῦν στὸ Νέο Μικρὸ Χωριὸ πᾶνε καὶ τὰ καλλιεργοῦν. Γιὰ νὰ πᾶνε ὅμως θέλουν δρόμο καὶ ἔχουν βάλει λυτούς καὶ δεμένους γιὰ νὰ τὸν φτιάξουν τὸν δρόμο χωρὶς ἀποτέλεσμα. Γιατὶ ὑπάρχουν οἱ ἀντίπαλοι πὺ ἀκοῦνε στὸ ὄνομα «Ἀδελφότητα Μικροχωριτῶν» καὶ κατοικοεδρεύουν στὴν Ἀθήνα.

Ὅχι ὅτι ἡ «Ἀδελφότητα Μικροχωριτῶν» δὲν θέλει νὰ γίνει ὁ δρόμος. Θέλει καὶ παραβέλει. Ἀλλὰ τὸν θέλει νὰ ἀρχίσει νὰ κατασκευάζεται ἀπὸ τὸ παλιὸ Μικρὸ Χωριὸ πρὸς τὸ Νέο Μικρὸ Χωριὸ γιὰτὶ ἔτσι γουστάρουν οἱ μικροχωρίτες πὺ ἔχουν βουλευθεῖ στὴν Ἀθήνα, ἐνῶ οἱ μικροχωρίτες πὺ ζοῦν ἀκόμη στὰ πάτρια ἐδάφη τὸν θέλουν νὰ ἀρχίσει νὰ κατασκευάζεται ἀπὸ τὸ Νέο Μικρὸ Χωριὸ, μὰ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ξεκινᾶνε γιὰ νὰ πᾶνε στὰ χωράφια τους καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πρέπει νὰ περάσει κανεὶς ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ Καρπενήσι.

ΔΗΛΑΔΗ, μιλάμε γιὰ τρελὴ διαφορά, πὺ τώρα βρίσκεται σὲ ἐπίπεδο γινα-

τιού και δρόμος βέβαια δεν γίνεται όσο πλακώνονται μεταξύ τους οι μικροχωρίτες της Ἀθήνας με τους μικροχωρίτες του Νέου Μικρού Χωριού, για τὰ ἀπὸ τοῦ πρῆ-
πει., νὰ ἀρχίσει ἡ κατασκευή τοῦ δρόμου.

Ὁ καθγὰς μάλιστα εἶναι τέτοιος πὸς ἡ Νομαρχία Εὐρυτανίας ἐνῶ εἶχε ἐγκρί-
νει ἄρχεινὰ πέρυσι ἕνα κονδύλι γιὰ τὴν κατασκευή τοῦ δρόμου, τὸ ἔδωσε στὸ τέλος
στὸ Μεγάλο Χωριὸ πὸς βρίσκεται ἀπέναντι, γιὰτὶ βαρέθηκε νὰ ἀκούει τοὺς ἀπαντα-
χοῦ μικροχωρίτες νὰ μαλώνουν.

ΣΤΜΦΩΝΟΤΝ ΛΟΙΠΟΝ ὅτι πρέπει νὰ γίνει δρόμος, ἀλλὰ ἔχουν γίνει φέ-
τες γιὰ τὸ ποιά πλευρὰ πρέπει νὰ ἀρχίσει ἡ κατασκευή του. Νὰ φωνάξει, ἢ νὰ μὴν
φωνάξει κανεὶς «Ἐλλάς τὸ μεγαλεῖο σου βασίλειμα δὲν ἔχει»;

Ἡ ἀπάντηση τῆς Ἀδελφότητας

Πρὸς τὴν Ἐφημερίδα τὸ «Ποντίκι»

Ἐμμ. Μπενάκη 51.

Ἐνταῦθα.

Κύριε Διευθυντά,

Μείναμε ἐμβρόντητοι ἀπὸ τὸ σχόλιο ἀνώνυμου συνεργάτη σας με-
τὸν ἀποκαλυπτικὸ πρᾶγματι, γιὰ ὅσα γράφει, τίτλο «Οὐδὲν λογικόν»
αὐτοτιτλοφορώντας ἔτσι ὅλα ὅσα παράλογα, ἀβάσιμα, φανταστικά, δυ-
σφημηστικά καὶ συκοφαντικά ἐκτοξεύει ἐναντίον τῆς Ἀδελφότητας Μι-
κροχωριτῶν.

Ἄν ἤξερε βέβαια τὴν ἑκατόχρονη ἱστορία της, τὶς προσπάθειές της
γιὰ τὴν πρόοδο καὶ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη τοῦ Μικροῦ Χωριού, πὸς τὸ
ἀνέδειξαν τὸ πρῶτο τουριστικὸ χωριὸ ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ '50 ἀκόμα,
τὶς μετέπειτα προσπάθειές της γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ νέου Μικροῦ
Χωριού καὶ τὴν σημερινή της δράση, ἀσφαλῶς δὲν θὰ τοῦ ξέφευγαν τέ-
τοιες ἀνάρμοστες καὶ προσβλητικές γιὰ τὴν Ἀδελφότητά μας ἐκφρά-
σεις, ὅπως! «ἀντίπαλοι πὸς ἀκούνε στὸ ἄνομα Ἀδελφότητα Μικροχωρι-
τῶν», «ἔτσι γουστάρουν οἱ Μικροχωρίτες πὸς ἔχουν βουλευθεὶ στὴν Ἀθή-
να», «μετανάστες», «σὲ ἐπίπεδο γινατιού» «πλακώνονται μεταξύ τους»,
«βαρέθηκε νὰ κούει τοὺς ἀπανταχοῦ Μικροχωρίτες νὰ μαλώνουν» κ.ἄ.,
πὸς προκάλεσαν τὴν δίκαιη ἀγανάκτηση τῶν Μικροχωριτῶν (500 μέλη
ἔχει ἡ Ἀδελφότητά μας στὸ ἐσωτερικὸ καὶ ἄλλα τόσα στὸ ἐξωτερικὸ).

Ἦφειλε ὅμως ὁ συντάκτης σας πρὶν ἐκδόσει καὶ δημοσιεύσει στὸ
πανελλήνιο τὴν καταδικαστικὴν τοῦ ἀπόφαση νὰ φροντίσει νὰ ἐπικοινων-
νήσει με κάποιον ἐκπρόσωπό της γιὰ ν' ἀκούσει ἔστω τὴν «ἀπολογία»
της καὶ ὄχι νὰ στηριχθεὶ με τόση μονομέρεια στὶς σκόπιμα διαστρεβλω-
μένες ἀπόψεις τοῦ πληροφοριοδότη του. Αὐτός, εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι δὲν
εἶναι γνήσιος Μικροχωρίτης, γιὰτὶ οἱ Μικροχωρίτες δὲν εἶναι μαθημέ-
νοι σὲ τέτοιου εἶδους πλαγιοβολές. Ἀπεναντίας γιὰ τὰ ζητήματά τους
ἀνέκαθεν χρησιμοποιοῦσαν τὸν διάλογο καὶ τὴν συναίνεση, πρᾶγμα πὸς
τὸ ἔδειξαν σὲ ἀληθινὰ κρίσιμες στιγμὲς τῆς ἱστορίας τοῦ χωριού τους.

Τότε, λοιπόν, ὁ συντάκτης τοῦ ἀδίκου αὐτοῦ σχολίου, θὰ μάθαινε
ὅλη τὴν ἀλήθεια δηλαδὴ:

1ον Ὅτι τὸ θέμα τοῦ δρόμου συζητεῖται μεταξύ τῆς Νομαρχίας Εὐ-
ρυτανίας καὶ τῆς Κοινότητος Μικροῦ Χωριού.

2ον Ὅτι οἱ τεχνικὲς ὑπηρεσίες τῆς Νομαρχίας πρότειναν νὰ γίνουν
πρῶτα τὰ τεχνικὰ ἔργα στὸν δρόμο ἀπὸ Νέο πρὸς παλαιὸ χωριὸ ἐνῶ ἡ

Κοινότητα έπιμένει νά ασφαλτοστρωθεί πρώτα ό τσιμεντένιος δρόμος, πού περνάει μέσα από τò νέο χωριό.

3ον. "Ότι ή 'Αδελφότητά μας, θά ήταν ικανοποιημένη νά άρχισει ό δρόμος νά γίνεται άπ' όπου νά'ναι, προκειμένου νά μη χαθεί για φέτος ή προβλεφθείσα πίστωση. 'Η θέση της αυτή άλλωστε είναι γνωστή τόσο στην Κοινότητα, όσο και στην Νομαρχία.

Για τήν άποκατάσταση τής αλήθειας παρακαλούμε νά δημοσιεύσετε τήν άπάντησή μας αυτή. Με τήν έλπίδα ότι δέν θά χρειασθεί νά επανέλθουμε.

Διατελούμε με τιμή
Τò Διοικητικό Συμβούλιο

Ποντίκι 25 - 10 - 84

Μικροχωρίτικο

ΑΡΚΕΤΕΣ φορές γράψαμε για τò Μικρό Χωριό και θέλουμε νά πιστεύουμε ότι ή παρεξήγηση πού δημιουργήθηκε με τò τελευταίο δημοσίευμα θά είναι παροδική. Άνεξάρτητα με τò πώς γράφτηκε τò θέμα, δέν πήραμε (γράφοντας στις 5 το.), τò μέρος καμιάς από τις δυò ομάδες πού διαφωνοῦν δηλαδή τών μικροχωριτών πού μένουν στην 'Αθήνα και τών μικροχωριτών πού μένουν στο Μικρό Χωριό για τήν ασφαλτόστρωση ενός δρόμου. Έλα όμως πού οι μικροχωριτες τής 'Αθήνας προσβλήθηκαν και πλάκωσαν τὰ γράμματα, με πρώτη και καλύτερη τήν «'Αδελφότητα Μικροχωριτών ή Μεταμόρφωσης τού Σωτήρος».

ΤΙΣ ΔΥΟ ΠΡΩΤΕΣ σελίδες τού γράμματος τής 'Αδελφότητας, θά θεωρήσουμε ότι δέν τις πήραμε, γιατί είναι φανερό ότι γράφτηκε σέ ώρα έννευρισμού. 'Η 'Η τρίτησελίδα, πού έχει τις άπόψεις τής 'Αδελφότητας, (όπου φαίνεται καθαρά ότι ύπήρχαν διαφορές για τò δρόμο) λέει και τὰ έξής:

«1. Τò θέμα τού δρόμου συζητείται μεταξύ τής Νομαρχίας Εύρυτανίας και τής Κοινότητας Μικρού Χωριού.

2. Οι τεχνικές υπηρεσίες τής Νομαρχίας πρότειναν νά γίνουν πρώτα τὰ τεχνικά έργα στο δρόμο από Νέο πρòς Παλαιό Χωριό, ενώ ή Κοινότητα έπιμένει νά ασφαλτοστρωθεί πρώτα ό τσιμεντένιος δρόμος πού περνάει μέσα από τò Νέο Χωριό.

3. 'Η 'Αδελφότητά μας θά ήταν ικανοποιημένη νά άρχισει ό δρόμος νά γίνεται άπ' όπου νά'ναι προκειμένου νά μη χαθεί για φέτος ή προβλεφθείσα πίστωση. 'Η θέση της αυτή άλλωστε είναι γνωστή τόσο στην Κοινότητα, όσο και στην Νομαρχία».

ΑΠΟ ΟΛΗ ΑΥΤΗ ΤΗ ΒΑΒΟΤΡΑ βγήκε και κάτι καλό. 'Η Νομαρχία Εύρυτανίας μās έστειλε γράμμα και εξηγεί τι πρόκειται νά γίνει με τò δρόμο και έτσι τώρα οι μικροχωριτες άπανταχοῦ τής 'Επικράτειας θά ξέρουν τι τούς γίνεται. Τò «Π» πάντως με τò Μικρό Χωριό θά ξανασχοληθεί μ ό ν ο ν όταν τελειώσει ό δρόμος — άπ' όπου και άμα άρχισει!

'Η άπάντηση τής Νομαρχίας Εύρυτανίας

«ΣΕ ΑΠΑΝΤΗΣΗ σχολίου με τίτλο «Οὐδέν λογικόν» πού δημοσιεύτηκε στο με αριθμ. 280 τής 5 'Οκτωβρίου φύλλο τής εφημερίδας σας για έννημέρωσή σας και έννημέρωση τού αναγνωστικού σας κοινού, σας πληροφορούμε τὰ έξής:

● Στο Περιφερειακό Πρόγραμμα Δημοσίων Έπενδύσεων έτους 1984 εντάχθηκαν και τὰ έργα:

α) «Τεχνικά και ασφαλτόστρωση του δρόμου από Νέο πρὸς Παλαιὸ Μικρὸ Χωριό» με πίστωση 3.000.000 δραχμές και

β) «Ασφαλτόστρωση περιφερειακοῦ δρόμου Μεγάλου Χωριοῦ» με πίστωση 2.800.000 δραχμές.

● Τὰ δύο αὐτὰ ἔργα εἶναι ἀνεξάρτητα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο και ἐντάχθηκαν γιὰ πρώτη φορά. δὲν εἶχαν περιληφθεῖ στὸ περσινὸ πρόγραμμα, ἐπιμένως εἶναι λαθιμένη ἢ πληροφόρησή σας ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀναγραφόμενα στὸ δημοσίευμα ὅτι ἡ ἐγκριμένη πίστωση γιὰ τὸ δρόμο στὸ Μικρὸ Χωριὸ διατέθηκε στὸ δρόμο πρὸς Μεγάλου Χωριό, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε πίστωση.

● Γνώμη τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου Μικροῦ Χωριοῦ εἶναι ἡ ἀσφαλτόστρωση νὰ ἀρχίσει ἀπὸ τὴ διασταύρωση τοῦ ἐπαρχιακοῦ δρόμου πρὸς Νέο Μικρὸ Χωριό. Τὸ τιμῆμα ὅμως αὐτοῦ τοῦ δρόμου εἶναι τσιμεντοστρωμένο και δὲν δημιουργοῦνται προβλήματα στὴ συγκοινωνία.

ΤΟ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ἔκρινε ὅτι κατ' ἀρχὴν θὰ πρέπει νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ὀμαλὴ ἐπικοινωνία μετὰ τὸ Παλαιὸ Μικρὸ Χωριό, ἐπειδὴ παρουσιάζει μεγάλο τουριστικὸ ἐνδιαφέρον μετὰ πολλοὺς ἐπισκέπτες, στὸ ὁποῖο ὑπάρχει και ξενώνας γιὰ τὴν ἑθνητῆρή τους και ἀκόμα στὸ χωριὸ αὐτὸ ἔγινε μία ἀπὸ τὶς πρώτες μίχες τῆς Ἑθνικῆς Ἀντίστασης κατὰ τὸν στρατευμάτων κατοχῆς και γι' αὐτὸ ἀποφάσισε οἱ ἐργασίαι τῆς ἀσφαλτόστρωσης νὰ ἀρχίσουν ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ τσιμεντοστρωμένου τιμήματος και στὴ συνέχεια νὰ ὀλοκληρωθεῖ μετὰ τὴν ἀσφαλτόστρωση και τοῦ τσιμεντοστρωμένου τιμήματος και ἀνέθεσε τὴν ἐκτέλεσή τους στὴν 4ῃ ΜΟΜΑ».

ΝΑ ΠΟΤΜΕ «τέλος καλὸ, ὅλα καλὰ» και νὰ δώσουμε τὰ χέρια;

Οἱ ξενητεμένοι μας στὸ χωριό

Φέτος εἶχαμε τὴ χαρὰ νὰ δοῦμε στὸ χωριὸ ἢ στὴν Ἀθήνα, ἀπὸ τὸ καλοκαίρι, πολλοὺς Μικροχωριῆτες ποὺ ἦλθαν ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ἔτσι ἀπ' τὴν

—Αὐστραλία εἶδαμε τὸν κ. Σταῦρο Κοντογιάννη μετὰ τὴν οἰκογένειά του.

—Ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ (ΗΠΑ) τοὺς Μικροχωριῆτες:

Ζαχαρόπουλο Δ. Παν. μετὰ τὴ γυναίκα του. Κακκίτη Κασσιανὴ μετὰ τὸν ἄντρα της και τὴ μητέρα της Σοφία Πιστιόλη.

Κακούρα Μαρία μετὰ τὸν ἄντρα της και τὰ παιδιά τους.

Κεράνη Παναγιώτη μετὰ τὴ γυναίκα του. Κυρίτη Ροδάνθη.

Μπακογιάννη Οὐρανία.

Μωραΐτη Ἀφροδίτη μετὰ τὴν ἐγνονή της Τζένη.

Πλάκα Σταύρου Βούλα μετὰ τὰ παιδιά της. Πριόβολο Κώστα μετὰ τὴ γυναίκα του Μαριάνθη.

Σουλιώτη Ἑλλη μετὰ τὰ παιδιά της.

—Ἀπὸ τὴν Πολωνία:

Τὸν Γιάννη Μανίκα μετὰ τὴν κόρη του Ἀνδριάννα και μὴ ἐγγονή του.

Εὐχόμαστε μ' ὅλη μας τὴν καρδιά, τὸ ἐπόμενο καλοκαίρι, ἀλλὰ και πάντα, νὰ ἔχουμε τὴ χαρὰ νὰ βλέπουμε στὸ χωριὸ ξενητεμένους συγχωριανούς μας, ποὺ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι νοσταλγοῦν και θέλουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὰ πατρικά χῶματα.

Ἡ 6 Αὐγούστου

Ἡ ἡμέρα αὐτὴ λαμπρύνθηκε μετὰ τὸ ἀρχιερατικὸ συλλεῖτουργο ποὺ ἐτέλεσαν εἰς τὴν Μεταμόρφωση ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας Καρπενησιοῦ κ. Νικόλαος και ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Παρραμυθίας κ. Παῦλος.

Στὸ τέλος τῆς λειτουργίας ὁ Σεβασμιώτατος κ. Παῦλος, σὲ ἐμπνευσμένη οὐιλία του ἀπήθυνε ἐπίκαιρες παραινέσεις πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸ τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ.

Ὁ Σύμβουλος τοῦ Δ.Σ. κ. Παντελῆς Λιάπης ἐπιμελήθηκε και φέτος μετὰ ἀπόλυτη ἐπιτυχία τὴν ὀργάνωση ἀρτοκλασίας ποὺ καθιέρωσε ἡ Ἀδελφότητα νὰ γίνεται κάθε χρόνο στὶς 6 Αὐγούστου.

Ἡ Συνεστίαση τῆς Ἀδελφότητας

Ἡ καλοκαιρινὴ συνεστίαση τῆς Ἀδελφότητας φέρνει αὐθόρμητα σὲ κοινὸν τραπέζι ὅλους τοὺς Μικροχωριῆτες. Μετὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὀργάνωνε τὶς συνεστιάσεις αὐτὲς ὁ ἀείμνηστος Παπαθανάσης.

Ἐχοντας αὐτὸ κατὰ νοῦ τὸ Δ.Σ. τῆς Ἀδελφότητας προβληματίζεται γιὰ τὸν χρόνο ποὺ πρέπει νὰ γίνεται ἡ συνεστίαση. Μέσα στὸν νησιτισμὸ τῆς Αὐγούστου, ὁπότε βρίσκονται πρὸς πολλοὶ στὸ χωριὸ ἀλλὰ δὲν μετέχουν ὅλοι γιὰτὶ νηστεύουν ἢ ἀπὸ 15 Αὐγούστου και ὕστερα, ὁπότε ται-

ριάζουν οι μεξέδες και τὰ ψητά αλλά όμως πολλοί Μικροχωρίτες έχουν ξεαντλήσει ήδη τις άδειές τους και έχουν φύγει; Τό Δ.Σ. ζητάει τις απόψεις όλων τών μελών και τών συγχωριανών πρίν κανονίσει τήν επόμενη συνεστίαση.

Άναμενη έποικοδομητικές άπαντήσεις. Η φετεινή συνεστίαση πού συγκέντρωσε περί τὰ 130 άτομα, είχε πολύ αυθόρμητο κέφι και σημείωσε έπιτυχία. Σ' αυτό συνέβαλε κατά πολύ ή προσφορά τού στερεοφωνικού συγκροτήματος από τόν κ. Αύγερη Αυγερόπουλο, τόν όποιο ευχαριστούμε και πάλι για τó πολλαπλά συγκινητικό ένδιαφέρον του.

Έκτός από τούς ξενητεμένους Μικροχωρίτες παραβρέθηκαν ώς προσκεκλημένοι τής Άδελφότητας ό Νομαρχιακός σύμβουλος, Ιατρός κ. Κακαθιάς, ό δήμαρχος Καρπενησιού κ. Σερετάκης, ό δημοσιογράφος κ. Π. Γεωργίου κ.ά.

Καλή συνηγορία

Ευχαριστούμε τόν διακεκριμένο συμπολίτη μας Ιατρό κ. Ράντζο, πού κοντά στις άλλες εϋστοχες υποδείξεις του για τήν Εϋρυτανία (σέ γράμμα του στό περιοδικό «Χωριάτικοι Άντίλαλοι») συνηγορεί και για τήν ασφαλτόστρωση τού δρόμου νέου — παλαιού Μικρού Χωριού. "Άς μάς έπιτραπεί μόνο νά προσθέσουμε ότι δέν υπάρχει Μικροχωρίτης πού νά μήν τόν θέλει. Όλοι θέλουμε νά γίνει ό δρόμος κι όσο γίνεται πιό γρήγορα. Γιατί πραγματικά τó Μικρό Χωριό τόν δικαιούται τόν δρόμο αυτόν.

Ή καμπάνα τού "Άη - Γιάννη

Μετά τήν τοποθέτηση τής καμπάνας στό μικρό κωδωνοστάσιο τού γραφικού "Άη - Γιώργη, πού τοποθετήθηκε πέρυσι με δαπάνη τής κυρίας Εϋγενίας Φλέγγα, πληροφορούμαστε ότι και ό "Άη - Γιάννης απέκτησε καινούργια καμπάνα με δαπάνη τού κ. Νικολάου Ι. Κομπορόζου εις μνήμην τού υίου του Ίωάννου πού πέθανε ξαφνικά πέρυσι στην Άμερική.

Έκκλησιαστικά σκεύη

Πληροφορούμαστε ότι ό κ. Σ. Παπαδής δώρησε στόν Ί. Ναό Άγ. Κυριακής ένα θαλιτσάκι με όλα τὰ εκκλησιαστικά σκεύη τού Ιερέα πού χρειάζονται όταν λειτουργεί στά έξωκλήσια ή σέ άλλες έκτακτες περιστάσεις .

Καθίσματα στό δρόμο

Νέου - Παλαιού Μικρού Χωριού

Εις μνήμην τών γονέων του Γεωργίου και Βασιλικής ό κ. Κλεομένης Γ. Κουφαλιώτης δώρησε στην Κοινότητα μεταλλικά καθίσματα (παγκάκια) πού τοποθετήθηκαν σέ διάφορα σημεία τού χωριού στό δρόμο, πού ένώνει τó νέο με τó παλιό.

Όστεοφυλάκειο

Όλοκληρώθηκαν οι έργασίες έπισκευής και ανακαίνισης τού παλαιού οστεοφυλάκειου πού ή Άδελφότητα ανέλαθε νά κάνει με εισφορές τών μελών της.

Μέ τήν ευκαιρία αυτή τó Διοικητικό Συμβούλιο εκφράζει τις ευχαριστίες του πρós τόν σύμβουλο κ. Παντελή Ν. Λιάπη, διότι σάν υπεύθυνος συντονιστής μετέθε πολλές φορές στό χωριό. Παρακολούθησε και επέβλεπε άκονα από κοντά τις έργασίες τού έργολάθου δίνοντας σχετικές οδηγίες άρτιότερης κατασκευής και έμφάνισης τού κτιρίου.

Δωρεές στην Πνευματική Γωνιά

—Ό κ. Δημ. Ντελής χάρισε στό Μουσείο τής Πνευματικής Γωνιάς ένα παλιό Κωνσταντινοπολίτικο ρολόι τσέπης.

—Ό κ. Νικ. Δ. Κεράνης χάρισε στην Άδελφότητα κασέττες με ψαλμωδίες τού άείμηνητου Παπαθανάση.

Νέα πλατεία

Πληροφορούμαστε ότι πολύ σύντομα άποπερατώνεται ή διαμόρφωση τής πλατείας τού ν. Χωριού. Ήταν κάτι πού έλειπε και σίγουρα θά δώσει καλύτερη έμφάνιση στό χωριό μας και πολλή ζωντάνια.

Ευχαριστίες

Ή Άδελφότητα εκφράζει και δημοσία τις ευχαριστίες της πρós τόν Νομόρχη Εϋρυτανίας κ. Μπλατζή για τήν κατανόηση πού έδειξε στό θέμα τής ασφαλτόστρωσης τού δρόμου από τó Ξενοδοχείο ώς τόν παλαιό οικισμό, πού όπως πληροφορούμαστε έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Λυπούμαστε ειλικρινά για τις παρεξηγήσεις πού έγιναν και είναι άξιέπαινοι όσοι βοήθησαν έποικοδομητικά στην διάλυση αυτών τών παρεξηγήσεων.

Μνημόσυνο τών 13 Έθνομαρτύρων

Στις 23 Δεκεμβρίου αναπέμφθηκε επιμνημόσυνη δέηση, όπως γίνεται κάθε χρόνο, στον Αγ. Γεώργιο Κυψέλης, για την ψυχή τών 13 έθνομαρτύρων που έκτελέστηκαν στο Μικρό Χωριό στις 24 Δεκεμβρίου 1942.

Θυμίζουμε ότι το μνημόσυνο αυτό έχει καθιερωθεί και τελείται από τον πρωτοπρεσβύτερο π. Κων/νο Δ. Βαστάκη με την παρουσία συγγενών τών έθνομαρτύρων, Μεγαλοχωριτών και Μικροχωριτών, καθώς και άλλων πατριωτών. Φέτος συμπληρώθηκαν 42 χρόνια από την έκτελέσή τους και το μνημόσυνο έτέλεσε ο Μητροπολίτης Κεντρίας Αφρικής κ. Τιμόθεος Κοντομέρκος.

Το Νέο Ξενοδοχείο

Πληροφορούμαστε ότι ο κ. Θόδωρος Α. Μπούρας ανέλαβε από φέτος την εκμετάλλευση του Ξενοδοχείου ΜΟΤΕΛ - ΕΛΛΑΣ του χωριού μας. Του εύχόμαστε καλές δουλειές.

Έπισκεπτήριο στην Πνευματική Γωνιά

Για την έξυπνότερη των έπισκεπτών η Αδελφότητα ανέθεσε τον Αύγουστο στον μαθητή του Λυκείου Καρπενησίου Βασίλη Ν. Ζάρα να επιθλέπει και να κρατάει ανοιχτή την Πνευματική Γωνιά, τρεις φορές την εβδομάδα. Συγχαίρουμε τον Βασίλη για την προθυμία, τον ζήλο και την συνέπεια στην τήρηση του ώραριου και έκπληρωση γενικά τών καθηκόντων του.

Τα αυλάκια

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας εύχαριστεί την Έπιτροπή από τους κ.κ. Βασίλη Μίχο, πρόεδρο, Αρ. Γιουρνά και Δημ. Δερματά μέλη, που έπιμελήθηκαν τον καθαρισμό τών αυλακιών από τον κ. Π. Τζαβέλη.

Εθελοντική εργασία

Το Μικρό Χωριό στις παραδόσεις του! Η καλώς έννοουμένη πρωτοβουλία, η προσωπική έθελοντική προσφορά. Μ' αυτές τις έθελοντικές εργασίες καθαρίστηκαν οι δρόμοι, κόπηκαν χόρτα ξερά και κλαδιά από τά δέντρα για να περνάει το λεωφορείο, καθαρίστηκε το Μνημείο, το ρολόι του καμπαναριού κουρδίζεται και καθαρίζεται, καθαρίσματος αυλακιών, ηλεκτρολογικά, υδραυλικά κ.ά. Με την αυθόρμητη

συμμετοχή και συμβολή του καθενός μας δείχνουμε νοικοκυροσύνη και κάνουμε εύπροσωπο το χωριό.

Η Αδελφότητα άπειθύνει ένα θερμό εύχαριστώ σε όλους.

Ψηφίστε στο χωριό

Κάτι που θα συμβάλει στο ξαναζωντάνεμα του χωριού αλλά και στην καλύτερη επίλυση τών προβλημάτων του είναι να μεγαλώσουμε τον αριθμό εκείνων που μπορούν να ψηφίσουν στο χωριό. Το θέμα αυτό η Αδελφότητα τ'χει θέξει έπανελημμένα στις Συνελεύσεις της καθώς και από τις στήλες του περιοδικού (βλ. τεύχος αρ. 8 σελ. 40 (1980)).

Για άλλη μία φορά ύπενθυμίζουμε ότι όσοι δέν ψηφίζουν στο χωριό, πρέπει να μεταφέρουν εκεί το έκλογικό τους δικαίωμα. Όσοι είναι γραμμένοι στα Μητρώα ή Δημοτολόγια του χωριού μπορούν με μία αίτησή τους στον Γραμματέα της Κοινότητας να έγγραφοϋν εκεί στους έκλογικούς καταλόγους του δίνοντας και το έκλογικό τους βιβλιάριο.

Όσοι όμως είναι γραμμένοι σε άλλους Δήμους ή Κοινότητες θα ζητήσουν πρώτα μεταδημότευση από κεί που ανήκουν τώρα και μετά θα πρέπει να έγγραφοϋν στα δημοτολόγια του χωριού ζητώντας ταυτόχρονα και την έγγραφή τους στους έκλογικούς καταλόγους του.

Όσοι έχουν άποριες μπορούν να τηλεφωνήσουν στα μέλη του Δ.Σ. Ακόμη καλύτερη ενημέρωση και έξυπνότερη θα θροϋν από τον Γραμματέα της Κοινότητας κ. Αθανάσιο Κοντογιώργο (Μικρό Χωριό).

Είσοφορς στη διάρκεια του Καλοκαιριού

Α) Για τ' αυλάκια, το όστεοφυλάκειο και συναφή έργα στο χωριό.

Γιουρνάς Αρ. 2000. Ζορμπαλάς Διον. 5.000. Θάνος Χ. 3.000. Κομπορόζος Τρ. 4.000. Κρίκος Δημ. 2.000. Κυρίτης Π. 4.000. Μπάκης Δ. 2.000. Ουτούντζης Δ. 1.000. Πλάκας Κ. 1000. Πλάκας Χρ. 2000. Τομπολίδης Εϋγ. 5000. Φλέγγας Αν. 1000.

Β) Για τον τοίχο γύρω από την εκκλησία της Μεταμόρφωσης.

Δερματάς Δημ. 500. Δερματάς Ίωάν. 1.000. Κατσιγιάννης Εϋάγ. 500. Κομπορόζος Αρμ. 1.000. Κομπορόζος Τρύφ. 1.000. Κυρίτης Παν. 1.000. Κυρίτης Σπ. 1.000. Κρίκος Δημ. 1.000. Μπάκης Δημ. 500. Πριόβολος Κων. 1.000.

Οί ύπόλοιπες είσοφορς και συνδρομές θα δημοσιευτούν στο επόμενο τεϋχος, μόλις έτοιμασθει ο σχετικός κατάλογος από το βιβλίο Ταμείου της Αδελφότητας.

απο το χωρο της Ευρυτανίας

ΜΝΗΜΕΙΟ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΩΝ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΙΟ

Σε μιὰ επιθλητική τελετή που ὀργάνωσε ὁ Σύνδεσμος τῶν Μεγαλοχωριτῶν «Ἡ Ἁγία Παρασκευή» μετὰ τὴν Κοινότητα Μεγ. χωριοῦ, ἔγιναν στὶς 19.8.84 τὰ ἀποκαλυ-

Ὁ κύριος ὁμιλητὴς κ. Στ. Βασιλόπουλος ὁμιλῶν

πτήρια μεγαλοπρεποῦς μνημείου τῶν 13 Ἐθνομαρτύρων Μεγαλοχωριτῶν καὶ Μιχροχωριτῶν που ἐκτελέστησαν ἀπὸ τὰ στρατεύματα κατοχῆς στὸ Μικρὸ Χωριὸ στὶς 24.12.42.

Ἡ γιορτὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων ἔγινε στὸν περίβολο τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γερασίμου τοῦ Μεγ. Χωριοῦ, ὅπου στήθηκε ἀναμνηστικὴ πλάκα σὲ σχέδιο τοῦ ἀρχιτέκτονα κ. Κώστα Διθέρη καὶ ὀρειχάλκινο ἄγαλμα, που φιλοτέχνησε ὁ γλύπτης κ. Γ. Χουλιάρης.

Προηγῆθηκε ἀρχιερατικὸ μνημόσυνο στὸν Ἱ. Ν. Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ ἀκολούθησε στὸν ἄλλο μνημείου ἐπιμνημόσυνη δέηση. Χοροστάτησε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος.

Τὴν ἀποκάλυψη τοῦ Μνημείου ἔκαμε ὁ Νομάρχης Ευρυτανίας κ. Νώντας Μπλατῆς. Τὸς ἐπίσημους προσφώνησε ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου κ. Ν. Καρβέλης καὶ

τὸν πανηγυρικὸ τῆς ἡμέρας (χρονικὸ τῆς Ουσίας τῶν ἐθνομαρτύρων) ἐκφώνησε ὁ κ. Στ. Βασιλόπουλος. Ἀκολούθησε κατάθεση στεφάνων ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους, συγγενεῖς τῶν ἐθνομαρτύρων, ἐκπροσώπους τοπικῶν Συλλόγων καὶ ἀντιστασιακῶν ὀργανώσεων.

Συγχαίρομε τὸν Σύνδεσμο Μεγαλοχωριτῶν γιατί, παρὰ τίς πολλὲς δυσκολίες, ἔφερε μετὰ ἐπιτυχία σὲ πέρας τὸ μεγαλοπρε-

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος καταθέτει τὸ στεφάνι

πὲς αὐτὸ μνημεῖο, ὕστατο φόρο τιμῆς στοὺς ἀείμνηστους 13 ἐθνομαρτυροὺς.

Ἔτσι, 42 χρόνια μετὰ τὸν ἡρωϊκὸ θάνατό τους, τὰ δύο ἱστορικὰ χωριά τῆς Ευρυτανίας, τὸ Μικρὸ καὶ τὸ Μεγάλο Χωριὸ, ἔπραξαν τὸ χρέος τους στοὺς 13 ἐθνομαρτυροὺς που ἔδωσαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν Πατρίδα, Καὶ πάλι εὐγε.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητάς μας κα-

τέθεσε στα ἀποκαλυπτήρια τοῦ Μνημείου, γιὰ λογαριασμό ὄλων τῶν Μικροχωριτῶν, στεφάνι, μετὰ παρακάτω λόγια:

Ἄθνατοι Νεκροί,

Ἡ Ἀδελφότης Μικροχωριτῶν συγχαίρει καὶ ἐπιχαίρει σήμερα. Γιατί ἀντίκρυ στοῦ ἀπέριτο μνημείου πρὸ αὐτῆ σᾶς ἔστησε πρὶν ἓνα χρόνον ἀκριβῶς, γιὰ νὰ τιμῆσει τὴ μεγαλειώδη θυσία σας στοῦ Μικροῦ Χωριό, τὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου σας, ὕψωνται σήμερα περικαλῆς καὶ καλλιμάρμαρο μνημείο, πού σας ἔστησε ὁ Σύνδεσμος τῶν Μεγαλοχωριτῶν στὸν τόπο τῆς καταγωγῆς σας, στοῦ ἱστορικοῦ Μεγάλου Χωριό.

Ἀγαπημένοι Νεκροί, γενναῖοι Σωματριοῦτες, ἡ Ἀδελφότης Μικροχωριτῶν πού ἐκφράζει ὄλους τοὺς ξενητεμένους Μικροχωριτῆς καὶ περικλείει στοὺς κόλπους τῆς ἀγαπημένα παιδιὰ καὶ ἐγγόνια τῶν γενναίων συναθλητῶν σας τῶν Μικροχωριτῶν Νικολάου Κυρίτη καὶ Χρήστου Φλέγγα, τὸ Μικρὸ Χωριό πού ἔζησε θουθὰ τὸ μαρτύριό σας, ὄλοι οἱ Μικροχωριτῆς γονατίζουν σήμερα μπροστὰ στοῦ περικαλῆς αὐτὸ μνημείο καὶ καταθέτουν τὸ μικρὸ τοῦτο στεφάνι σὰν ἐλάχιστο φόρο τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης στὴ μεγαλειώδη θυσία σας.

Αἰωνία σας ἡ Μνήμη.

Ἐὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς»

Θέμα ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου

Τριήμερο ἐπιστημονικὸ συνέδριο 12-14 Ὀκτωβρίου ἔγινε στοῦ Καρπενήσι μετὰ τὸν τίτλο «Ἐὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς καὶ ἡ ἐποχὴ του». Τὸ Συνέδριο διοργανώσαν κατὰ τρόπο ἕριστο καὶ ἐπιτυχῆ, ἡ Ἰ. Μητρόπολη Καρπενησίου καὶ τὸ Ἐλληνομουσεῖο Καρπενησίου «Εὐγένιος Γιαννούλης ὁ Αἰτωλὸς». (Πρόεδρος ὁ κ. Παν. Βλάχος).

Οἱ ἐνδιαφέρουσες ἀνακοινώσεις πού ἔγιναν ἀπέβλεψαν νὰ ἐρευνηθοῦν βαθύτερα τὴ ζωὴ, τὸ ἔργο καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ ὄσιου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ (πού τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς του ἔζησε στὴν Εὐρυτανία Καρπενήσι — Βραγγιανὰ) καθὼς καὶ τῶν μαθητῶν του καὶ γενικότερα τῆς ἐποχῆς του (17ος αἰώνας).

Ἡ παρουσία στοῦ Συνεδρίου φωτισμένων ἱεραρχῶν, ἡ συμμετοχὴ διακεκριμένων ἐπιστημῶν - ἐρευνητῶν καὶ ἡ αὐθόρμητη προσέλευση κόσμου, μαζὶ μετὰ τὴν ὑποδειγματικὴ ὀργάνωση, σημάδεψαν τὴν ἐπιτυχία τοῦ Συνεδρίου. Εἶναι τὸ πρῶτο στοῦ εἶδος τοῦ συνέδριο πού διοργανώνεται στὴν Εὐρυτανία καὶ ἐσχάσαστε νὰ ἀποτελέσει, ὅπως πιστεύουμε, τὴν ἀπαρχὴ γιὰ τὴν παραπέρα ἐπιστημονικὴ ἐνασχόληση μετὰ τὴν ἱστορία τῆς Εὐρυτανίας καὶ τῶν προσωπικοτήτων πού τὴν ἐλάμπρυναν. Συγχαίρουμε τοὺς διοργανωτῆς καὶ ὄσους συνετέλεσαν στὴν ἐπιτυχία τοῦ Συνεδρίου.

Ἐκδήλωση Πανευρυτανικῆς

Χορωδιακὴ ἐκδήλωση μετὰ βυζαντινὰ καὶ παραδοσιακὰ δημοτικὰ τραγούδια ὀργάνωσε μετὰ ἐπιτυχία ἡ Πανευρυτανικὴ Ἐνωσις στίς 21.11.84. Τραγοῦδησαν καὶ ἔπαιζαν μουσικὰ ὄργανα τὰ μέλη τῆς Χορωδίας τοῦ Φάρου Τυφλῶν, τὴν ὁποία διεύθυνει ὁ ἐξαιρετὸς μουσικοδιδάσκαλος τυφλὸς συμπατριώτης μας κ. Γ. Σερῆτης. Τὰ χορωδιακὰ κομμάτια παρουσίαζε ὁ κ. Ν. Γιαννακόπουλος. Στὴν ἐκτέλεση τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν συμμετεῖχε μετὰ κλαρίνο του ὁ γνωστὸς κλαριντῆς κ. Σκαλιώτης. Πρὶν ἀνοίξει τὸ πρόγραμμα τῆς χορωδίας μίλησε ἐμπνευσμένα γιὰ τὸ δημοτικὸ μας τραγούδι ὁ γνωστὸς Εὐρυτάνης λογοτέχνης - συγγραφέας κ. Μιχάλης Σταφυλᾶς.

Συγχαίρουμε τὴν Πανευρυτανικὴ καὶ ὄσους συνέβαλαν στὴν ἐπιτυχία τῆς ἐκδήλωσης.

Ὁ Νομάρχης Εὐρυτανίας

σὲ Πανευρυτανικὴ συγκέντρωση

Μὲ πρωτοβουλία τῆς Πανευρυτανικῆς Ἐνωσῆς Ἀθηνῶν πραγματοποιήθηκε τὸν Νοέμβριον συγκέντρωση ἐκπροσώπων Εὐρυτανικῶν Συλλόγων στὴν αἴθουσα τοῦ Συλλόγου Ἀπεραντίων.

Ὁ προσκληθεὶς Νομάρχης Εὐρυτανίας Νώντας Μπλατσῆς ἐνημέρωσε τοὺς Εὐρυτάνες γιὰ τὶς ἐξελίξεις τῶν Εὐρυτανικῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἐκτελούμενων ἔργων στοῦ Νομοῦ. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, εἶπε, διατέθηκαν δύο δισεκατομμύρια διακόσια ἑκατομμύρια δραχμῆς, ἐνῶ ἄλλα δύο δισεκατομμύρια ἀπορροφήθηκαν στὰ στεγαστικὰ δάνεια.

Ἐπίσης ὁ Πρόεδρος τῆς Α.Ε. Εὐρυτανίας Ἀριστοτέλης Θάνας ἐνημέρωσε γιὰ τὴν πορεία τῶν ἐργασιῶν Ἰδρυσης Ξυλουργικοῦ Ἐργοστασίου πιστώσεως 750.000.000 καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ Ἐργοστασίου Φουρνᾶς.

Ὁ Νομάρχης ἀπῆντησε σὲ ἐρωτήματα Εὐρυτάνων γιὰ θέματα χωριῶν Εὐρυτανίας καθὼς καὶ σὲ προτάσεις γενικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ συγκράτηση τῆς διαρροῆς τοῦ πληθυσμοῦ μετὰ τὴν Ἰδρυση κέντρων ἔλξεως.

Γιορτὲς δάσους 1984

Μὲ ἐνδιαφέρουσες καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις (χορὸς, θέατρο, μουσικὴ) ἔγιναν τὸ καλοκαίρι μετὰ ἐπιτυχία οἱ γιορτὲς τοῦ δάσους στὴν Εὐρυτανία. Ἡ καθιερωμένη αὐτὴ πολιτιστικὴ ἐκδήλωση ἔκλεισε μετὰ λαϊκὸ πανηγύρι στὸν Ἄη - Θανάση Καρπενησίου πού ὀργανώσαμε ὁ πολιτιστικὸς Σύλλογος Καρπενησίου.

Κτηνιατρική Έκθεση

Ίδιαίτερα ενδιαφέρουσα φέτος ή Κτηνιατρική Έκθεση της Νομαρχίας Ευρυτανίας. Κοντά στ' άλλα έντυπα, οι επισκέπτες εύρισκαν ένα χρησιμώτατο ενημερωτικό έντυπο που άφορούσε «τι πρέπει να γνωρίζει ο καταναλωτής για τὰ τρόφιμα ζωικής προέλευσης (κρέας, κονσέρβες, γάλα, τυριά, αυγά κ.λπ.). Κάτι που θα είναι χρήσιμο να διαδοθεί εύρύτερα και μετά τη λειτουργία της Έκθεσης.

Η μάχη της Καλλιακούδας (1823)

Στὰ «Λακώματα» της Καλλιακούδας έγιναν με έπιτυχία και φέτος οι γιορτές για την επέτειο της ιστορικής μάχης. Στην έπιμνημόσυνη δέηση χοροστάτησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησιού κ. Νικόλαος. Παρέστησαν ο Νομάρχης Ευρυτανίας κ. Μπλατσής, ο δήμαρχος Καρπενησιού κ. Σερετάκης καθώς και εκπρόσωποι χωριών και τοπικών Συλλόγων. Μετά την όμιλία για τὸ ιστορικό της μάχης

και την κατάθεση στεφάνων έπακολούθησε κοινό γεύμα και ρουμελιώτικο γλέντι.

Μνήμη προέδρων Ο.Ρ.Ε.

Τὸ νέο Δ.Σ. της Όμοσπονδίας Ρουμελιωτῶν Ελλάδος τέλεσε (18-11-84) μνημόσυνο στην μνήμη τῶν άειμνήστων προέδρων της Δ. Βαρελή, Π. Γαρδίκη, Κ. Συμπαρούνη, Ν. Σοφαλή.

Πνευματικό κέντρο Ρουμελιωτῶν

Μιά από τις ποικίλες έκδηλώσεις του Π.Κ.Ρ. που οργανώνει κάθε χρόνο, ήταν και η διάλεξη που έγινε στην αίθουσα διαλέξεων του Κέντρου στις 7 Νοεμβρίου 1984. Συγχαίρουμε τὸ νέο Διοικ. Συμβούλιο που με τὸν άκαταπόνητο Πρόεδρο κ. Ι. Παπακωνσταντίνου συνεχίζει την άνοδική πορεία ολοκληρώσεως του κέντρου, στο όποιο τρεις έλπίδες στηρίζουν οι Ρουμελιώτες. Περιττεύει να επαναλάβουμε τὴ μεγάλη αξία του και την άνάγκη ένίσχυσης του άπ' όλους τούς Ρουμελιώτες.

ΤΟ 40ο ΕΤΗΣΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ «ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ»

του κ. Π. Κωστοπαναγιώτη

Πρωτοφανή έπιτυχία σημείωσε τὸ 40ο Συνέδριο Ευρυτάνων Αμερικῆς «ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ» που έγινε στο WILLIAMSBURG - Va στις 30 Ιουνίου και 2 Ιουλίου 1984.

Με άνείπωτη χαρά και συγκίνηση τρεις χιλιάδες και πλέον Ευρυτάνες άντάμωσαν άπ' όλα τὰ μέρη της Αμερικῆς για να γιορτάσουν τὴ σαραντάχρονη πολύπλευρη δραστηριότητα της Ένωσης «ΒΕΛΟΥΧΙ» που έγινε σύμβολο άγάπης τῶν ξηνητεμένων για τὴν Πατρίδα.

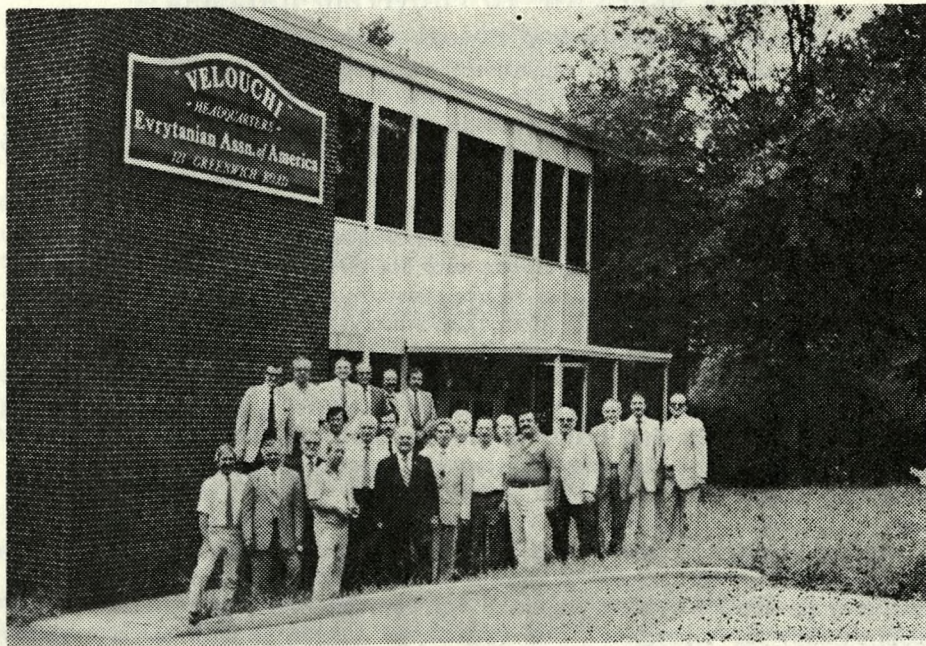
Έλάμπρυναν τὸ συνέδριο με τὴν παρουσία τους ο Μητροπολίτης Καρπενησιού ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ο Δήμαρχος Καρπενησιού Δημήτριος Σερετάκης, ο Πρόεδρος Πανερυτανικῆς Ένωσης Ελλάδος Παναγιώτης Κωστοπαναγιώτης που είναι και μόνιμος άντιπρόσωπος της Ένωσης στην Ελλάδα, ο Πρόεδρος του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Καρπενησιού Γεώργιος Αρμάγος, ο Αρχιεριατικός Επίτροπος Μητροπόλεως Καρπενησιού, Ιερέας Άγγελος Παπαθανασίου και ο Πρόεδρος του Συλλόγου Ευγένιος ο Αιτωλός, Έπιθεωρητής Μέσης Εκπαιδεύσεως Παναγιώτης Βλάχος. Θεομῆ ύποδοχη έπεφύλαξαν στο Σεβασμιώτατο κ. ΝΙΚΟΛΑΟ με τὴν άκολούθια του στο NORFOLK οι Καρπενησιώτες με έπικεφαλῆς τούς κ.κ. Γ. Καναδό και Κων. Μπαλάφα.

Ο Πρόεδρος της Πανερυτανικῆς Ένωσης κατά τὸ έπίσημο δείπνο παρέδωσε έγγραφο εὐαρέσκειας της Έπουργού Πολιτισμοῦ και Έπιστημῶν Κατ Μελίνας Μερχούρη, σε άναγνώριση της σαραντάχρονης δημιουργικῆς πορείας στο φιλανθρωπικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα της Ένωσης, προτομή του Μεγάλου Άλεξάνδρου, Έλληνική σημαία και σειρά βιβλίων Λογοτεχνικού περιεχομένου.

Μετέφερε επίσης ο κ. Κωστοπαναγιώτης μηνύματα προς τούς άπόδημους, τὸ Ἄθμιο Ἄθηναίων, άλλων Ἄθμων και Κοινοτήτων, τοπικῶν Ευρυτανικῶν Συλλόγων και διαφόρων προσωπικοτήτων.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ μετὰ τὴν ἀκολουθία του καὶ συνοδευόμενος ἀπὸ τὸ δραστήριο Γραμματέα, Σεραφεὶμ Νικόπουλο ἐπεσκέφθηκε πολλὰς Ἑλληνικὰς Κοινότητες καὶ εἰς τὴν ἔδρα τοῦ ΒΕΛΟΥΧΙΟΥ CHARLOTTE ἐτέλεσε ἀρχιερατικὴ λειτουργία γενόμενος παντοῦ δεκτὸς μετὰ συγκίνηση. Ἐπίσης ὁ Δήμαρχος Καρπενησίου κ. Δημήτριος Σερετάκης ἐπεσκέφθηκε πολλὰς Κοινότητες καὶ φιλοξενήθηκε ἀπὸ πολλοὺς Καρπενησιώτες πού τοὺς ἐνημέρωσε

Ὁ κ. Π. Κωστοπαναγιώτης μπροστὰ στὰ γραφεῖα τοῦ «Βελουχιού» μετὰ τὰ προεδρεῖα τῆς Συνέλευσης.

γιά τὴν πατρίδα χωρὶς νὰ παραλείπεται ἡ ἐνθουσιώδης ὑποδοχὴ πού ἔτυχε σ' ὅλες τὶς Ἑλληνικὰς Κοινότητες πού ἐπισκέφθηκε ὁ κ. Παν. Κωστοπαναγιώτης, μετὰ τὶς διαφωτιστικὰς του ὁμιλίαις γιὰ τὰ οἰκονομικὰ τῆς πατρίδος, καὶ ἰδιαιτέρως τὰ κίνητρα γιὰ ἐπενδύσεις στὴν Ἑλλάδα.

Καταχειροκροτήθηκε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐράνου γιὰ τὸ Γηροκομεῖο Κωνσταντῖνος Μπαλάφας πού ὁλοκλήρωσε τὴν πρώτη φάση τοῦ ἐράνου μετὰ τὴ συγκέντρωση τοῦ ὑποσχεθέντος ποσού ἑκατὸ χιλιάδων δολλαρίων, καὶ εἰσηγήθηκε τὴν ἄμεσο ἀποστολὴ 45.000 Δολλαρίων στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα Καρπενησίου γιὰ τὴ συνέχιση τοῦ ἔργου μετὰ τὴ διαβεβαίωση ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ συνεχίσει τὶς προσπάθειαις.

Τρεῖς μέρες μετὰ Ἑλληνικὰς χορευτικὰς βραδνεὺς ἔζησαν οἱ Εὐρυτανεὺς, ἀξέχαστες στιγμὲς μετὰ τὰ φιλικὰ τους πρόσωπα πού ἀντάμωσαν ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια σὲ ἀτμόσφαιρα μεγάλης συγκίνησης καὶ Ἐθνικῆς ἑξαέρσης, ἔφυγαν μετὰ δακρυσιμὰ μάτια καὶ μετὰ τὴν ἐλπίδα νὰ ξανασυναντηθοῦν τοῦ χρόνου στὸ GREENVILLE S.C. καὶ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1986 στὸ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ πού θὰ γίνῃ τὸ προσκύνημα στὴ λεβεντομὰνα Εὐρυτανία ὄλων τῶν Συλλόγων σ' ἓνα παγκόσμιον ΠΑΝΕΤΡΥΤΑΝΙΚΟ ΣΤΥΝΕΔΡΙΟ πού θὰ εἶναι ὁρόσημο στὴν ἱστορία τῆς Εὐρυτανίας.

Ἀνάγκες συναισθήματα καὶ προοπτικὲς τοῦ μετανάστη

Τοῦ κ. Γ. Κ. ΣΤΑΥΡΑΚΗ

(Συνέχεια ἀπὸ προηγούμενο τεῦχος)

ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΑΠ' ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἀπὸ μελέτες ποὺ ἔγιναν στὰ προβλήματα στοιχειώδους καὶ μέσης Παιδείας γιὰ τὰ παιδιά τοῦ Μετανάστη οἱ περισσότεροι παραδέχονται ὅτι τὸ Ἑλληνοπαῖδο γίνεται περισσότερο εὐαίσθητο καὶ δημιουργεῖ μιὰ σύγχυση γλωσσικὴ καὶ κουλτουριστικὴ θὰ λέγαμε ἀφοῦ δὲν ξέρει τί πρότυπα νὰ διαλέξει. Φυσικὸ εἶναι νὰ υἱοθετεῖ καὶ νὰ ἀφομοιώνει καλύτερα τὴ γλῶσσα καὶ τὴν νοοτροπία ποὺ ἐπικρατεῖ στὴ χώρα ποὺ ζεῖ καὶ κατὰ κανόνα γίνεται ἀρνητικὸ καὶ ὑστερεῖ πολὺ στὴν κατανόηση τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας.

Παρὰ τίς διεβεβαιώσεις ποὺ παρέχει ἡ Αὐστραλία ὅτι τὰ Μεταναστώπαιδα ἀπολαμβάνουν ἴδια μὲρψωση καὶ μεταχειρήση αὐτὸ δὲν εἶναι ὀλοκληρωτικὰ ἀκριβές. Χιλιάδες παιδιά φοιτοῦν σὲ σχολεῖα, σὲ παλιές συνοικίες τῆς Μελβούρνης καὶ τοῦ Σίδνεϋ σχεδὸν διαχωρισμένα ἀπὸ τὸ Αὐστραλιανὸ στοιχεῖο. Οἱ περισσότεροι δάσκαλοι εἶναι μετανάστες καὶ οἱ ἴδιοι καὶ τὰ ἐποπτικὰ μέσα λιγότερα σὲ σύγκριση μὲ ἄλλα Σχολεῖα ποὺ ἐπικρατοῦν οἱ Αὐστραλοί.

Παρὰ τὸ ἀβάσιμο ποὺ διατυπώνουν πολλοὶ γονεῖς ὅτι ἡ προσαρμογὴ τῶν παιδιῶν τους στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἐκείνο ποὺ τους ἀποτρέπει νὰ ἐπιστρέψουν, στὴν πραγματικότητά τὸ παιδί ἔχει καταπληκτικὴ ἱκανότητα προσαρμογῆς σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς ἴδιους τοὺς γονεῖς. Ἐδῶ ὅμως πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι γιὰ νὰ τὸ πετύχουμε αὐτὸ θὰ πρέπει στὴ μεταβατικὴ αὐτὴ περίοδο ποὺ μπορεῖ νὰ εἶναι 2 - 3 χρόνια τὸ Σχολεῖο ποὺ θὰ πάει νὰ τοῦ δείξει κατανόηση, καὶ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κάθε περίπτωση, ἀλλὰ καὶ οἱ γονεῖς νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ θέμα μὲ θετικὸ τρόπο μέσα στὰ πλαίσια τῆς πραγματικότητος. Πολλὰ Σχολεῖα Δημοτικὰ καὶ Γυμνάσια ποὺ δέχονται ἱκανὸ ἀριθμὸ Ἑλληνοπαίδων τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἐκεῖ ποὺ ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ διδάσκονται περισσότερες ὥρες τὰ Ἑλληνικὰ γιὰ νὰ καλύπτεται τὸ κενὸ σὲ λιγότερο χρόνον. Νὰ μειωθεῖ τὸ κατώτερο ὄριο βαθμολογίας κυρίως στὸ μάθημα τῶν Ἑλληνικῶν γιὰ τὰ παιδιά τῶν μεταναστῶν ποὺ φοιτοῦν σὲ Γυμνάσια καὶ Λύκεια καὶ θέλουν νὰ εἰσαχθοῦν σὲ ἀνώτερα καὶ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα κυρίως σὲ τομεῖς πρακτικῆς κατευθύνσεως. Καλὸν εἶναι ὁ Μετανάστης νὰ ἀποφεύγει τὰ μεγάλα ἰδιωτικὰ Σχολεῖα τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης ἂν δὲν εἶναι οἰκονομικὰ εὐρωστος, γιὰ τὴν διδασκαλία εἶναι πολὺ ὑψηλά.

ΝΑ ΜΗ ΣΤΡΑΤΕΥΟΝΤΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Εἶναι κοινὸ μυστικὸ ἀνάμεσα στοὺς νέους τοῦ Ἐξωτερικοῦ καὶ ἴσως ὁ ὑπ' ἀριθμὸν ἓνα ἀποτρεπτικὸς παράγων ἢ σκέψις ὅτι μόλις ἔλθουν στὴν Ἑλλάδα ὑποχρεοῦνται νὰ καταταγοῦν στὸ στρατό. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πολλοὶ ἔφυγαν ἀμέσως μετὰ τοὺς πολέμους (1940 - 1949) καὶ διατηροῦν ἀνεξίτηλες ἐμπειρίες γιὰ τίς συνέπειες τοῦ πολέμου.

Υπάρχουν παραδείγματα ποὺ κατὰ καιροὺς νέοι κατὰ τὴν ἀφιξὴ ἐδῶ τοὺς ζητήθηκε νὰ παρουσιαστοῦν (ἀμέσως) σὲ ἀρμόδιες ἀρχές. Σὲ πολλὰς Ἀγγλόφωνες χώρες ἡ στράτευση δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ ἡ νοοτροπία αὐτὴ ἐμφυτεύεται καὶ στὰ Ἑλληνοπαῖδα ποὺ ζοῦν ἐκεῖ.

Μολονότι κανένας δέν θά ἔχει ἀντίρρηση νά ὑπηρετήσῃ στό στρατό, θά πρέπει στούς νέους νά δοθεῖ ἐπίσημα ἡ διαβεβαίωση ὅτι τουλάχιστο γιά ἕνα χρόνο ἀπό τήν ἀφιξή τους ἐδῶ θά εἶναι ἀπηλλαγμένοι ἀπό τήν ὑποχρέωση αὐτή.

Τὸ διάστημα αὐτὸ τοῦς δίνει τήν εὐκαιρία νά γνωρίσουν καλύτερα τήν Ἑλλάδα καί νά κάνουν τίς ἐπιλογές πού αὐτοὶ θέλουν χωρὶς τὸ φόβο τῆς ξαφνικῆς στρατεύσεως πού ἀποθαρρύνει πολλοὺς νά μᾶς ἐπισκεφθοῦν.

ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΙΑΤΡΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Κατὰ κοινὴ ὁμολογία τὰ συστήματα ἱατρονοσοκομειακῆς περίθαλψης στίς χώρες πού ζοῦν οἱ μετανάστες εἶναι κατὰ κανόνα ἀνώτερα ἀπὸ τὰ δικά μας, καί ἀπὸ πλευρᾶς ποιότητος καί ἀπὸ πλευρᾶς αὐτόματης κάλυψης τοῦ πολίτη ἀδιαφόρως τῆς οικονομικῆς του θέσεως. Αὐτὴ ἡ πραγματικότητα γίνεται κοιμίτι τῆς ζωῆς τοῦ Ἑλληνα, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία εἶναι ἰδιαίτερα εὐαίσθητος σὲ ζητήματα ὑγείας.

Εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη λοιπὸν νά γίνουν διακριτικὲς συνεννοήσεις καί συμφωνίες γιά τήν αὐτόματη κάλυψη τοῦ μετανάστη ἀπὸ τήν ἀφιξή του στήν Ἑλλάδα ὥστε νά ἐλαχιστοποιεῖται τὸ ἄγχος ὅτι ἂν γυρίσει στήν Πατρίδα δέν θά ἔχει προστασία στήν περίπτωση ἀρρώστειας.

ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Τὰ συστήματα συντάξεων διαφέρουν ἀπὸ χώρα σὲ χώρα, παρὰ ταῦτα τὸ θέμα αὐτὸ ἔχει ἐπιλυθεῖ σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀφοῦ οἱ περισσότερες χώρες ἔκαναν τήν παραχώρηση νά ἐμβάζουν τίς συντάξεις στοὺς δικαιούχους πού μένουν στήν Ἑλλάδα γιά νά περάσουν τὰ γεράματα.

ΔΑΝΕΙΑ ΓΙΑ ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Τὰ συστήματα δανείων καί ἡ διαδικασία πού ἀπαιτεῖται στίς πῖθ πολλὲς χώρες εἶναι πολὺ προχωρημένα καί συγχρόνως ἡ διαδικασία πολὺ ἀπλή.

Εἰδικὰ τὰ δάνεια γιά τὸ πρῶτο σπιτί τῶν πολιτῶν γενικῶς δίνονται μὲ ἰδιαίτερα καλοὺς ὅρους καί καλύπτουν συχνὰ τὰ 2/3 τῆς ἀξίας τοῦ σπιτιοῦ. Οἱ τόκοι παλιότερα ἦσαν 5—6%. Φυσικὰ μὲ τὸν πληθωρισμὸ πού ἔχουμε σήμερα καί οἱ τόκοι εἶναι ἀνάλογα ὑψηλότεροι.

Ἄν λάβουμε ὡς ὄψιν ὅτι στήν Ἀμερική καί στήν Αὐστραλία μία μονοκατοικία πολὺ ἀνετη μὲ κήπους κλπ. κοστίζει γύρω στίς 70 χιλ. δολλάρια καί ἕνα ἐφάμιλλο σπιτί στήν Ἑλλάδα χρειάζεται τουλάχιστον τὰ διπλά λεφτὰ νά τὸ ἀγοράσει ὁ μετανάστης, θά ἀντιληφθεῖτε τὸ Ἑλληνικὸ παράδοξο πού ἀφήνω νά τὸ ἐξηγήσει τὸ ἀρμόδιο κράτος.

Εἶναι συνεπῶς πολὺ δύσκολο νά ἐνθαρρυνθεῖ ὁ μετανάστης νά ἐπιστρέψει ὅταν ξέρει ὅτι ὁ μόχθος του στήν ξενιτειὰ χάνεται μέσα στὰ γρανάζια τοῦ οικονομικοῦ συστήματος στήν Ἑλλάδα.

Ἄν πραγματικὰ ἡ δημιουργία καί ἡ ἀνάπτυξη εἶναι ὁ στόχος τοῦ κράτους, πρέπει νά ἰδρυθεῖ εἰδικὸς φορέας νά μελετήσῃ ἕνα σύστημα δανείου προσαρμοσμένο στίς ἀνάγκες τῶν μεταναστῶν πού ἐπιστρέφουν νά μείνουν μονίμως, πού νά καλύπτουν τόσο γιά τὴν ἀγορὰ τοῦ πρῶτου σπιτιοῦ ὅσο καί γιά τὴν ἐπαγγελματικὴ του δραστηριότητα. Γιά λόγους χωροταξίας, στὸ πρόγραμμα θά πρέπει οἱ ὅροι γιά τὰ δάνεια νά εἶναι πολλαπλῶς καλύτεροι γιά ἐκείνους πού θά ἐγκαθίστανται στήν ἐπαρχία, ἀφοῦ ἄλλωστε οἱ περισσότεροι μετανάστες προέρχονται ἀπὸ αὐτήν. Τὰ ἰσχύοντα κίνητρα σήμερα ὅπως ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ φόρου μεταβιβάσεως ἀκινήτων δέν εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὰ γιά νά πετύχουμε τίποτα ἀξιόλογο. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ὁ ὅρος δάνειο γιά τὸ μετανάστη ἀποτελεῖ βίωμα ἀφοῦ μόνον μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο κατώρθωσε νά δημιουργήσῃ περιουσία στὸ ἐξωτερικὸ.

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

★ **Η ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΒΑ-ΣΤΑΚΗ**, Χρυσούλα Χατζηγιαννίου, Ἀθήνα 1984. Τῆ μπαλλάντα αὐτὴ ἐμπνεύστηκε ἡ συγγραφέας ἀπὸ τὴ δράση καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ ἔθνομάρτυρα Δημήτρη Παπαβαστάκη, ποὺ τελικὰ ἔκαψαν ζωντανοὶ οἱ Ἴταλοι στὸ Μικρὸ Χωριό, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων τὸ 1942. Στὸ ποιῆμα αὐτὸ ὁ ἀείμνηστος ἔθνομάρτυρας συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεὸ ἀπὸ τότε ποὺ ἔγινε ὑπηρέτης - λειτουργὸς τοῦ ὧς τὴν στιγμή ποὺ προσφέρει σ' αὐτὸν τὸ σῶμα του καὶ τὴν ψυχὴ του σὰν «ἕνα ταπεινότατο κερὶ ἀναμμένο». Δίνουμε σὲ ἄλλη ἰστίλη ἀπὸ σπασμα ἀπὸ τὴν μπαλλάντα αὐτὴ.

★ **ΑΥΤΗ ΗΤΑΝ Η ΚΟΝΤΙΒΑ**: Μιά φορὰ κι ἕναν καιρὸ, τοῦ Σταμάτη Κατσιγιάννη, Ἀθήνα 1983. Μιά ἀπέριπτη νοσταλγικὴ ἀφήγηση τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἁμορφῆς ζωῆς ἄλλοτε τῆς Κοντίβας ἀπὸ ἕνα γνωστὸ παιδί τῆς τὸν κ. Κατσιγιάννη ποὺ ζεῖ τώρα στὰ γερατεῖα του στὸ Μεγάλο Χωριό. Στὴ γραφικὴ του ἀναπόληση ὁ μπαρμπά Σταμάτης ποὺ πῆγε σχολεῖο μόνο 5 μῆνες ὄλο κι ὄλο, μάς μιλάει γιὰ τὶς πρώτες οἰκογένειες τῆς Κοντίβας, τοὺς πρώτους κλέφτες, τὰ μάγια καὶ τὶς μάγισσες, τὶς συνήθειες τῆς καθημερινῆς ζωῆς, βότανα, θεραπείες, τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀη-Γιώργη, τοὺς εὐεργέτες δασκάλους καὶ παπᾶδες τοῦ χωριοῦ, πῶς τὸ χωριὸ ἐρήμωσε ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον μέχρι σήμερα, εὐρήματα τοῦ παλιοῦ χωριοῦ κ.ἄ.

Στὸ πρόσωπο τοῦ μπαρμπά Σταμάτη ἡ Κοντίβα ἀπέκτησε τὸν ἱστορικὸ της καὶ γι' αὐτὸ τὸν συχαίρουμε ἐγκάρδια.

★ **ΤΑΤΑΡΝΑ**: Τὸ Μοναστήρι στ' Ἄγραφα, Ἀρτεμὶς Λέλλου, Β' ἔκδοση, Ἀθήνα 1984. Μὲ ἀφορμὴ ἕνα σύντομο ὁδοιπορικὸ ἀπὸ τὸ Ἄγρινιο στὸ Μοναστήρι τῆς Τατάρνας, ἡ κ. Λέλλου μάς ξεναγεῖ στὸν καταπράσινο χῶρο τῆς Εὐρυτανικῆς γῆς. Ἀφοῦ μάς περάσει πάνω ἀπὸ λιθόκτιστα γεφύρια, ἀνάμεσα ἀπὸ τραχιεὲς θουνίσες πλαγιεὲς μὲ εἰδυλλιακὲς εἰκόνες κοπαδιῶν καὶ τσοπάνων, ποὺ ὅσο πάνε καὶ λινοστεύουν, μάς φέρνει στὸ ἱστορικὸ Μοναστήρι τῆς Τατάρνας.

Ἐδῶ ξεκουράζεται τὸ σῶμα καὶ προπάντων ἡ ψυχὴ. Μὲ βαθειὰ κατάνυξη ποὺ ἀποπνέει ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Μοναστηριοῦ μάς ξεναγεῖ στὰ ἱστορικὰ κειμήλιά του, ὅπως εἶναι πατριαρχικὰ σιγίλλια, σουλτανικὰ φερμάνια, ἄγια λείψανα, ἱερά σκεύη, παλαιὰ πολύτιμα βιβλία, εἰκόνες κ.λπ. Μᾶς δίνει σύντομες ἱστορικὲς πληροφορίες γιὰ τὸ καθένα ποὺ κάνουν τὴ σκέψη καὶ τὴ φαντασία μας νὰ πετάει σὲ χρόνους παλιούς.

★ **ΣΤΕΝΩΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ**: Διμηνιαία ἐφημερίδα τοῦ Συλλόγου Στενωματιῶν, ἀρ. 2. Συγχαίρουμε καὶ καλωσορίζουμε τὴν ὥραια ἐφημερίδα τῶν ἀπανταχοῦ Στενωματιῶν ποὺ ἔκανε αἰσθητὴ τὴν παρουσία της μὲ τὴν ἐνδιαφέρουσα ὄλη καὶ τὴν ὥραια ἐμφάνιση. Ὑπεύθυνος ἐκδότης ὁ γνωστὸς συγγραφέας κ. Δ. Κωτσοκάλης.

★ **ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ**, φ. Νοεμβρίου 1984. Ἡ θραυσιμένη ἐφημερίδα, ποὺ διευθύνει ὁ νωσοτὸς λογοτέχνης Γ. Γαϊτάνης καὶ μὲ τὴν εἰδησιογραφία καὶ ἀρθρογραφία της καλύπτει ὄλη τὴ Ροῦμελη.

★ **ΟΙ ΧΩΡΙΑΤΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ**, ἀρ. 26. Ὅπως πάντα στὴν τακτικὴ του ἔκδοση, γεμάτο Εὐρυτανία, τὸ περιοδικὸ τῶν δέκα τοπικῶν Συλλόγων τῆς Καλλιακούδας, ποὺ φροντίζει ὁ ἀκαταπόνητος συγγραφέας - λογοτέχνης κ. Γ. Βράχας. Ἀπὸ τὴν ἐνδιαφέρουσα ὄλη του ἐπισημαίνουμε τὴ γιορτὴ καὶ τοὺς λόγους ποὺ ἐκφωνήθηκαν στὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τῶν 13 ἔθνομαρτύρων στὸ Μεγάλο Χωριό, τὴν δραστηριότητα τῶν Εὐρυτάνων Ἀμερικῆς κ.ἄ.

★ **Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΧΩΡΙΟΥ**, ἀρ. 51 - 53. Ἐντυπωσιακὸ τὸ τελευταῖο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἀδελφοῦ Συλλόγου τῶν Μεγαλοχωριτῶν ποὺ ἡ ἔκδοσή του συμπλήρωσε 50 χρόνια καὶ συνέπεσε μὲ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου ποὺ ὁ Σύλλογος τῶν Μεγαλοχωριτῶν ἔστησε στὴ μνήμη τῶν 13 ἔθνομαρτύρων. Εἰδικὸ ἄρθρο τοῦ φίλου Προέδρου κ. Ν. Καρβέλη ἀναφέρεται στὰ 50 χρόνια τῆς «Φωνῆς τοῦ Μεγάλου Χωριοῦ» καὶ δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ μάσουμε ταυτόχρονα καὶ τὴ σύνθεση τῶν Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου ἀπὸ τὸ 1929 μέχρι σήμερα.

★ **ΑΠΕΡΑΝΤΙΑΚΑ**, τοῦ Συλλόγου Ἀπεραντιῶν, ἀρ. 37 - 38. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συνηθισμένη ὄλη τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ μεγαλύτερο μέρος εἶναι ἀφιερωμένο στὸ Σινέδριο τῶν Ἀπεραντιῶν (28 - 29 Ἀπριλίου 1984), ποὺ κατέληξε σὲ συγκεκριμένες προτάσεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς τοῦ τ. Δήμου Ἀπεραντιῶν.

★ **ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ**, Διμηνιαία ἔκδοση τοῦ Συνδέσμου Εὐρυτάνων Φθιώτιδας, ἀρ. φύλλου 10. Πλούσια σὲ περιεχόμενο ἐφημερίδα τοῦ δραστηρίου Συλλόγου ποὺ συμπλήρωσε φέτος 73 χρόνια καὶ συνεχίζει τὴν πλούσια πολιτιστικὴ του δράση.

★ **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ**, Παιδεία, Γράμματα - Τέχνη, Ἐπιστῆμη, κοινωνικὰ ζητήματα (Συνέχεια στὴ σελ. 53)

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στη στήλη αυτή δημοσιεύονται πάντοτε γράμματα Μικροχωριτών ή μη που απευθύνονται προς το περιοδικό ή την 'Αδελφότητα Κατά προτίμηση δημοσιεύονται τα γράμματα των ξενητεμένων, γιατί τους δίνεται έτσι ή ευκαιρία να επικοινωνήσουν με όλους τους συγχωριανούς. Τους ευχαριστούμε που μας σκέφτονται.

Για την Συγκοινωνία του χωριού

Θα ήθελα με την επιστολή μου αυτή να εκφράσω την πικρία και την απογοήτευσή μου για μιὰ απαράδεκτη κατάσταση που επικρατεί στη συγκοινωνία στον οικισμό του Παλαιού Μικρού Χωριού Καρπενήσιου. Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειές μας και τις παραστάσεις ή κατάσταση της συγκοινωνίας πήγε στο άπροχώρητο. Πριν μερικά χρόνια ή συγκοινωνία αυτή γινόταν, γιατί τώρα καταργήθηκε; Τί μεσολάβησε, αλλά και τί μεσολαβεί; Ποιός μπορεί να μας δώσει μιὰ εξήγηση; Η συγκοινωνιακή γραμμή είναι Καρπενήσι - Νέο Μ. Χωριό (κι εδώ έπρεπε να ηγηγάνει και στο Παλιό Μ. Χωριό, γιατί έξαιρέθηκε, που είναι μιὰ στροφή 2 χιλιομέτρων;) επιστροφή Νέο Μ. Χωριό - Γαύρος - Μεγάλο Χωριό και επιστροφή Καρπενήσι. Και πρέπει να τονίσουμε ότι ή συγκοινωνία στα παραπάνω χωριά γίνεται ΔΥΟ φορές την ημέρα. Είναι πλέον φανερά έγκληματική ή εξαίρεση του Παλαιού Μικρού Χωριού από τη συγκοινωνιακή αλυσίδα. Πολύ θα πρέπει να επιμένει και ή Κοινότητα του Μικρού Χωριού που έχει έδρα το Νέο οικισμό γιατί και οι κάτοικοί της πολύ εξυπηρετούνται με τη συγκοινωνία αυτή αλλά και πολύ ταλαιπωρούνται για να πάνε στις δουλειές τους που είναι κατά τη μεριά του Παλαιού Μικρού Χωριού. 'Αλλά και δεν νοείται συγκοινωνία με τέρμα το Παλιό Μικρό Χωριό να σταματάει δύο χιλιόμετρα πριν. 'Ας φανταστεί κανείς τέρμα εδώ στην πρωτεύουσα να σταματάει μιὰ στάση πριν από το τέρμα

και να γυρίζει πίσω στην άφετηρία, επειδή υποτίθεται δεν θα πάει ή δεν θα πάρει κανέναν επιβάτη. Πιστεύω ότι ή εξαίρεση είναι ήθελιμμένη, μερικοί θέλουν να σήσει το Παλιό Μικρό Χωριό και ένας από τους λόγους αυτούς είναι ή ιστορική αξία που απόκτησε κατά το διάστημα της Κατοχής και της 'Αντίστασης. Γι' αυτό θα αγωνιστούμε και καλούμε σε συμπράσταση όλους τους ανθρώπους που πονούν τον τόπο αυτό και την ιστορία του να βοηθήσουν να λυθεί το τόσο σοβαρό αυτό ζήτημα που είναι ή σύνδεσή του με τη συγκοινωνία και ή διάσωση του Παλαιού Μικρού Χωριού.

Δεν ζήτησε και δεν ζητά τίποτα περισσότερο το δύσμοιρο αυτό κομμάτι του χωριού. Η συγκοινωνία να πάει και εκεί τις μέρες των Χριστουγέννων, των 'Απόκριων και του Πάσχα και από το Μάιο μέχρι τον 'Οκτώβριο να ηγηγάνει καθημερινά. Είναι μεγάλη άδικία να πληρώνουμε για να πάμε Καρπενήσι - Παλιό Μικρό Χωριό όσο θέλουμε να πάμε 'Αθήνα - Καρπενήσι.

'Απαιτούμε με όλη τη δύναμη της ψυχής μας να τύχουμε και έμεις του πολύτιμου αγαθού της συγκοινωνίας για να ηγηγάνουμε άνετα και φτηνά στα σπίτια μας. Δεν νοείται χωριό χωρίς τη συγκοινωνία. Τόσος κόσμος φυλιάζει, τόσος κόσμος το επισκέπτεται όλο το χρόνο. Πώς μπορεί να εξυπηρετηθεί χωρίς το πολύτιμο αυτό αγαθό που λέγεται συγκοινωνία; Κάνουμε τόσους κόπους και τόσες θυσίες να αναστήσουμε και να διατηρήσουμε χωρίς καμιά βοήθεια αυτό τον τόπο που λέγεται χωριό, τον τόπο των γονιών μας και παιδικών μας χρόνων. Το σημερινό και το αύριο κατα-

φύγιο όλων μας.

Ζητάμε τήν άμειση επέμβαση του ύπουρ-
γειου Συγκοινωνιων και κάθε άρμόδιου
για τήν όριστική και δίκαιη λύση του προ-
βλήματος της συγκοινωνίας.

(Δημοσιεύθηκε στις έφ. «ΤΑ ΝΕΑ»
και «ΕΘΝΟΣ» από τον κ. Δ. Κρίκο)

Ἀγαπητέ κ. Γιώργο,

Ἡ τηλεφωνική συζήτηση πού εἶχαμε
ένα θράδυ, μοῦ ἔδωσε ένα ζήτημα και μέ
ᾤθησε νά πάρω μιᾶ ἀπόφαση νά δημοσι-
εύσω στό περιοδικό του Συλλόγου και ἐγώ
τόρα στά τέλη του βίου μου, μερικά ἀπό
τά πολλά πού ἔχω γραμμμένα, ιδίως θρη-
σκευτικοῦ περιεχομένου. Σκέφτηκα ὅμως,
ἐπειδή εἶμαι άγνωστος στό εὐρύ αναγκω-
στικό κοινό, νά δημοσιεύσω πρώτα ένα μέ-
ρος του παλιού μου ὑπηρεσιακοῦ βίου, πού
ἀφορᾶ κυρίως τήν προσφορά μου στήν Εὐ-
ρυτανία, ὅταν διετέλεσα προϊστάμενος του
Δασαρχείου Εὐρυτανίας. Ὁ κουνιάδος μου
Σπύρος Κομπορόζος, αὐτά πού ἔγραψα τᾶ
ἔθεσε ὑπ' ὄψιν του κ. Μένιου Κουτσούκη,
ὁ ὁποῖος μοῦ τηλεφώνησε ὅτι τᾶ ἔβριχε κα-
τάλληλα και μοῦ συνέστησε ὅ,τι ἄλλα ἔχω
νά τᾶ δώσω σέ σᾶς. Θαυμαστόν τὸ ὅτι μοῦ
ἔδωσε δύναμη και φώτιση ὁ Ὑψιστος σ'
αὐτά τᾶ βαθειά γεράματα νά συγκεντρώ-
σω και νά κατατάξω μέ τήν κατάλληλη
σειρά αὐτά πού θά διαβάσετε και νομίζω
ὅτι μερικοί θά ὠφεληθοῦν ἀπ' αὐτούς πού
θά θελήσουν νά τᾶ διαβάσουν.

Μέ πολλή ἀγάπη

Γ. Δ. Φλώρος

18.3.84 τηλ. 7516270

Κύριε Κλεομένη,

Ἐλαβα τὸ τελευταῖο περιοδικό του Συλλό-
γου και σᾶς εὐχαριστῶ θερμᾶ πού ἐγένε-
το ἡ δημοσίευση εἰς αὐτό τῆς προσφοράς
μου στήν Εὐρυτανία τήν παλιή ἐποχή. Ἐ-
γένετο ένα λάθος πού γράφτηκε ἡ φοίτη-
ση στή Σχολή «Ιετοῦς ἀντί Ζετοῦς». Σύμ-
φωνα μέ τήν τηλεφωνική σας σύσταση ἔ-
στηλα στόν κ. Δημόπουλο αὐτήν τήν ἐν
ἀντιγράφῳ ἐπιστολήν μέ μέρος αὐτῶν πού
ἔγραψα τὸ Μάρτιο, θρησκευτικοῦ περιεχο-

μένου. Δέν ξέρω ἂν σᾶς τὸ ἔθεσε ὑπ' ὄψιν.
Πάντως σᾶς τὸ στέλνω, ὡς και συμπλήρω-
μα και ἂν τᾶ κρίνετε δημοσιεύσιμα, νά
περιληφθεῖ τὸ πρώτο στό ἐπόμενο περιοδι-
κό και τὸ δεύτερο στό μεθεπόμενο, ὅποτε
ὁ Κύριος γνωρίζει ἂν θά εὐρίσκομαι στή
γήινη ζωὴ ἢ τήν ἄλλη τήν πνευματική, ἀ-
νάλογα και μέ τᾶς ἐπὶ τῆς γῆς πράξεις
μου.

Μέ πολλή ἐκτίμηση και ἀγάπη

Γ. Δ. Φλώρος

Ἀθήναι τῆ 30ῆ Ἰουλίου 1984

Πρὸς

τὸ ἀξιότιμον Διοικ. Συμβούλιον
τῆς Ἀδελφότητος τῶν Μικροχωριτῶν
«Ἡ Μεταμόρφωσις του Σωτήρος»

Ἐνταῦθα

Ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ ἀδελφοί και
φίλοι συμπατριῶτες, χαίρετε πάντοτε ἐν
Κυρίῳ και ὑγιαίνετε.

Ἐλαβα τὸ ἀπὸ τῆς 20ῆς λ.μ. ὑπ' ἀριθ.
958 ἔγγραφό σας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον, μέ συγ-
κίνηση, πληροφορήθηκα τήν ἐκ μέρους
τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, 13.5.1984, τῆς
Ἀδελφότητός σας προσγενομένην στήν τα-
πεινότητά μου τιμῆν.

Γιὰ τήν ἀπόφασή σας αὐτὴ σᾶς εὐχαρι-
στῶ πάρα πολύ.

Ἄλλ' ἢ ἐν λόγῳ τιμῆ ἀνήκει ἐξ ὀλο-
κλήρου στόν πολυσέβαστον και ἀειμνηστον
Ἱερομόρτυρα Πατέρα μου και τοὺς Συμ-
μάρτυράς του. Δι' ἐμέ, ἡ ἐλαχιστοτάτη
συνδρομὴ-συμμετοχὴ στό ἱστορικὸν ἔργον
σας — ἐνεκα τῆς ὁποίας ἀπεδόθη ἡ ἐν λό-
γῳ τιμῆ — ἦταν χρέος ἐπιβεβλημένον.
Λυποῦμαι δέ, πού δέν σᾶς συνέδραμα πε-
ρισσότερον. Καί κάτι ἀκόμα. Ἡ ἐν λόγῳ
τιμῆ, πέρα ἀπὸ τὴ ρίζα της, ἀντανανκλᾶ
και στήν εὐγενική ἐκ μέρους σας πρόταση
και ἀπόφαση.

Σᾶς εὐχαριστῶ και πάλιν. Καί σᾶς πα-
ρακαλῶ, στήν προσεχῆ Γενικὴ Συνέλευση
τῆς Ἀδελφότητός σας νά μεταφέρετε τίς
εὐχαριστίες μου και τίς ἐγκάρδιες εὐχές
μου και στά ἀξιότιμα μέλη αὐτῆς.

Τέλος, εὐχομαι, ἐν ἀγάπῃ, νά διαπνέε-
σθε πάντοτε μέ αἰσθήματα ἀγάπης και φι-
λοπατρίας, ὥστε, δι' ὑμῶν νά ἐπιτελεῖ ἡ

παλέμαχη ιστορική 'Αδελφότητά σας έρ-
γα άντάξια του χρέους και της αποστολής
της, τὰ όποια νά τιμούν και νά έξυπηρε-
τούν την πρόοδο και την ανάπτυξη του Μι-
κρού Χωριού και την ευημερία των αγα-
πητών μου κατοίκων αυτού.

Με πολλή αγάπη Χριστού
Πρωτοπρ. Κων)νος Δ. Βαστάκης
Βατάτζη 10, 114 72 'Αθήναι

'Αγαπητέ κύριε Κουτσούκη γειά και χαρά.

Πριν 4 - 5 μήνους σάς έστειλα ένα γράμ-
μα και την συνδρομή μου για νά γίνω συν-
δρομητής στο εκδιδόμενο από τον σύνδεσμό
σας περιοδικό Μικροχωρίτικα Γράμματα
και μαζί έστειλα και ένα ιστορικό σημεί-
ωμα της περιόδου του '42. Την σύλληψη
και έν συνεχεία όμηρία των συγχωριανών
σου και έμου, και για την ζωή της φυλα-
κής κ.λπ. Μου άπαντήσατε άμέσως και
αυτό σάς τιμώ, και σάς εύχαριστώ πολύ
ότι λάβατε τό γράμμα μου και συντόμως
θά μου στέλνατε τό περιοδικό. Σας παρα-
καλώ, άν έχετε την καλοσύνη, έννημερώστε
με τί συμβαίνει, μήπως αύξήθηκαν οι συν-
δρομές νά σας στείλω και άλλα, γιατί θέ-
λω νά γραφτώ στο περιοδικό σας αυτό, δι-
ότι με τό Μικρό Χωριό με συνδέουν πα-
λιές αναμνήσεις. Έργάστηκα πολλά χρό-
νια στο χωριό σας ως τσαγκάρης. Έσθ θέ-
βαια δέν θά θυμάσαι, ήσουν μικρός αλλά
με τους γονείς σου όμως ήμασταν πολύ
γνωστοί.

Με συγχωρείτε για την ένόχληση και
περιμένω τὰ νέα σας.

Σας εύχαριστώ
Νικ. Κ. Λιάπης

'Αγαπητέ κύριε Κουτσούκη,

Εύχομαι υγείαν σε όλους σας. Σας στέλ-
νω μερικά από τὰ στιχάκια μου ή ποιήμα-
τά μου για τό περιοδικό, και σας λέγω πώς
και γιατί τὰ έγραφα τό καθένα.

Συγγνώμη που σας στέλνω τόσα πολλά,
αλλά έχω γράψει τόσα πολλά και άν οι

άλλοι γελάνε με' αυτά έμένα δέν με πειρά-
ζει άρκει νά μην κλαίνε...

Χαράλαμπος Δ. Τριανταφύλλης

ADELAIDE τη 5 - 11 - 84

Πολύ αγαπητέ μου Κλεομένη, καλημέ-
ρα σας, εύχομαι τό γράμμα μου νά σας εύ-
ρει όλους καλά, καθώς και έμεις υγιαίνουμε.
'Αγαπητέ μου και φίλτατε Μένιο, έλαβα
τό ήμερολόγιον μαζί με την άπόδειξη που
σας είχα στείλη πέρις και σας ύπερευχα-
ριστώ, όλη την 'Αδελφότητα Μικροχωρι-
τών. Και τώρα σας έσωκλείω έν Τσέκη με
40 δολάρια Αυστραλίας, για την συνδρο-
μή που μου στέλνεται κάθε χρόνο. Κύριε
Μένιο μην με παραξηγγίσετε που άπευθύ-
νομαι σε έσένα γιατί σε έσας έγνωρίσα τον
Πρόεδρο της 'Αδελφότητας Μικροχωρι-
τών. Και σας εύχομαι όλους σας καλή
πρόοδο και σας φυλάμε όλους.

Με μεγάλην 'Αγάπη και εκτίμηση, ό
χωριανός σας.

Πάντως δέν ξέρω ποιος είναι ό Νέος
Πρόεδρος.

Όταν τὰ λάβεται και εύκαιρίσεται
γράψτε μου κάνα γράμμα νά μάθω άν τὰ
λάβατε.

Μεθ' ύποληψους ό ίδιος
Σεραφείμ Νταφύλλης και Εύφρ. Νταφύλλη

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

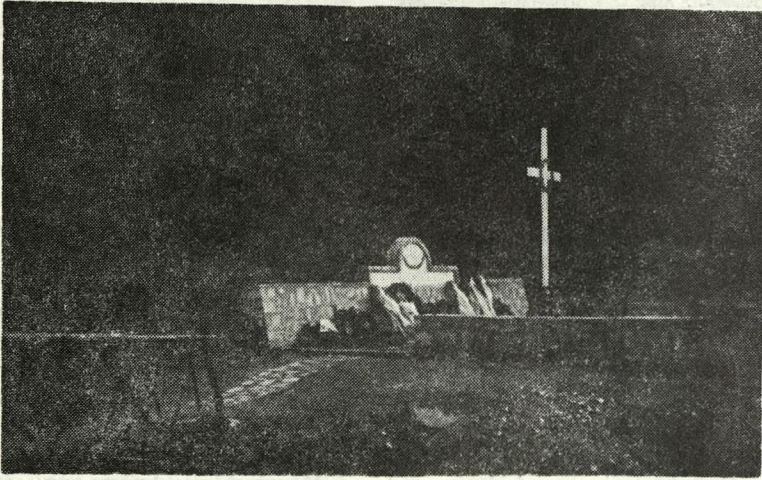
(συνέχεια από τη σελ. 50)

ματα, Τεύχος άρ. 5. Περιοδικό πνευματι-
κού προβληματισμού, με όδηγό την 'Ελ-
ληνοχριστιανική Παιδεία. «Δέξασθε Παι-
δείας» είναι τό σύνθημά του.

★ ΤΑ ΚΑΛΛΟΝΙΑΤΙΚΑ, άρ. 27. Τό έ-
πιμελημένο περιοδικό του Συλλόγου Καλ-
λονιατών Λέσβου με άφιέραμα στα 50
χρόνια από τον θάνατο του λαϊκού ζωγρά-
φου Θεόφιλου.

★ ΔΕΛΤΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩ-
ΤΩΝ 1984. Έκδοση της Ένωσης των 'Α-
πανταχού Ρουμελιωτών (Ε.Ρ.) που άνα-
φέρεται στους σκοπούς του Πνευματικού
Κέντρου Ρουμελιωτών, του ιστορικού ίδρυ-
σής του, τὰ Διοικητικά Συμβούλια, εύερ-
γέτες, δωρητές κ.λπ. καθώς και την δρά-
ση του μέχρι σήμερα. Μεταξύ των άρω-
γών - μελών συγκαταλέγεται και ή 'Αδελ-
φότης Μικροχωριτών (σελ. 17).

ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ

Κρίσεις, Σχόλια και Συμπληρώσεις

Όπως είχαμε προαναγγείλει, δημοσιεύουμε συμπληρωματικές συνεργασίες και επιστολές διευκρινιστικές ή κριτικές που αφορούν το βιβλίο που κυκλοφόρησε ή 'Αδελφότητα πρόσφατα με τον τίτλο ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ. Πιστεύουμε ότι, τόσο αυτές όσο και οι άλλες που θα ακολουθήσουν, θα βοηθήσουν στην πλατύτερη ενημέρωση και γνωριμία της ιστορίας της κατοχής στην περιοχή μας.

Στα κείμενα αυτά και γενικά σε όσες συνεργασίες στέλνονται για δημοσίευση μόνο για φραστικές βελτιώσεις αναγκαίες κατά τη γνώμη της μπορεί να επέμβει ή διευθύνση του περιοδικού. Ανακρίβειες γεγονότων, χαρακτηρισμοί προσώπων κ.λ.π. έφ' όσον ειδικά δεν θίγεται ή τιμή και υπόληψη κάποιου δεν ελέγχονται, έκτος εάν επισημανθούν από κάποιον ενδιαφερόμενο, οπότε ακολουθεί ή διάψευση ή γίνεται ή σχετική αποκατάσταση.

Άγαπητέ Κλεομένη σε χαιρετώ καθώς και όλους τους συνεργάτες σου εν τῷ συλλόγῳ. Έλαβα τὸ τελευταῖον τεύχος τοῦ περιοδικοῦ Μ. Γρ. καὶ σὰς εὐχαριστῶ πολὺ.

Πολλοὶ ἄλλοι δὲν τὸ πῆραν ἀκόμα καὶ διερωτῶνται γιατί τάχα δὲν τὸ ἔλαβαν. Διάβασα τὸ ποιήμά μου «Τὸ παράπονο ἐνὸς ξενητεμένου Μικροχωρίτη» ἐν αὐτῷ καὶ εὐχαιροσθήθηκα πὸς τὸ γράψατε ὅπως ἀκριβῶς ἦταν, δηλαδὴ χωρὶς νὰ προσθέσετε ἢ νὰ ἀφαιρέσετε οὔτε μίαν λέξη, ὅπως τὸ ἤθελα, ὅπως τὸ ζήτησα, ἐνῶ τὰ προηγούμενα, προπαντὸς τὰ ποιήματα, τὰ εἶχατε ἀλλοιώσει πολὺ ἀπὸ τὸ πρότυπο, καὶ μάλιστα —κατὰ τὴ γνώμη μου— πρὸς τὸ

χειρότερο καὶ ὄχι πρὸς τὸ καλύτερο, τὰ κάνατε ἀγνώριστα.

Άγαπητέ Μένιο, στὸ περιοδικὸ Ἄπριλιου — Δεκεμβρίου τοῦ 1983 δημοσιεύσατε ἕνα ἱστορήμά μου με τίτλο «Πικρὰ ἐνθύμηση τῆς κατοχῆς» καὶ τὸ ὁποῖο δὲν τὸ δημοσιεύσατε ὀλόκληρο, ἀψίσατε συνέχεια γιὰ τὸ ἐπόμενο τεύχος, δηλαδὴ, τὸ τελευταῖο αὐτὸ πὸς ἔλαβα τώρα —ἴσως ἀπὸ ἔλλειψη χώρου—. Στὸ τεύχος αὐτὸ δὲν βρήκα τὴ συνέχειά του, ἴσως σὰς διέφυγε. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ γράψετε τὴ συνέχεια, γιατί ἡ ἱστορία κόβεται στὴ μέση καὶ ἡ ἱστορία εἶναι βγαλμένη ἀπ' τὴν πραγματικότητα καὶ συνεπῶς ἀληθέστατη. Τὸ

1983 σās εἶχα στείλει καὶ ἄλλα δυὸ ιστορήματα σχετικά μὲ τὶς ἐκκαθαρήσεις πὸς κάνανε οἱ Γερμανοὶ στὴν περιοχή Καρπενησίου καὶ πὸς κάψαν τὸ Καρπενήσι καὶ μερικά σπίτια στὸ χωριὸ μας τὸ μῆνα Αὐγούστου τοῦ 1944, πὸς τὸ χωριὸ μας ἐφυγε μὲ σχέδιο συσταθείσης ἐπιτροπῆς καὶ μὲ Πρόεδρο τὸν κ. Γ. Παπαδῆ πρὸς τὴν Χελιδόνα. Σās ἔχω στείλει καὶ ἓνα ἄλλο ἱστορικό, γιὰ κάποια ἄλλη φορὰ πὸς κάποια νύχτα ἤλθαν στὸ Γαῦρο μεγάλη δύναμη ἀνταρτῶν μυστικά καὶ σιωπηλά, καὶ πιάναν ἐνέδρα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπ' τὸ ποτάμι ἀπὸ Γαῦρο μέχρι Καρύτσα γιὰ εἶχαν πληροφορίες ὅτι θὰ ἐρχόταν ἀπὸ τὸ Ἀγρίνιο μέσω Προυσοῦ μεγάλη φάλαγγα Γερμανῶν γιὰ νὰ χτυπήσουν, καὶ ἂν τὴν χτυποῦσαν στὸ μέρος αὐτὸ λόγῳ τοῦ ἐδάφους, θὰ τοὺς κάνανε μεγάλη ζημιὰ. Τὸ τί θὰ γίνεται μετὰ εἶναι ἄλλος λόγος. Οἱ Γερμανοὶ λοιπὸν δὲν ἤλθαν, τὸ γιὰτὶ δὲν τὸ ξέρω. Μάθαμε ὕστερα ὅτι ἤλθαν ἔως τοῦ Μπαλτὰ καὶ γύρισαν πίσω. Στὸ ἱστορῆμα αὐτὸ ἀναφέρω κάποιο ἐπεισόδιο πὸς ἔγινε μεταξύ ἐμοῦ, τοῦ ἀειμνήστου Κ. Μπακογιάννη καὶ τῆς ἡγεσίας τῶν ἀνταρτῶν, πὸς παρ' ὀλίγου νὰ χάσουμε τὴ ζωὴ μας, ἐνῶ ὁ Μπακογιάννης δὲν τὴ γλύτωσε ἀργότερα τὴ ζωὴ του δυστυχῶς. Καὶ ὑποπεύομαι ὅτι οἱ λόγοι γι' αὐτὸ δὲν εἶναι ἰδεολογικοὶ ἀλλὰ μᾶλλον προσωπικοὶ. Παρακαλῶ λοιπὸν ἂν ἔχετε τὰ παραπάνω ἱστορήματα, νὰ τὰ δημοσιεύσετε.

Εὐχαριστῶ

Μὲ πολλοὺς χαιρετισμοὺς σὲ ὅλους

Ι. Ζ. Ζαχαρόπουλος

10.10.1984

Σημ.: Τὰ παραπάνω γραφόμενα εἶναι τελειῶς χωριστὰ ἀπὸ τὶς δυὸ ἄλλες ἐκκαθαριστικὲς ἐπιχειρήσεις τῶν Γερμανῶν τὸν Νοέμβριο καὶ Αὐγούστου 1944.

Ἀθήνα 4 Νοέμβρη 1984

Ἀγαπητὲ Μένιο,

Στὸ τελευταῖο τεῦχος τὰ «Μικροχωρίτι-γα Γράμματα», ὁ συγγραφεὺς μας κ. Χρ. Γιαννακόπουλος σχολιάζοντας τὴν ἐκδοση τοῦ βιβλίου «Μνήμη καὶ Χρέος» καὶ τὰ γε-

γονότα πὸς ἔγιναν στὴν ἐποχὴ πὸς ἀναφέρεται τὸ βιβλίο, κάνει καὶ ἓνα μικρόχολο σχόλιο σὲ βάρος τοῦ μακαρίτη τοῦ Γιώργη τοῦ Κεράνη. Μ' αὐτὸ μου τὸ γράμμα θέλω νὰ ἀπαντήσω στὸν κ. Χρ. Γιαννακόπουλο μέσα ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ περιοδικοῦ γιὰτὶ νομίζω αὐτὰ πὸς γράφει καὶ ἀνυπόστατα εἶναι καὶ ἄδικο.

Στὸ κείμενο πὸς γράφει ὁ κ. Δ. Κοκκάλας στὸ βιβλίο «Μνήμη καὶ Χρέος» μὲ τίτλο «Τὸ Ἱστορικό Ἀφίξεως τοῦ Ἄρη στὸ Μικρὸ Χωριὸ» καὶ στὴ σελίδα 120, ἀναφέρει: «Στις 17.12.42 ὁ Ἄρης μὲ τὶς ὀμάδες του πέρασε τὸ Μεγάλο Χωριὸ καὶ ἤλθε στὸ Μικρὸ, στὸ σχολικὸ κτίριο τοῦ ὁποῦ κατατέλυσαν, ἐγκαταστήσαντες στὸ πατρικὸ σπίτι τοῦ Γ. Α. Κεράνη τὶς οἰκογένειες τῶν ἀξιωματῶν των». Αὕτῃ τῇ φράσῃ ὁ κ. Χρ. Γιαννακόπουλος τὴν κάνει... σήριαλ. Βλέπει στενοχώρια τοῦ κ. Δ. Κοκκάλα γιὰτὶ τάχα θὰ στενοχωριόταν ὁ Γ. Κεράνης ἀπὸ τὴν ἐπίταξη τοῦ σπιτιοῦ του. Τὸ γεγονός τῆς ἐπίταξης δὲν νομίζω ὅτι τὸ ἔμαθε ποτὲ ὁ Γ. Κεράνης, γιὰτὶ καὶ μεῖς τώρα τὸ πρωτομαθαίνομε! Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δὲν εἰμασταν στὸ χωριὸ καὶ τὸ σπίτι ἦταν κλειστό. Νομίζω ὅμως καὶ τότε νὰ τὸ μαθαίναμε δὲν θὰ μᾶς προκαλοῦσε καμιά στενοχώρια. Πάντα στὰ Κερανεῖκα τὰ σπίτια ἢ φιλοξενεῖα ἦταν ἱερὰ. Καὶ πάντα ἦταν ἀνοιχτὰ καὶ φιλοξενούσαν ὅλους ὅσους ζήτησαν τὴν φιλοξενεῖα μας χωρὶς ποτὲ νὰ ἐξετάσουμε σὲ ποιά κοινωνικὴ τάξη ἀνήκουν οἱ φιλοξενούμενοι ἢ ποιά... ἀπόχρωση ἔχουν.

Ἔτσι λοιπὸν καὶ τὴ Μπελίνα μὲ τὰ κουτσουδέλα της θὰ φιλοξενούσαμε χωρὶς νὰ ἐξετάζαμε ἂν ἦταν φτιασιδωμένη ἢ ἀφτιασίδωτη καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ χρειαστεῖ ἡ διαταγὴ τοῦ σ κ λ η ρ ο ὕ καὶ δ ο γ μ α τ ι κ ο ὕ καὶ ὄ χ ι... γ ι α λ α ν τ ζ ι Ἄ ρ η. (Αὕτῃ ἢ τελευταία φράση εἶναι τοῦ κ. Χρ. Γιαννακόπουλου).

Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο, ὅτι τάχα στὴ βιομηχανία τοῦ Γ. Κεράνη πέθαναν χιλιάδες χτυπησμένοι, αὐτὸ εἶναι ἓνα δεῖγμα τὸ πόσο ἀξιοπίστα εἶναι αὐτὰ πὸς γράφει ὁ φίλος μας ὁ Χρῆστος. Τὸ μόνο πὸς θέλω νὰ προσέσω πάνω σ' αὐτὸ εἶναι ὅτι, ὅσο ζοῦσε Γιώργος ὁ Κεράνης οἱ ἐργαζόμενοι στὴ

Βιομηχανία δὲν ξεπέρασαν τὰ 600 ἄτομα. Φαίνεται ὁ κ. Χρ. Γιαννακόπουλος συγγαίει τὸν Κεράνη μὲ τὸν . . . Φόρντ.

Ὅμως καταλαβαίνω τὴν πίκρα καὶ τὴ στενοχώρια τοῦ κ. Χρ. Γιαννακόπουλου. Κάτι τέτοιοι σὰν τὸ Γ. Κεράνη χαλάνε τὴν πιάτσα. Ὁρφανὸ, χωριατόπαιδο, μὲ μόνα ἐφόδια τὴν ἐργατικότητα, τὴν ἀξιοσύνη καὶ τὴν ἐξυπνάδα νὰ γίνῃ βιομήχανος, εἶναι κάτι ποὺ δὲν προβλέπουν οἱ . . . θεωρητικοὶ καὶ τὰ δόγματα.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία
Θανάσης Κεράνης

30 Νοεμβρίου 1984

Ἀγαπητὲ Κλεομένη.

Εἶσαι ἄξιος ἐπαίνοιο τόσο ἐσὺ ὅσο καὶ οἱ συνεργάτες σου. Σᾶς συγγαίρω ὅλους ποὺ ἀσχολεῖστε ἀφιλοκερδῶς μὲ ἀγάπη καὶ σύνεση, γιὰ κάτι ποὺ σᾶς τιμᾷ ἰδιαιτέρως. Γιὰ τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, αὐτοῦ τοῦ πανοραμικοῦ χωριοῦ μὲ τίς ἀπερίγραπτα μυριάδες ὁμορφιές του. Φτωχὰ τὰ λόγια, ἀνύπαρκτες λέξεις, γιὰ νὰ τὸ περιγράψουν. Σ' αὐτὸ ἐκεῖ τὸ πανέμορφο χωριὸ ποὺ δεσπόζει μὲ μεγαλοπρέπεια, ποὺ ἂν καὶ τόσο μικρὸ, πόσο μεγάλο εἶναι! Πόση ἀγάπη, ζεσσασιά, πλοῦτο καὶ ἱστορία ἔχει. Ἐκεῖ εἶναι θαθεῖα ριζωμένες οἱ καρδιές μας, οἱ ἀναμνήσεις, τὸ παρελθόν μας,

καὶ κεῖ θὰ μείνουν ὅσο μακριὰ καὶ ἂν θρίσκειται ὁ καθένας ἀπὸ ἐμᾶς. Εἶναι ἕνας μαγνήτης ποὺ πάντα θὰ μᾶς ἐλκύει κοντὰ του.

Διαβάζω πάντοτε τὸ περιοδικὸ «Μικροχωρίτικα γράμματα» τὸ ὁποῖο συνδέει καὶ ἐνημερώνει τὸν καθένας μας. Μέσα σ' αὐτὸ διάβαζα τὸ «Ἕνας μεγαλοχωρίτης θυμάται». Εἶδα, ὅπως καὶ στὰ προηγούμενα, πῶς τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα μου, ἐπίσης καὶ στὸ βιβλίο «Μνήμη καὶ Χρέος» δὲν εἶναι γραμμένο, εἶναι τὸ ὄνομα Καρμιέτσος Κώστας, δὲν ξέρω φυσικὰ ἂν πρόκειται γιὰ τὸν πατέρα μου διότι ὁ πατέρας μου λέγεται Καρμιέτσος Κων/νος τοῦ Ἀθανασίου καὶ ὕχι Καρμιέτσος.

Ὁ πατέρας μου ἦταν ἕνας ἄνθρωπος μὲ χιοῦμορ, πολὺ καλὸς, ἐντιμος καὶ δίκαιος. Ἄριστος οἰκογενειάρχης, καλὸς πατέρας. Ὁ θάνατός του ἄφησε μεγάλο κενὸ στὴν οἰκογένεια, ὅπως καὶ ὁ θάνατος τῆς μητέρας μου Εὐτυχίας.

Εἰς μνήμην τῶν γονέων μου, Εὐτυχίας καὶ Κωνσταντίνου Καρμιέτσου, σᾶς στέλνω μιά ἐπιταγὴ τῶν 6.000 δραχμιῶν καὶ 500 δραχμῆς γιὰ τὴν ἀγορὰ τοῦ βιβλίου τὸ ὁποῖον μοῦ στέλνετε. Ἐπίσης στέλνω καὶ μιά φωτογραφία τῶν γονέων μου γιὰ τὰ «Μικροχωρίτικα γράμματα».

Μὲ ἐκτίμηση

Ἐλένη Γραμματικοπούλου

ΠΙΚΡΑ ΕΝΘΥΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ : ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ (1943 -44)

τοῦ Ι. Σ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΠΛΟΥ

(Συμπληρωματικὰ στὴν ἀφήγησή του ποὺ δημοσιεύτηκε στὸν ἀναμνηστικὸ τόμο τῆς Ἀδελφότητας «Μνήμη καὶ Χρέος» (1983) ὁ κ. Ι. Σ. Ζαχαρόπουλος μᾶς ἔστειλε καὶ τὰ ἀκόλουθα κείμενα ποὺ παρουσιάζομε ἐδῶ μὲ κάποια σύμπτυξη λόγῳ περιορισμένου χώρου)

Ἀρκετὲς ἰταλικές, μεγάλες μονάδες, μαζί μὲ τὸν ὄπλισμό τους, παραδόθηκαν στοὺς μέχρι τότε, ἀπ' αὐτοὺς, καταδιωκόμενους ἀντάρτες. Οἱ Γερμανοί, ἀπὸ τότε κι ὕστερα, πῶς πολὺ κυνηγοῦσαν τοὺς Ἴταλους, παρὰ τοὺς ἀντάρτες, καὶ γιὰ τὸ λόγο οὗτοι πολὺ ὄπλισμό τους οἱ Ἴταλοι παρέδωσαν κι ὄπλισαν ἀνταρτικὲς μονάδες. Καὶ πάρα πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς σκόρπισαν στὰ χωριά καὶ ἐργάζονταν μόνο γιὰ ψωμί, καὶ πολλοὶ ἦταν ἄριστοι σὲ διάφορες εἰδικότητες. Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς ποὺ εἶχαμε μπλεχτεῖ μὲ

τις οργανώσεις, είχαμε και όπλα που μᾶς τὰ εἶχε χορηγήσει ὁ ἐφεδρικός ΕΛΑΣ Καρπενησιῶ, μεταξύ τῶν ὁποίων κι ἐγώ, κι εἶχαμε μάλινγερ, και τὰ ὁποῖα τὰ παραδώσαμε μὸλις ἔφυγαν οἱ Γερμανοί. Ἀρκετὲς μέρες, μετὰ τὴν ἀναχώρηση τῶν Γερμανῶν ἀπ' τὸ χωριὸ μᾶς, μιὰ γυναίκα ἄρχισε νὰ φωνάζει δυνατὰ και νὰ λέει ὅτι εἶδε στὸν Ἀη - Γιάννη νὰ ἔρχονται πρὸς τὸ χωριὸ πολλοὶ Γερμανοί. Και ὡς ἦταν ἐπόμενο παραμερίσαμε ἄρκετοὶ ἀπὸ μᾶς τοὺς νέους και θγήχαμε στὰ ἄκρα τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ βλέπουμε μὲ τί προορισμὸ ἔρχονταν αὐτοὶ οἱ Γερμανοὶ που ξαφνικὰ μᾶς παρουσιάζονταν, κι ἐπειδὴ ὁ καιρὸς ἦταν θροχερὸς πήγαμε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο ἔλατο και στεκόμασταν. Ξαφνικὰ βλέπουμε μιὰ γυναίκα στὸ σχολεῖο μπροστὰ νὰ φωνάζει και νὰ λέει: Μὴ φοβάστε ρέεεε. Ἴταλοὶ εἶναι, Ἴταλοὶ... Ἡ γυναίκα αὐτὴ ἦταν ἡ ἀδικοχαμμένη σὴ Ράχη τοῦ Βελουχιῶ, ἀπὸ τὰ χιόνια, μαζί μὲ τὴν κόρη της Ἐλένη, Φρόσω Τσαπέρα (Ζορμπαλοφρόσω), κατὰ τὰ γεγονότα τῆς μάχης Καρπενησιοῦ, Στρατοῦ και ἀνταρτῶν (1949). Και ξεκινώντας νὰ κατεβούμε στὸ χωριὸ βλέπουμε δυὸ ἄλλους χωριανούς που τοὺς βάλανε μπροστὰ και τοὺς φέρανε στὸ Νικολό. Αὐτοὶ οἱ πολλοὶ Γερμανοὶ ἦταν τρεῖς Ἴταλοὶ ἄσπλοι. Τοὺς σταματήσαμε ἐκεῖ και ἀφοῦ τοὺς κάναμε ἔρευνα τοὺς ρωτήσαμε ἀπὸ ποῦ ἔρχονται και ποῦ πηγαίνουν. Μᾶς εἶπαν ὅτι ἔρχονται ἀπὸ τὸ Καρπενήσι και ρωτᾶνε: Ποῦ Κοντίθα, πάει Κοντίθα... κι ἀφοῦ ζήτησαν τσιγάρα, τοὺς δώσαμε δρόμο γιὰ Κοντίθα. Ἐὰν φτάσανε ἐκεῖ και ποῦ πῆγαν, γιατί ἡ ὥρα νύχτωνε, δὲν ξέρομε. Τοὺς ρωτούσαμε νὰ μᾶς ποῦν, ἀλλὰ δὲν καταλαβαίναμε τί ἔλεγαν μὲ τὰ ἰταλικά τους, κι ἐκεῖνα κουτσορεμένα.

Κι ἀπὸ τότε και μέχρι τὸν Αὐγουστο τοῦ 1944 ἡ περιοχή Καρπενησιοῦ, και τὸ χωριὸ μᾶς φυσικὰ, πέρασε μιὰ κάποια ἥσυχη περίοδο, χωρὶς οὐσιώδη γεγονότα, μόνο που ὁ κόσμος ὑπέφερε γιὰ τρῶφιμα. Εὐτυχῶς ὅτι ἄλλος λιγότερα, ἄλλος περισσότερα, εἶχαν ὅλοι ζῶα, κι ἔτσι θγήχαν πέρα σχεδὸν ὅλοι.

Οἱ εἰδήσεις μᾶς ἀπὸ τὴ στρατιωτικοπολιτικὴ κατάσταση ἄρχισαν νὰ γίνονται ὄλο και πιὸ ἐλπιδοφόρες. Οἱ Γερμανοὶ ἄρχισαν νὰ χάνουν ἔδαφος και νὰ ὑποχωροῦν σ' ὅλα τὰ μέτωπα. Κι ἴσως γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ἴσως γιὰ νὰ ἀπομακρύνουν τοὺς ἀντάρτες ἀπὸ τοὺς μεγάλους δημόσιους δρόμους, ἐπειδὴ πλησίαζε ἡ ὥρα νὰ τὰ μᾶσουν και νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀποφασίζουν και κάνουν σὲ πολλὰ μέρη τῆς χώρας μᾶς, ὅπως και στὴν Πελοπόννησο, ἐκκαθαριστικὲς ἐπιχειρήσεις, και στὴν Ἐδρυτανία, τὶς τελευταῖες πρὸ τῆς φυγῆς τους. Και μάθαμε ξαφνικὰ ὅτι μεγάλες δυνάμεις Γερμανῶν και μὲ πολὺ και βαρὺ ὄπλισμὸ ξεκίνησε ἀπὸ τὴ Λαμία πρὸς Καρπενήσι, και οἱ πληροφορίες που παίρναμε συνεχῶς ἦταν πολὺ δυσάρεστες. Και σ' ὅλα τὰ χωριὰ κάναμε ἐτοιμασίες και σχέδια γιὰ φυγὴ τοῦ κόσμου σὲ ὅσο ἦταν δυνατόν ἀσφαλέστερα μέρη. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγινε και στὸ δικὸ μᾶς χωριὸ.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν πρώτη ἐπιδρομὴ τῶν Ἴταλῶν στὸ χωριὸ μᾶς, ἔγιναν ἀπὸ αὐτοὺς, ἢ μᾶλλον ἀπὸ μερικοὺς, ἀπὸ τοὺς παραμειναντας μέσα στὸ χωριὸ μερικὰ ἄτοπα και ἀσυγχώρητα πράγματα, συνήλθαν οἱ πρόκριτοι τοῦ χωριοῦ σὲ σύσκεψη γιὰ νὰ ἀποφασίσουν τί μέτρα πρέπει νὰ λάβουν γιὰ νὰ σωθεῖ ὁ κόσμος και νὰ γίνεῖ ὅσο εἶναι δυνατόν λιγότερο ὀδυνηρὴ ἡ ταλαιπωρία αὐτῆ. Και ἀποφασίζουν νὰ γίνεῖ μιὰ ἐπιτροπὴ ἢ ὁποῖα θὰ ἀποφασίζει και θὰ λαμβάνει ἀποφάσεις, ἀνάλογα μὲ τὶς ἐξελίξεις και τοὺς κινδύνους που θὰ προκύπτουν ἀπὸ τὶς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ παρακολοθοῦνται ἀπὸ καίριες θέσεις, και ἀπὸ θέσεις πλησίον τοῦ χωριοῦ. Και οἱ πληροφορίες που θὰ συγκεντρώνονται ἀπὸ τὰ ἄτομα - φύλακες θὰ μεταβιβάζονται ἀμέσως στὴν ἐπιτροπὴ ἢ ὁποῖα θὰ ἐδρεύει μαζί μὲ τὸ χωριὸ στὴν Καλόγρια κι ἀνάλογα μὲ τὶς πληροφορίες που θὰ ἔχει, θὰ ἀποφασίζει γιὰ τὶς μετακινήσεις τοῦ λαοῦ. Ἄν καλῶς ἐνθυμούμαι πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ὀρίσθηκε ὁ δάσκαλος κ. Γ. Παπαδῆς.

Ἡ πρώτη ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς ἦταν: «Τὸ χωριὸ νὰ συγκεντρωθεῖ μέσα στὸ

δάσος (Καλόγρια) κι όσο πλησιέστερα προς τή Χελιδόνα ήταν δυνατόν, ώστε σέ περίπτωση κινδύνου νά είναι εύκολο νά μετακινηθεῖ πρὸς τὸ Λαστοβίτικο. Κανείς δὲν πρέπει νά παραμείνει μετὰ στὸ χωριὸ ὥστε νά μὴν ὑπάρξει φόβος νά παρατηρηθοῦν τὰ ἄτσα εκείνα ποὺ παρατηρήθηκαν κατὰ τὴν ἐπιδρομὴ τῶν Ἰταλῶν. Ἀπαγορεύεται πάσα ἐμφάνιση ὁπουδήποτε, ἐντὸς ἢ πλησίον τοῦ χωριοῦ, μέρα ἢ νύχτα. Ὅποιος ἔχει κάποιο σοβαρὸ λόγο νά κατέβει στὸ χωριὸ ἢ πλησίον αὐτοῦ, θά ζητάει ἀπὸ τὸν ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπιτροπῆς σχετικὸ σημείωμα. Ἄνευ σημειώματος οὐδεὶς. Τὰ μέτρα αὐτὰ τὰ αὐστηρὰ πάρθηκαν καὶ γιὰ τὸν λόγο ὅτι, τὸ τυχόν αὐτὸ ἄτομο μποροῦσε νά τὸ πιάσουν οἱ Γερμανοὶ καὶ νὰ τὸν βάλουν μπροστά νά τοὺς ὀδηγήσει ἐκεῖ ποὺ ἦταν οἱ χωριανοί, γιατί ἔπως ἀνέφερα πῶς πάνω, δὲν μποροῦσαμε νά ξέρουμε μέχρι ποιοῦ σημείου ἐπικινδυνες ἦταν οἱ διαθέσεις τους. Κι ὀρίσθηκαν κινήτοι κι ἀκίνητοι φρουροὶ γιὰ μέρα καὶ νύχτα. Τοὺς φρουροὺς αὐτοὺς τοὺς ὀριζε ἡ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν χωριανῶν. Καὶ κάθε τι τὸ ὑποπτο ποὺ θά ἀντιλαμβάνονταν κάθε φρουρὸς θά τὸ μεταδίδανε ἀμέσως στὴν ἐπιτροπὴ. Ἐπικεφαλῆς τῆς ομάδας τῆς ἐντεταλμένης γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν χωριανῶν στὴν Καλόγρια καὶ τοῦ χωριοῦ κάτω, καθὼς καὶ τὴν παρακολούθηση τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ ἤμουνα ἐγώ. Κι ἐπειδὴ καὶ σ' ἄλλα χωριά τῆς Ποταμιάς, Κορυσχάδες, Βουτύρου, Νόστιμο, ὁ κόσμος εἶχε πιάσει τὰ ὑψώματα πάνω ἀπὸ τὰ χωριά τους, καὶ εἶχαν κι αὐτοὶ βγάλει φυλάκια γιὰ τὴν ἀσφάλεια τοῦ λαοῦ, εἶχαμε τακτικὴ ἐπαφὴ μὲ τὰ φυλάκια αὐτὰ καὶ ἀνταλλάσσαμε πληροφορίες. Κι ἔτσι ἐγὼ εἶχα τακτικὴ διαδρομὴ ἀπὸ Ἀνθρωπο, Ἀηλιάδες, Χελιδόνα, Κρασιά, Βουτύρου καὶ τανάπαλι. Καὶ τὰ βραδάκια κατεβαίναμε καὶ πιάναμε ἀκραῖα σημεία τοῦ χωριοῦ καὶ φυλάγαμε σκοποὶ ἐκεῖ ὅλη τὴ νύχτα.

Οἱ Γερμανοὶ εἶχαν μπεῖ στὸ Καρπενήσι καὶ βάλανε φωτιά. Μιὰ μέρα ἀπ' αὐτὲς καὶ ποὺ τὸ Καρπενήσι δὲν φαινόταν ἀπὸ τοὺς καπνοὺς, ἐγὼ μὲ δυὸ ἀκόμα βρισκόμουνα στὴ Ράχη, ἀπάνω ἀπὸ τὸ Βουτύρου, φύσαγε μεγάλος ἀέρας, ποὺ ἀνεμίζονταν χαρτιά. Κατ' ἀρχὴν, νομίζαμε ὅτι ρίχνανε προκηρῦξεις, ἀλλὰ ἀπὸ περιέργεια τρέξαμε μέσα στὰ ἔλατα ποὺ πέφτανε καὶ βρήκαμε δυὸ, κι ὅταν τὰ διαβάσαμε εἶδαμε ὅτι δὲν ἦταν προκηρῦξεις, ἀλλὰ χαρτιά μισοκαμμένα ἀπὸ δημόσιες ὑπηρεσίες τοῦ Καρπενησίου, ποὺ μὲ τὶς ἀνατινάξεις καὶ τὶς φωτιὲς τὰ ἔπαιρνε ὁ δυνατὸς ἀέρας καὶ τὰ σκορπούσε στὰ πέρατα τῆς γῆς. Ἐκεῖ ἔφταναν ἀκόμα καὶ σταχταλίθρες. Τὴν αὐτὴ ἡμέρα οἱ Γερμανοὶ ἔφτασαν καὶ στὸ χωριὸ μας κι ἀμέσως ἔρχισαν τὸ καταστροφικὸ τους ἔργο. Σχεδὸν ἀπ' ἄκρου σὲ ἄκρο τοῦ χωριοῦ βάλανε φωτιά, λίγα σπίτια γλύτωσαν. Τὸ θράδυ ἐκεῖνο, ἐγὼ μὲ τοὺς ἄλλους ξενοχτίσαμε στοὺς Ἀηλιάδες καὶ στὴν ψηλότερη κορυφὴ, πίσω ἀπ' ἓνα βράχο, γιὰ νά μᾶς προφυλάει ἀπὸ τὸ πολὺ κρῦο. Ἀκούγαμε τὰ καυόμενα σπίτια ποὺ τρίζανε τόσο πολὺ ἀπὸ τὴ φωτιά, ποὺ γιὰ μιὰ στιγμὴ νομίσσαμε πὼς βάλανε φωτιά καὶ καιγόταν τὸ Κρί.

Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα ἔφεξε καλά, πήγαμε σὲ θέσεις ποὺ βλέπαμε μέσα τὸ χωριό. Δὲν βλέπαμε ὅμως καμιά κίνηση ἀνθρώπων, γιὰ πολλὴ ὥρα, καὶ πιστέψαμε ὅτι οἱ Γερμανοὶ πρέπει νά ἔχουν φύγει, ἀφοῦ βάλανε φωτιά. Δὲν εἶμασταν ὅμως σίγουροι γι' αὐτό. Καὶ ἀποφασίζουμε νά κατέβουμε μὲ πολλὲς προφυλάξεις πρὸς τὸ χωριό, ἀλλὰ ἀφοῦ σκορπίσαμε σὲ τρεῖς ομάδες, ἀνὰ δυὸ. Μιὰ ομάδα ξεκίνησε μέσα στὸ Κρί πρὸς τὰ κάτω, μιὰ ομάδα πρὸς τὸ Νικολό, μέσα ἀπὸ τὸ Κρί κι αὐτὴ, καὶ μιὰ πρὸς τὴ Μπλουρέντζα καὶ μὲ στόχο νά ἀνταμωθοῦμε στὴν πλατεία, καὶ ἔφ' ὅσον δὲν θά συνανωτοῦσαμε ἐμπόδια. Ἀνταμώσαμε οἱ δυὸ ομάδες στὸ Νικολό καὶ μὲ μεγάλη προφύλαξη καὶ μὲ τὰ ὅπλα προτεταμένα, προχωρήσαμε καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Κ. Πριόβολου φτάσαμε στὴν πλατεία. Ἐπικρατοῦσε μιὰ σιγὴ νεκρική. Μόνο τὰ σπίτια ποὺ καιγόταν ἀκόμα τρίζαν καὶ κάπνιζαν. Ἀνιχνεύσαμε τοὺς δρόμους, κάτω ἀπὸ τὸ Καμπαναριό, Γιουρνέικα, Κομποροζέικα, Μουχριστέικα καὶ φτάσαμε στὸ δικό μου σπίτι. Οἱ πόρτες ὅλες ἀνοιχτές. Οἱ ἄλλοι δυὸ ὅμως δὲν φάνηκαν πουθενά, ποὺ ἔπρεπε νά εἶχαν κατεβεῖ πρῶτοι κάτω. Καὶ τὸ πράγμα αὐτὸ μᾶς ἀνησυχόσε καὶ

μᾶς ἔβαλε σὲ σκέψεις. Ἐνῶ στεκόμασταν καὶ σκεπτόμασταν στὸ σπίτι μου μπροστά, ἀκοῦμε γερῆς πατσιές στὸ παλιὸ σχολεῖο ἀπὸ κάτω, ποὺ ἔρχονταν ἀπὸ πάνω. Ἀμέσως τρυπούσαμε στὸ ὑπόγειο καὶ ἀπὸ μιὰ ἄκρη κοιτάξαμε ἔξω. Βλέπουμε τότε, ποὺ ἦταν οἱ δικοὶ μας. Τοὺς φωνάξαμε καὶ ἤλθαν ἐκεῖ καὶ στεκόμασταν καὶ συζητούσαμε τί θὰ κάνομε. Καὶ μᾶς ρώτησαν κι αὐτοὶ ἂν εἶδαμε καμιὰ κίνηση, τοὺς εἶπαμε ὄχι. Αὐτοὶ μᾶς εἶπαν ὅτι στὸ Γαῦρο ὑπῆρχε κόσμος κι ἄκουσαν κι αὐτοκίνητα. Ἀπ' αὐτὸ συμπεράναμε ὅτι ὅποσδήποτε πρέπει νὰ ἦταν Γερμανοί. Κι ὅπως μάθαμε ἀργότερα πράγματι ἦταν Γερμανοὶ ποὺ ἐκείνη τὴν ὥρα τὰ μάζευαν γιὰ νὰ φύγουν. Κι ὅταν ἔφτασαν στὸ Καρπενήσι, ὅλη ἡ φάλαγγα, ἀναχώρησε γιὰ Λαμία. Τὴν ἄλλη μέρα, ἀφοῦ πήραμε πληροφορίες ἀπὸ πολλὲς μεριές ὅτι οἱ Γερμανοὶ φύγανε τελείως ἀπὸ τὸ Καρπενήσι, ἐπέστρεψε ὅλος ὁ κόσμος στὸ χωριό, στὰ σπίτια του, ὅποιος τὰ ὄρηκε γερά.

Στὴν παραπάνω ἀφήγησή μου ἔχω παραλείψει γιατί ἐπόμενο εἶναι νὰ μὴ τὰ θυμῶμαι ὅλα μὲ κάθε λεπτομέρεια ὕστερα ἀπὸ 40 χρόνια. Ἐκ τῶν ὑστέρων θυμῆθημα μερικὰ γεγονότα οὐσιώδη κατὰ τὴ γνώμη μου καὶ τὰ ὁποῖα ἀναφέρω στὴ συνέχεια:

Γεγονὸς 1ο. Κατὰ τὴ μεταφορὰ τῶν χωριανῶν μας στὶς Λόγγοβες πρὸς ἐκτέλεση, δώσανε στὸν κάθε ἕναν καὶ ἀπὸ ἕνα τσαπί, καὶ τοὺς ὑποχρέωσαν νὰ σκάψουν μόνοι τους τὸν τάφο τους, καὶ ἀφοῦ ἔσκαψαν πρόχειρα τοὺς ἔστησαν μπροστά στὰ σκαψίματά τους καὶ τοὺς θέρισαν μὲ αὐτόματα.

Γεγονὸς 2ο. Ὑπῆρχαν πληροφορίες ὅτι ὁ ἀείμνηστος Παπαβαστάκης εἶχε σχετικῶς πλούσια γενειάδα ὅταν ξεκινούσε γιὰ τὸν Προυσὸ μὲ τὴ φάλαγγα καὶ ὅταν ἐπανῆλθε ἡ φάλαγγα στὸ Μ. Χωριό ὁ ἀείμνηστος παπᾶς εἶχε πολὺ ὀλίγες τρίχες στὰ γένια του, γιατί καθ' ὅλη τὴ διαδρομὴ Μικρὸ Χωριό — Προυσὸ — Μικρὸ Χωριὸ οἱ συνοδοὶ φασίστες τοῦ τραβοῦσαν καὶ τοῦ ἔβγαζαν τὰ γένια. Αὐτὸ τὸ διαπίστωσε, ὅταν τὸν εἶδε ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ παράθυρό της καὶ ἡ μακαρίτισσα Αἰκατερίνη Ματσούκα.

Γεγονὸς 3ο. Κατὰ τὴ μάχη τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ οἱ ἀντάρτες εἶχαν ἀπώλειες 2 ἐλαφρὰ τραυματίες καὶ ἕνα νεκρὸ ὀνόματι Κώστας Μπίρτσας, ποὺ νομίζω πῶς καταγόταν ἀπὸ τὸ Δίκαστρο ἢ Παλιόκαστρο τῆς Φθιώτιδας ἐτῶν 19 καὶ ὁ ὁποῖος ἐτάφη στὴ θέση ποὺ σκοτώθηκε, στὸ δεξιὸ μέρος τοῦ κάτω βράχου ἀπὸ τοὺς χωριανούς μας μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦμουν κι ἐγώ.

Σχετικὰ μὲ τοὺς Γερμανούς, ἔχω νὰ ἀναφέρω ἕνα περιστατικὸ ἀκόμα, ποὺ ἴσως νὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ἀναφέρω προηγουμένα, ἀλλὰ μόλις τώρα τὸ θυμῆθημα. Πρέπει νὰ ἦταν χειμῶνας τοῦ 43 - 44, ὅταν ἕνα βράδυ μᾶς εἰδοποιοῦν ὀνομαστικὰ ὅτι πρέπει νὰ κατέβουμε στὸ Γαῦρο, ἐγὼ καὶ ὁ μακαρίτης καὶ ἀδικοχαμένος Κώστας Μπακογιάννης, ποὺ μᾶς ζητοῦσε ὁ ἀρχηγὸς μᾶς μεγάλης δυνάμεις ἀνταρτῶν, ποὺ ἤλθαν ἐκεῖ κρυφὰ ἀπὸ τὴ Θεσσαλία γιὰ νὰ κτυπήσουν μιὰ μεγάλη δύναμη Γερμανῶν ποὺ ἤρχετο ἀπὸ τὰ Ἀραποκέφαλα καὶ ποὺ εἶχε περάσει κιόλας τὸν Προυσὸ. Καὶ θὰ τοὺς στήγανε ἐνέδρα μεταξὺ Γαῦρου — Καρύτσας. Μᾶς εἶπαν δὲ ἂν ἔχομε ὅπλα νὰ τὰ πάρουμε μαζί μας. Ἐγὼ εἶχα καὶ τὸ πῆρα, ὁ Μπακογιάννης δὲν εἶχε.

Στὸ Γαῦρο εἶχε ἐπιβληθεῖ ἀπόλυτη ἡσυχία καὶ σιωπὴ. Εἶχε ἀπαγορευθεῖ καὶ τὸ τσιγάρο ἀκόμη, δὲν ἐπέτρεπαν καμιὰ ἔξοδο πολίτη πρὸς τὰ κάτω. Καὶ ὅπως εἶναι εὐνόητο, νὰ ποῦμε ὄχι, ἀποκλειόταν. Τί μᾶς θέλαν μᾶς ἦταν ἀγνωστο. Καὶ ξεκινήσαμε ὀλόφρεμα μπροστὰ ὁ Κώστας καὶ πίσω ἐγώ. Πλησιάζαμε στὸ Γαῦρο, ἐγὼ εἶχα τὸ ὄπλο στὸν ὄμο καὶ γεμάτο, καὶ ὅπως εἶχα τὰ χέρια πίσω, ἔκρουσα μὲ τὸ δάχτυλο τὴ σκανδάλη καὶ τὸ ὄπλο ἐκपुरσοκρότησε. Ἔ, αὐτὸ ἦταν.

Κινήθησαν άμέσως προς τὸ μέρος μας ἀντάρτες μὲ διαθέσεις καθόλου φιλικές. Πήγαμε στὸν ἀρχηγὸ καὶ ἄρχισε νὰ μᾶς κάνει ἀνάκριση γιὰ τὸν πυροβολισμό, καὶ δὲν μὲ πίστευαν ὅταν ἐγὼ τοὺς ἔλεγα ὅτι ἡ σκανδάλη τοῦ ὅπλου μου πιάστηκε σὲ κλαρί ἀπὸ πλάτανο ὅπως περπατούσαμε μέσα στὰ πλατάνια. Ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν πίστευαν, νόμιζαν ὅτι αὐτὸ ἦταν συνθηματικὸ. Καὶ γιὰ νὰ μὴ πολυλογούμε, μὲ εἶχαν γιὰ ἄμεση ἐκτέλεση καὶ τὴ ζωὴ μου τὴ γλύτωσα ἀπὸ κάποιο (μακαρίτη πρὸ πολλοῦ) μεγαλοχωριτὴ πού μὲ πολλὴ ἐπιμονὴ καὶ δυσκολία κατόρθωσε νὰ πείσει τὸν Ἀρχηγὸ ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος, ὅτι εἶμαι ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης κ.λπ.

Καὶ ἐν τέλει μᾶς θάλαν καὶ καθήσαμε πάνω σὲ κάτι πέτρες κοντὰ στὸ γεφύρι, καὶ μᾶς φύλαγε καὶ σκοπός, μὲ ἐντολὴ νὰ μὴ φύγουμε χωρὶς ἐντολὴ του. Καὶ ἀφοῦ καθήσαμε ἐκεῖ περίπου δυὸ ὥρες, ὁ Μακαρίτης Μπακογιάννης ἄρχισε νὰ διαμαρτύρεται καὶ νὰ ζητᾶ νὰ φύγει γιατί εἶχε μικρὰ παιδιά. Ὁ ἀρχηγός, ὁ ὁποῖος ἔκανε νευρικές βόλτες ἐκεῖ, τὰ ἄκουσε αὐτὰ καὶ ρώτησε τὸ σκοπὸ τί συμβαίνει, καὶ λέει, ὄχι νὰ μὴ φύγει. Ἀλλὰ ὁ Κώστας ἐπιμένει, καὶ τοῦ λέω σιγά, μὴ μιλᾶς, δὲν βλέπεις, κινδυνεύουμε, κάτσε νὰ δοῦμε τί θὰ γίγει. Ἀλλὰ αὐτὸς ὅταν πέρασε πάλι ἐκεῖ κοντὰ μας ὁ ἀρχηγός, τοῦ ἐπανέλαβε τὸ αἴτημά του, νὰ τὸν ἀφήσει νὰ φύγει. Καὶ τότε γύρισε καὶ τοῦ ἔκοψε δυὸ γερά χαστούκια, πού ὄχι μόνο πόνεσα κι ἐγὼ, ἀλλὰ θύμωσα, μού κακοφάνηκε πολύ, καὶ ἀηδίασα γιὰ τὸν τρόπο αὐτὸ τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀλλὰ δὲν μπορούσα νὰ κάνω τίποτε. Καὶ ἔτσι καθήσαμε ἐκεῖ σχεδὸν ὅσπου ἔφεξε καὶ κάποια σιγῆ μᾶς εἶπαν νὰ φύγουμε, καὶ ἄρχισαν νὰ φεύγουν καὶ αὐτοὶ.

Οἱ Γερμανοὶ δὲν ἦλθαν. Ὁ λόγος σὲ μᾶς, ἄγνωστος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια ὁ ἀείμνηστος Κώστας Μπακογιάννης ἔχανε τὴ ζωὴ του στὰ γεγονότα Καρπενησιοῦ. Καὶ ὁ λόγος; Οἱ λόγοι ἦταν προσωπικοὶ καὶ ὄχι ἰδεολογικοὶ τουλάχιστο γιὰ μένα.

ΜΝΗΜΗ ΚΩΣΤΑ ΚΑΜΑΡΕΤΣΟΥ

κ. Ἐλένης Καμαρέτσου - Γραμματικοπούλου

Θεωρῶ χρέος μου νὰ γράψω αὐτὰ πού θυμᾶμαι ἀπὸ τὶς ἀφηγήσεις τοῦ ἀειμνήστου πατέρα μου, μὰ καὶ ὁ ἴδιος δὲν ζεῖ πιά γιὰ νὰ γράψει ἀναλυτικὰ τὶς δραματικὲς καὶ ἀπερίγραπτα ὀδυνηρὲς ἡμέρες πού θροῖσκονταν στὴν φυλακὴ μαζί μὲ ἄλλους συγχωριανοὺς μας. Ὁ πατέρας μου Κων/νος Καμαρέτσος τοῦ Ἀθανασίου ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Μικρὸ Χωριὸ στὶς 24 Ὀκτωβρίου τὸ 1942 τὸ πρωὶ στὶς πέντε ἢ ὡρα, γιὰ τὸ Γαῦρο, διότι ἤθελε νὰ πάει ἓνα ζευγάρι παπούτσια γιὰ σόλιασμα.

Ἦθελε θυμᾶμαι ἀπὸ τὰ λεγόμενά τους ἀργότερα νὰ πάει μαζί του καὶ ἡ μητέρα μου ἀλλοιῶς νὰ μὴν πάει καθόλου ὁ πατέρας μου μόνος του στὸ Γαῦρο. Γιατὶ ἡ μητέρα μου εἶχε μιὰ κακιὰ προαίσθηση εἶχε δεῖ ἓνα κακὸ ὄνειρο. Ὁ πατέρας μου ὁμως ἀνένδοτος στὰ παρακάμια της, πῆγε καὶ δὲν τὴν πῆρε μαζί του. Δὲν πρόλαβε νὰ πάει στὸν τσαγγάρη τὰ παπούτσια καὶ τὸν πιάσανε οἱ Ἴταλοὶ τὸν κλείσανε μέσα σ' ἓνα ὑπόγειο, ἀπὸ τὸ ὅποιο προσπάθησε νὰ ξεφύγει, μὰ ἦταν ἄδύνατον. Πρέπει νὰ ἦταν μόνος του, γιατί μετὰ φέρανε καὶ ἄλλους, τοὺς βάλανε ὅλους μαζί.

Μάταμα τὸν περιμένε ἡ μητέρα μου νὰ γυρίσει. Φυσικὰ ἀργότερα ἔμαθε πὼς τὸν εἶχαν πιάσει οἱ Ἴταλοὶ ὄμηρο. Μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβει τί ἐπακολούθησε μετὰ τὸ πικρὸ αὐτὸ μαντάτο, γιὰ τὴν ὑπόλοιπη οἰκογένεια. Πόνος καημὸς καὶ δυστυχία στὴν κυριολεξία της. Τοὺς ὁμήρους ἂν θυμᾶμαι καλὰ πού λέγανε τοὺς μεταφέρανε στὶς φυλακὲς τῆς Λαμίας, ἐκεῖ μείνανε γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ καὶ μετὰ μάθαμε πὼς τοὺς εἶχαν μεταφέρει στὶς φυλακὲς τῆς Ἀθήνας. Τώρα πιά δὲν ἐλπίζαμε πὼς θὰ τοὺς ξαναβλέπαμε, μὰ καὶ τοὺς ἀπομακρύνανε ὅλο καὶ πιὸ πολύ, ἦταν ἄδύνατον νὰ

τούς ἄφηναν ἐλεύθερους. Ὅμως τὸ θαῦμα ἔγινε, γιατί πρόκειται γιὰ θαῦμα μετὰ ἀπὸ τόσες περιπέτειες, ἐπιτέλους ἐλεύθερους.

Ἡ ἡμέρα αὐτὴ ἔμεινε ἀξέχαστη. Μᾶς εἶχαν καλέσει στὸ Σχολεῖο ὅπου μοιράζανε ρούχα τῆς Οὐντρας. Πῆγα μαζί με τὴν μητέρα μου, μπαίνοντας στὴν γραμμὴ γιὰ νὰ πάρουμε τὰ ρούχα, ἐκείνη τὴ στιγμὴ κάποιος ὁ ὁποῖος ἦρθε τρέχοντας ξεφώνισε με χαρὰ.

«Ἔρχονται οἱ ὄμηροι». Ξαφνικὰ χάνω τὴν μητέρα μου πού με κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι. Ἄκουσα μόνον τὴν φωνή της, δυνατὴ, τρεμουλιαστὴ νὰ ρωτάει: «Μήπως εἶδες τὸν Κώστα;» Τὴν εἶδα μετὰ νὰ τρέχει, κάποιος τῆς εἶπε «ναί» καὶ χάθηκε σὰν οἴφουνας. Τὰ πόδια της ἀπ' τὴν τρεχάλα φτάνανε στὸ κεφάλι, ἔτρεχε πρὸς τοὺς Ἄγιους Ἀποστόλους, φτάνοντας καὶ βλέποντας τὸν πατέρα μου, τὸν ἀγκάλιασε καὶ ἐκλαίγε ἀσταμάτητα, τὰ συναισθήματα ἦταν ἀνάμεικτα δάκρυα χαρᾶς, πόνου, λύπης καὶ θλίψης μαζί γιατί ἦταν καὶ ἄλλοι, πού δὲν ἐπέστρεψαν. Αὐτὸ ἦταν κάτι πού δὲν

Ὁ Κώστας Καμαρέτσος με τὴν γυναῖκα του Εὐτυχία

μπορεῖ νὰ μὴν συνεχλόνησε ἄλλους τοὺς συγχωριανούς. Εἶχαμε πένθος καὶ χαρὰ μαζί, πράγματα πού δὲν συμβιβάζονται, κι' ὅμως σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση ἔτσι ἔγινε.

Ἡ ἐμφάνιση τῶν ὀμηρῶν ἦταν δραματικὴ, γιατί ὑποσιτίζονταν. Σὲ μιὰ στιγμὴ πού κάπως ἠρέμησαν κύταξε ὁ πατέρας τὴν μητέρα μου καὶ εἶδε πὼς φοροῦσε μόνον ἓνα παπούτσι. Τῆς τὸ εἶπε καὶ ἐκείνη ἔμεινε, δὲν εἶχε καταλάβει πὼς ἀπὸ τὴν τρεχάλα πού ἔκανε, ἔχασε τὸ παπούτσι της. Στὴν ἐπιστροφὴ μεῖς τὸν πατέρα μου τὸ βρῆκαν στὸ δρόμο.

Νὰ φανταστεῖ κανεὶς, πόσο ἀδύνατος τῆς φαινόταν ὁ γυρισμός του, ἦταν κάτι ἀπίστευτο, δὲν περίμενε ποτὲ τὴν ἐπιστροφὴ του. Δὲν μπορῶ νὰ περιγράψω πὼς μᾶς βρῆκε, καὶ πὼς ἐμεῖς τὰ κάπως μεγαλύτερα παιδιά τὸν εἶδαμε, εἶναι κάτι πού δὲν λησμονεῖται ποτέ, μὰ ποτέ. Δὲν εἶχα ξαναδεῖ τὸν πατέρα μου νὰ κλαίει καὶ νὰ μὴν μπορεῖ νὰ μιλήσει, τρυφερός, στοργικός, μᾶς πῆρε στὰ γόνατά του, μᾶς σφιχταγκάλιασε καὶ μᾶς διηγῆθηκε τὸ τι περάσανε ὅλοι τους. Ἄδειασε τὴν ψυχὴ του, ἡ ὁποία ἦταν γεμάτη πίκρα, φρίκη, ἀδικιών, μῖσος, ἀγάπη, πόνος καὶ καῖμό. Ἐνωθε φρίκη, ἀδικία, πίκρα καὶ μῖσος, γιὰ τὸν κατακτητὴ, ἀγάπη, πόνος, καῖμό, γι' αὐτοὺς πού χάθηκαν καὶ δὲν ξαναγύρισαν.

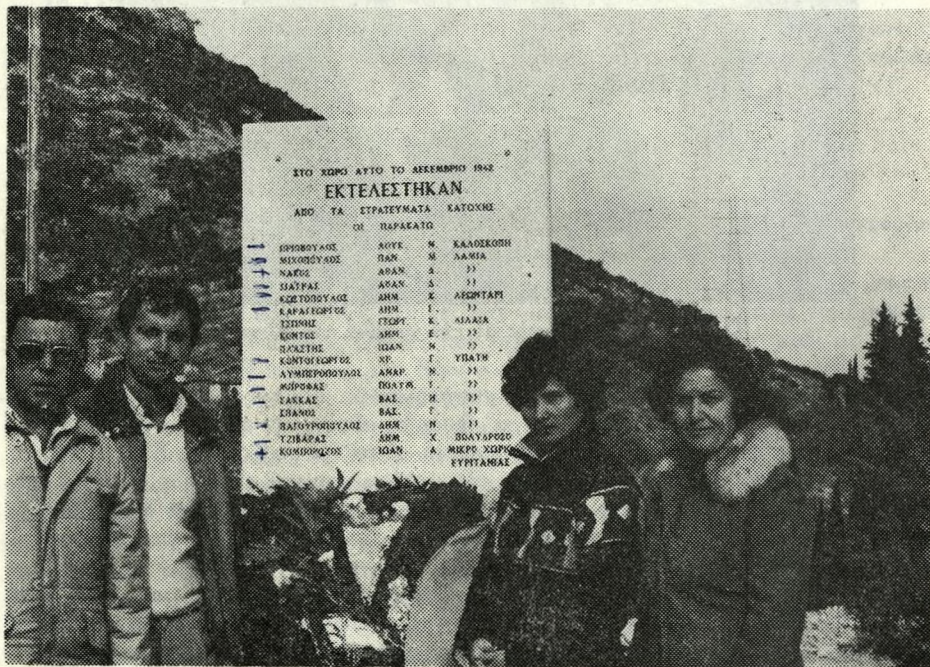
Για τὸν Γιαννάκη τὸν ὁποῖο τὸν ὑπεραγατοῦσε ὁ πατέρας μου. Μᾶς ἔλεγε γιὰ τὸν Γιαννάκη τόσα καλὰ λόγια, ἔλεγε θυμᾶμαι «ὁ Γιαννάκης ἦταν λεβεντιά, ἕνα παιδί σπάνιο», καὶ κόμπιαζε, δὲν μπορούσε νὰ συνεχίσει τὴν ἀφήγησή του. Τότε θυμᾶμαι τὸν ρώτησα, δὲν θὰ τὸ ξεχάσω ποτέ.

«Μπαμπὰ ἦταν μικρὸς ὁ Γιαννάκης;» καὶ χαϊδεύοντάς με στὸ κεφάλι μου εἶπε: «Ναὶ πολὺ μικρὸς παιδί μου γιὰ νὰ πεθάνει τόσο γρήγορα». Ἐκείνη τὴ στιγμή πόνεσα τόσο πολὺ! Μὲ τὸ παιδικό μου μυαλό σκέφτηκα πῶς οἱ μεγάλοι, δὲν ἀξίζαν ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ προστατεύσουν ἕνα μικρὸ παιδί, ἐνῶ αὐτοὶ γύρισαν ὅλοι. Ἀργότερα πὰ κατάλαβα τι εἶχε συμβεῖ, ὅτι ὁ Γιαννάκης ἦταν ὁ πιὸ νέος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ὅτι ὁ μῦθος γιὰ τοὺς μεγάλους καὶ δυνατοὺς δὲν ὑπῆρχε. Ἦταν κ' αὐτοὶ ἐξίσου ἀδύνατοι, ἀνήμποροι, χωρὶς καμιά ἐξουσία καὶ πυγμὴ.

Ἐκεῖ ἦταν ὅλοι, μηδενὸς ἐξαιρουμένου μελλοθάνατοι, χωρὶς νὰ ξέρουν τί τοὺς περιμένε ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή. Αὐτὴ δυστυχῶς ἦταν ἡ πικρὴ ἀλήθεια.

ΜΝΗΜΗ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΚΟΜΠΟΡΟΖΟΥ (9.12.1942)

Σὲ κατανυκτικὴ ἀτμόσφαιρα ἐγίναν στὶς 16 Δεκεμβρίου 1984 στὰ Καστέλλια Φωκίδας τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀναμνηστικῆς στήλης, στὸν κῶρο (Γκιώνα), ὅπου ἐκτελέσθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἴταλους στὶς 9 Δεκεμβρίου 1942 οἱ 17 πατριῶτες μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ ὁ εἰκοσάχρονος Μικροχωρίτης ἀειμνηστος Γιάννης Α. Κομπορόζος.

Ἡ οἰκογένεια Τρύφωνα Κομπορόζου μπροστὰ στὸ μνημεῖο κατὰ τὴν τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων

Τὴν ἀποκάλυψη τοῦ μνημείου ἔκανε ὁ Νομάρχης Φωκίδας κ. Μιχ. Καλκανδῆς. Τὴν ἀνέγερση τοῦ μνημείου καὶ ὀργάνωση τῆς τελετῆς με ἀπόλυτη ἐπιτυχία ἐπιμελήθηκαν ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Κοινοτικῆ Συμβουλίου καθὼς καὶ ὁ

Γραμματέας τῆς Κοινότητος Καστελλίων κ. Λευκαδίτης. Ἡ χορωδία τοῦ Σχολείου ἐψάλλε σχετικούς ὕμνους.

Ἐκτός ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ κ. Τρύφωνα Α. Κομπορόζου ποὺ κατέθεσε στεφάνι, παρέστη καὶ ἐκπροσώπησε τὴν Ἀδελφότητα Μικροχωριτῶν ὁ Πρόεδρος τῆς κ. Κουτσούκης, ὁ ὁποῖος καταθέτοντας ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν Μικροχωριτῶν στεφάνι στὸ μνημεῖο, εἶπε :

Ἀείμνηστοι νεκροί, γενναῖοι πατριῶτες,

Μὲ αἰσθήματα ἐθνικῆς ὑπερηφάνειας ἤλθαμε σήμερα ἐδῶ, στὸν ἱστορικό τοῦτο τόπο τῶν Καστελλιῶν γιὰ νὰ προσκυνήσουμε τὰ ἱερά χρώματα, ποὺ τόσο φιλόξενα δέχθηκαν στὶς 9 τοῦ Δεκεμβρίου 1942 τὰ ἡρωϊκά κορμιά σας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος τὴν ὥρα ποὺ καταθέτει τὸ στεφάνι

Σὰν Μικροχωριτες, ὅμως, νιώσαμε ἰδιαίτερη συγκίνηση καὶ τιμὴ γιὰτὴν ἀνάμεσα σὲ Σᾶς, ποὺ δώσατε χωρὶς νὰ δειλιάσετε τὴν ζωὴ σας γιὰ τὴν Πατρίδα, συγκαταλέγεται κι ἓνα βλαστάρι τοῦ Μικροῦ Χω-

ριοῦ Εὐδρυτανίας, ὁ ἀείμνηστος Γιάννης Α. Κομπορόζος.

Ὁ Γιάννης Κομπορόζος ἦταν τὸ εικοσάχρονο παλληκάρι, ποὺ μαζί μὲ ἄλλους 22 Μικροχωριτες σύρθηκε ὄμηρος καὶ κλεισθήκε στὶς φυλακὲς Λαμίας ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1942. Ἀπὸ κεῖ εἶχε τὸ θλιβερό προνόμιο νὰ ἐπιλεγεί καὶ νὰ ὀδηγηθεῖ ἐδῶ πάνω καὶ μαζί σας νὰ δώσει τὴν τελευταία του πνοή γιὰ τὴν Πατρίδα.

Ἀλησμόνητε Γιάννη,

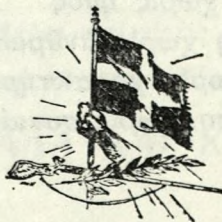
Ἄν καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή διαισθάνθηκες τὸν κίνδυνο, ὅταν σὲ συνέλαβαν οἱ Ἴταλοι στὸ χωριό, δὲν φυγομάχησες καὶ ἀδιαφόρησες στὶς προτροπὲς τῶν γεροντότερων νὰ φύγεις, ὅσο ἦταν ἀκόμη νωρίς.

Ἄν καὶ ὑπέστης τόσα βασανιστήρια δὲν λιποψύχησες, δὲν λύγισες, δὲν πρόδοσες, ἀλλὰ ἔσθ' ὁ ἴδιος ἔδινες κουράγιο καὶ στοὺς ἄλλους συγκρατούμενους σου.

Ἡ τελευταία σου φράση, στὸν ἀείμνηστο ἐφημέριο τῶν Καστελλιῶν παπα - Παναγιώτη ἔτι «θὰ ὑπάρχουν καὶ μάρτυρες, πάτερ, γιὰ τὴν ἐλευθερία» ἤχει σὲ μᾶς σήμερα καὶ θὰ ἤχει στὶς γενεές ποὺ θὰ ἔλθουν σὰν προτροπὴ καὶ ἐπιταγή γιὰ τὴν προάσπιση τῆς ἐλευθερίας μας.

Γιὰ σένα καὶ τοὺς συντρόφους σου, ἂς εἶναι τὸ μικρὸ τοῦτο στεφάνι ἀπὸ ὄλους τοὺς Μικροχωριτες ἓνας μικρὸς φόρος τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης γιὰ τὴν μεγάλη θυσία σας. Αἰωνία Σας ἡ μνήμη.

Υ.Γ.: Ἡ Ἀδελφότητα σκέφτεται νὰ ὀργανώσει ἐκδρομὴ - προσκύνημα στα Καστέλλια τὴν Ἀνοιξη. Θὰ γίνεῖ ἐπίσκεψη - περιήγηση καὶ σὲ ἄλλα ἀξιόλογα μέρη τῆς περιοχῆς.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Ἡ μνημόνευση προσφιλῶν προσώπων στὴ στήλη αὐτὴ γίνεται μόνο με φροντίδα τῶν οἰκείων των, οἱ ὁποῖοι, ἂν τὸ επιθυμοῦν, θὰ πρέπει νὰ φροντίζουν νὰ μᾶς δίνουν ἑτοιμὸ τὸ κείμενο ἢ τὰ ἀπαραίτητα βιογραφικὰ στοιχεῖα καὶ μιὰ φωτογραφία.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΚΟΣ

Στὴν Ἀθήνα πέθανε περὶ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου τ.ἔ. ὁ Ἄλ. Δ. Γιαννακόπουλος (65 ἐτῶν περίπου). Ξενητεμένος χρόνια ἀπὸ τὸ χωριό, ἐργαζόταν τελευταία στὸ γραφεῖο τοῦ ἀείμνηστου βουλευτῆ Εὐρυτανίας Κώστα Παπασπύρου. Ἦταν ἀπὸ τοὺς πρώτους πού ἐσπευσαν νὰ βοηθήσουν τοὺς κατοίκους πού ἐπλήγησαν ἀπὸ τὴν κατολίσθηση (1963) καὶ ἀργότερα πρόσφερε τὴν βοήθειά του κατὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ νέου χωριοῦ.

ΚΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

Στὴ Λαμία πέθανε τὸν Νοέμβριο τ.ἔ. ὁ πάντα χαμογελαστός Κώστας Κάππας (75 ἐτῶν περίπου), σύζυγος τῆς Μικρογωνίτισσας Βασιλικῆς θυγ. Νικολάου Πλάκα. Ἦταν λάτρης τοῦ χωριοῦ μας καὶ πάντοτε πρόθυμος στὶς ἐκδηλώσεις τοῦ χωριοῦ.

← Ὁ Ἄλέκος με τὸν βουλευτὴ τότε Παπασπύρου σπεύδουν γιὰ βοήθεια μετὰ τὴν κατολίσθηση.

Δὲν πρέπει νὰ ἔχεις:

Πλοῦτο χωρὶς μόχθο
Πολιτικὴ χωρὶς ἀρχές
Λατρεία χωρὶς θυσία
Ἐμπόριο χωρὶς ἤθος
Ἐπιστῆμη χωρὶς ἀνθρωπιά
Γνώση χωρὶς χαρακτήρα
Ἀπόλαυση χωρὶς συναίσθημα

Γιάννι

**ΟΛΟΙ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΜΑΣ
ΣΤΙΣ 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1985**

Στήν κοσμική, ἐκλεκτή Ταβέρνα

“Ο ΒΡΑΧΟΣ,,

θά γίνει ἡ ἐτήσια συνεστίαση, χορὸς κ.λ.π. τῆς Ἑλλη-
νότητος Κυριακὴ βράδυ καὶ ὥρα 8 μ. μ. καὶ
θά κοπεῖ ἡ Βασιλόπιττα τοῦ 1985

Προσκλήσεις προμηθευθεῖτε ἔγκαιρα ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ
Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τὰ μέλη τῆς Ἑπιτροπῆς
Ἑκπολιτιστικῶν Ἐκδηλώσεων.

ΑΣ ΜΗ ΛΕΙΨΕΙ ΚΑΝΕΙΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΕΥΧΟΝΤΑΙ

Σὲ ὅλα τὰ Μέλη καὶ τοὺς Μικροχωρίτες
Ἑσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ

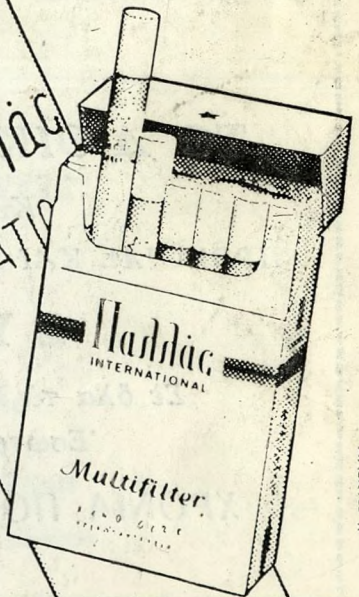
multifilter

ο πιο αποτελεσματικός
συνδυασμός
διαφορετικών
φιλτρων στο

Παλλάς
INTERNATIONAL

• τέλειο
φιλτράρισμα
• καθαρότερο
κάπνισμα

Αποκλειστικότητας του Έλβετικού οίκου
BAUMGARTNER